

Riksdagens protokoll

2010/11:70

Torsdagen den 10 mars

Kl. 12.00 – 19.03

Protokoll
2010/11:70

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 4 mars.

2 § Meddelande om aktuell debatt

Talmannen meddelade att på begäran av Socialdemokraternas riksdagsgrupp skulle en aktuell debatt om arbetsmarknadspolitiken anordnas *fredagen den 11 mars kl. 9.00*.

Från regeringen skulle arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M) delta.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Till talmannen

Begäran om aktuell debatt med anledning av allvarliga brister i regeringens arbetsmarknadspolitik

Trots en bred uppgång på arbetsmarknaden har många företag svårt att finna personal med rätt kompetens. Samtidigt har långtidsarbetslösheten bitit sig fast och de långtidsarbetslösa beräknas öka dramatiskt i fas 3 fram till 2014. I stället för att investera i utbildning, hänvisas långtidsarbetslösa till passivitet i de så kallade garantierna. Många som hamnar där får vänta på att dagarna tickar in i fas 3. I fas 3 är det inte tillåtet att delta i utbildning. Ingen uppföljning har gjorts av fas 3. Det har uppdagats att rena skojarföretag har kunnat utnyttja långtidsarbetslösa i fas 3.

Regeringen har under flera år satsat miljardbelopp på coachverksamhet utan att följa upp resultaten. Det har emellertid visat sig att de arbetslösa som gått till en jobbcoach inte får jobb i högre utsträckning än andra.

När fackförbundet ST jämförde arbetsmiljön på alla statliga verk och bolag fick Arbetsförmedlingen bottenbetyg. Av arbetsmiljöundersökningen (2010) framgår att arbetsbelastningen är mycket hög till följd av flera nya tunga uppdrag som regeringen ålagt förmedlingen. Förmedlarna har svårt att hinna med att ge god service och att träffa sina klienter i den utsträckning som krävs. Att de anställda på Arbetsförmedlingen inte ges reella resurser att hjälpa människor till jobb är allvarligt.

Med anledning av situationen på arbetsmarknaden och de brister i regeringens arbetsmarknadspolitiska åtgärder som uppdragats begär vi Socialdemokrater en aktuell debatt.

Stockholm den 2 mars 2011

Sven-Erik Österberg

Gruppledare för Socialdemokraterna i riksdagen

3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2010/11:261

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:261 Fattigdom bland ensamstående föräldrar av Wiwi-Anne Johansson (V)

Interpellationen kommer att besvaras den 29 mars 2011.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 8 mars 2011

Socialdepartementet

Ulf Kristersson (M)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

4 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2010/11:FPM79 Rekommendation om insatser för att minska antalet elever som lämnar skolan i förtid *KOM(2011)19* till utbildningsutskottet

5 § Anmälan om inkommen granskningsrapport från Riksrevisionen

Talmannen anmälde att följande granskningsrapport inkommit från Riksrevisionen:

RiR 2011:11 Tydlighet och transparens i budgetpropositionen för 2011?

– Redovisningen av finans- och sysselsättningspolitiska ramverk

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11: MJU10
Övergripande miljöfrågor m.m.

*Övergripande
miljöfrågor m.m.*

Anf. 1 JOHAN LÖFSTRAND (S):

Herr talman! Vi ska i dag debattera miljö- och jordbruksutskottets motionsbetänkande nr 10 *Övergripande miljöfrågor m.m.* För tids vinande vill jag börja med att yrka bifall till reservation nr 1 men står självfallet bakom de övriga socialdemokratiska reservationerna i betänkandet.

Herr talman! Miljöfrågan är global. Därför är det viktigt att hela världen är med och tar sitt ansvar. År 1997 skrevs Kyotoprotokollet under, och det var ett viktigt steg för att genomföra en global miljöstrategi. Det globala miljötänkandet är en förutsättning för att vi ska klara de utmaningar som vår jord står inför. Processen har sedan gått vidare i världssamfundet, och ytterligare några små steg har tagits till exempel vid klimatmötet i Cancún.

Tyvärn räcker inte den ambitionsnivå som finns i dag. I dessa sammanhang måste EU ta ett mycket större ansvar. Vi socialdemokrater anser att EU ska gå före och minska sina utsläpp med 30 procent till 2020 oavsett vad andra länder säger. Här är det viktigt att Sverige är tydligt. Vi socialdemokrater, miljöpartister och vänsterpartister vet att det svenska miljömålet kommer att vara svårt att uppnå till 2020. Vi vill därför betona att det arbetet måste prioriteras. Vi tycker att regeringen i dag har sänkt ambitionsnivån rejält. Vi vill öka ambitionerna på det miljöpolitiska området och genom kraftiga åtgärder jobba för att nå de mål som är så oerhört viktiga för vår planet.

För att lyckas med det krävs höga ambitioner men också bra verktyg. Jag anser att ekonomiska styrmedel är ett av de viktigaste verktygen och nyckeln till att faktiskt lyckas nå målen. Med ekonomiska styrmedel kan vi stimulera fler människor och företag att ändra sitt beteende och på så sätt skapa en utveckling som är såväl ekonomiskt som socialt och ekologiskt hållbar. Hit hör klimat-, energi- och miljöskatter. Men för att vi ska lyckas krävs också lagstiftning, handel med utsläppsrätter och olika certifikatprogram.

Dessa styrmedel ska utformas så att de stimulerar till arbete, till företagande och till att bibehålla industrins konkurrenskraft – samtidigt som det ska leda till hållbar utveckling. Jag tror att vi genom teknikutveckling och ett ändrat beteende kan klara omställningen och nå de miljömål som vi satt upp. Det kommer dessutom att leda till att den svenska konkurrenskraften kan stärkas genom innovationer och, i förlängningen, nya exportprodukter.

Herr talman! Vi måste, som jag sade tidigare, tänka och agera globalt. Minst lika viktigt är dock att vi agerar, och påverkar det som händer, lokalt. De lokala miljöfrågorna och det lokala miljöarbetet måste därför i alla lägen sättas i fokus. En oerhört viktig fråga i detta sammanhang är hur vi utnyttjar de resurser som vi konsumerar. I reservation nr 1 belyser oppositionen den frågan. Det handlar om att vi måste tydliggöra och sätta upp mål för att minska det onödiga slängande av mat som i dag finns i vårt samhälle.

Det är självklart ofrånkomligt att mat slängs. I många sammanhang är det svårt att avgöra matåtgången, och här finns givetvis praktiska problem. Men mycket av den mat som i dag produceras går till spillo. Undersökningar visar att mellan 20 och 40 procent av den mat som produceras i industriländer går till spillo, slängs. I svenska skolor slängs mellan 10 000 och 30 000 ton skolmat per år till en kostnad av flera hundra miljoner. Här kräver vi från oppositionen en tydlig strategi från regeringens sida. Frågan måste prioriteras och tydliga mål utarbetas för att minska det slängande av mat och matavfall som nu sker.

Herr talman! Ett annat område som jag tänkte beröra handlar om att vi måste förbättra forskningen om kombieffekter av olika kemikalier. Kemikalier har vi runt omkring oss i vår vardag och närmiljö. Forskning och testverksamhet har länge bedrivits för att bedöma de faror och risker som finns med de kemiska ämnen som vi nästan varje dag kommer i kontakt med. Utifrån dessa bedömningar har man satt gränsvärden och vidtagit olika försiktighetsåtgärder, och det är bra. Men både i den miljö vi människor vistas i och i den natur vi omges av finns många kemiska preparat.

I dag är forskningen och analysen av hur de olika preparaten tillsammans påverkar oss och vår närmiljö inte tillräcklig. Frågan måste tas på mycket större allvar. Därför menar vi att vi måste förbättra kunskapen om de kombieffekter som finns och höja prioriteringen när vi finansierar forskningsprojekt gällande miljö och hälsa. Även om det i stort sett är omöjligt att beräkna och forska på alla kombinationseffekter är det viktigt att frågan tas mycket mer i beaktande än vad fallet är i dag. Vi vet nämligen inte vilka effekter många av preparaten i olika kombinationer faktiskt har både på vår hälsa och på vår omgivning.

Herr talman! Som jag inledde med handlar miljöfrågan om både stort och smått, vilket detta betänkande också visar. Ska vi i framtiden ha en jord att leva på krävs handlingskraft och politiskt mod. Den enskilda människan kan inte lösa de miljöproblem vi står inför. Sverige klarar inte heller av att lösa de miljöproblem som finns. Och marknaden klarar definitivt inte av att lösa dessa frågor. Därför måste vi politiker ha mod och vilja att kombinera den enskildes ansvar, Sveriges ansvar och världssamfundets ansvar och genom morötter, ekonomiska incitament, ibland lagstiftning och piska ändra de beteenden och strukturer som finns för att på så sätt uppnå de klimatmål som vi har satt upp. Därigenom kan vi få en hållbar utveckling i Sverige och i världen.

(Applåder)

Anf. 2 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Den svenska konsumtionens miljö- och hälsoeffekter utomlands är omfattande. De ökar dessutom. Trots detta sker det väldigt lite för att uppmärksamma och försöka finna åtgärder mot dessa problem.

Låt mig ta ett tydligt exempel. Det finns en omfattande import av kläder och textilier till Sverige, särskilt sedan den svenska textilindustrin mer eller mindre har lämnat landet. I alla produktionsled finns en omfattande miljö- och hälsopåverkan. Ta bomullsodlingen. I delar av världen suger den upp nästan hela den vattenresurs som finns lokalt. Det är en väldigt vattenkrävande odling. Att sjöar försvinner efter extensiv bomullsodling är inte ovanligt. Människor förgiftas efter färgning som

innehåller mycket skadliga kemikalier. Mängden textilier som importeras för att säljas i Sverige ökar på grund av trender och prisbilder som också påhejas av allt större klädföretag som gör mycket reklam. Detta är något som Miljöpartiet tycker att vi måste ägna mycket större uppmärksamhet åt.

Även om vi inom delar av miljömålssystemet kan mäta upp positiva trender i Sverige är det inte positivt när man sedan höjer blicken och ser på helheten och vad hela effekten av den svenska konsumtionen blir. Miljömålssystemet ska sedan förra året hantera även påverkan i andra länder. Vi ska uppnå miljömålen i Sverige utan att försämra livsförutsättningarna för andra. Det låter väldigt bra. Problemet är att det händer väldigt lite.

Vi menar att det behövs en samlad strategi inom ramen för miljömålsarbetet för att utarbeta åtgärder som begränsar den svenska konsumtionens miljö- och hälsoeffekter utomlands. Miljöpartiet beklagar att majoriteten av partierna i Miljömålsberedningen har motsatt sig en sådan samlad strategi och i stället valt att hantera frågan mer splittrat. Jag förstår vändan. Självklart vore det lättare att som miljöpolitiker kunna visa upp bara de positiva trender som man kan verifiera och mäta i sitt eget land. Det blir mer lätthanterligt på det sättet, och det är dessutom fler glada gubbar. Vi kan ju se att Sverige lyckas minska sina klimatutsläpp, men om man tittar på vad alla vi som bor i Sverige genom vår konsumtion bidrar till bara på klimatsidan kan vi i stället se att fotavtrycken ökar. Detta kommer att bli en allt större fråga i framtiden. Därför är det viktigt att ta sig an detta.

Miljöpolitiken är inte alltid lätt. Man måste se komplexiteten och framför allt att det globaliserade samhället vi lever i också ger oss ett ansvar för påverkan i andra länder. Politiken kan inte lämna walk over till konsumenterna bara på grund av jurisdiktionsgränsen, alltså att vi bestämmer över vårt eget land. Konsumenterna har många gånger varken kunskap eller möjlighet att påverka produktionsmetoden för produkter. Dessutom är det vi politiker som bestämmer konsumenternas möjligheter att bedriva en ansvarsfull konsumtion. Det går inte att bara hänvisa till att man ska agera på konsumentpolitikens område, utan det måste gälla politiken i sin helhet.

Herr talman! Jag vill nu gå över till problemet med skyddet för biologisk mångfald i samband med täktverksamhet i Sverige. Under det FN-möte om biologisk mångfald som hölls i Nagoya stred Sverige och miljöminister Andreas Carlgren starkt för ett starkare skydd för biologisk mångfald och en uppgradering av biologiska värden för samhällets långsiktiga utveckling. Jag tror att många av oss känner oss stolta över det.

Samtidigt med konferensen pågick en domstolsprocess i Sverige om en täktverksamhet av ganska omfattande karaktär på Gotland. Detta nämner jag som ett exempel på att det inte alltid är lätt att hantera detta. Det är lätt att globalt prata om bättre biologisk mångfald, men på hemmaplan är det inte alltid lika lätt att hantera saker. Domslutet från Högsta domstolen gav ett företag som heter Nordkalk rätt att bryta kalksten i en unik naturmiljö på norra Gotland. Detta skedde trots att Naturvårdsverket hade överklagat. Med beslutet i Högsta domstolen står Miljööverdomstolens dom fast. Det fanns planer på att skydda området som nationalpark. De planerna kommer troligtvis att begravas med det här. Både Natur-

vårdsverket och Naturskyddsföreningen har pekat på att Sveriges åtaganden inom EU när det gäller skydd för den biologiska mångfalden hotas om kalkbrytning tillåts på denna plats. Det är alltså väldigt svårt att kombinera en extensiv kalkbrytningsverksamhet – ett mycket stort kalkbrott – med att bevara skyddsvärda arter och naturbiotoper.

Det svenska regelverket satte tidigare stopp för täkter om ett tillstånd skulle innebära att livsbetingelserna skulle försämrats för skyddsvärda arter, men efter en regeländring 2009 försvann den stoppregeln. Den fanns i 9 kap. 6 a § miljöbalken. Enligt miljöministern, som redovisade ärendet för riksdagen när man skulle fatta beslut om att ändra regeln, var det inte meningen att regelborttagandet skulle försämra möjligheterna att skydda biologisk mångfald. Efter utslaget i domen, som tillåter täktverksamheten, framstår den informationen till riksdagen som felaktig. Miljöpartiet föreslår att detta misstag rättas till och att stoppregeln ska tas tillbaka, så att man får skydd för biologisk mångfald i samband med täktverksamheter.

Min fråga till allianspartierna är om man tycker att det är bra att det nu är svårare att värna biologisk mångfald i samband med täktverksamhet i Sverige. Hur står i så fall detta i samklang med den retorik Sverige använder i internationella förhandlingar?

Slutligen, herr talman, vill jag ta upp frågan om den juridiska talerätten för miljöorganisationer. Regeringen har under lång tid sagt att man behöver en bredare översyn av talerätten men att man inväntar en EU-reglering. Vi kan väl konstatera att det sedan 2003 inte har hänt någonting på området. Det framstår alltså inte som rimligt att den ska komma. Miljöpartiet tycker att det finns starka skäl att göra en bred översyn och vidga talerätten för miljöorganisationer. På en rad områden förhindras miljö-, djurskydds- och friluftssintressets organisationer från att påtala fel som begås vid myndigheter och söka rättning i domstol när det gäller miljöintressen, friluftssintressen, djurskyddsintressen och liknande. Detta hinder gör genomförandet av miljöbeslut svårare, och vi riskerar att missa ett viktigt sätt att rätta till felaktiga beslut. Det gör helt enkelt vår implementering av miljöpolitiken i Sverige sämre.

I andra länder är det vanligare med att man just ger miljöorganisationer en talerätt för att säkerställa en effektivitet i förvaltningsprocessen.

Herr talman! Detta är alltså ett betänkande med väldigt skilda punkter, från det globala till det lokala, men när det gäller miljöpolitiken hänger det ihop, precis som den föregående talaren pekade på. Miljöpartiet står naturligtvis bakom samtliga de reservationer som vi har i ärendet, men för att vinna tid yrkar vi bifall endast till den under punkt 6, om skyddet för biologisk mångfald i samband med täktverksamhet i Sverige.

Anf. 3 JOSEF FRANSSON (SD):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 5, om terrängkörningslagen. Jag ska kort ge en förklaring till att jag tycker att denna lagstiftning ska ses över och att det ska bli lättare att få dispens för motortävling i terräng. Jag vill också bredda resonemanget gällande motorsport och motorhobby och om varför det är viktigt att värna detta breda folkinträsse.

Terrängkörningslagen innebär i dag att om en idrottsförening vill organisera en motortävling, till exempel enduro, i svensk terräng krävs att

man får dispens beviljad från länsstyrelsen. Inte sällan blir det en massa byråkratiskt strul därför att en handläggare, kanske utefter eget tycke om motorsport, lämnar ett nekande besked. Detta leder i sin tur kanske till ett överklagande och i slutändan ett stopp för arrangemanget. Detta kan ske trots att alla de aktörer som beslutet berör – markägare, lokala jägare och så vidare – är helt överens om formerna för hur en motortävling ska genomföras.

Man ska inte missförstå mig här nu. Jag tycker att det är bra att vi har en lagstiftning så att man inte kan köra hej vilt med vad som helst när man så önskar, inte minst för att freda djurlivet. Men jag har själv svårt att se att lagens tillkomst har grund i att man vill hindra idrottsföreningar och idrottsutövare från att genomföra enskilda idrottsevenemang, vilket många gånger blir fallet.

För att få lite perspektiv på problematiken är det värt att ta upp hur marken i skogen kan se ut efter att till exempel stora skogsmaskiner har gjort avverkningar i skogen. Det krävs av ganska självklara skäl inga dispenser för skogsmaskiner. Men marken kan tillfälligt vara så förstörd att det är omöjligt att arrangera den verksamhet som jag tar upp i motionen, nämligen motortävlingar. Detta är värt att beakta för att få perspektiv.

Det rimliga för dispens för tävlingsverksamhet är att det finns ett på förhand uppgjort antal kriterier som ska uppfyllas för att man ska få arrangera en motortävling. Utgångspunkten ska självklart vara att överenskommelsen mellan markägare och arrangerande motorförening ska vara tillräckligt.

Herr talman! Jag vill också passa på att tala mer generellt om motorintresse. Detta intresse är enormt i Sverige. Vissa sysslar med motorsport som utövare eller kanske åskådare, andra ligger i garaget för att renovera gamla veteranbilar för att visa upp dem på sommarens varmaste månader.

Det är svårt att säga om man ska räkna dessa svenskar i hundratusental eller kanske rent av miljoner. Värt att notera är att Sveriges enskilt största årliga idrottsevenemang är Svenska rallyt som årligen lockar kring 200 000 åskådare trots ibland bitande kyla ute i skogarna.

Vidare är speedway Sveriges tredje största publiksport. Det slås endast av fotboll och ishockey. Som ni ser är det ett ganska stort intresse. Detta är någonting som vi i allra högsta grad ska värna om och ta till vara, inte minst för att Sverige är beroende av duktiga tekniker och hantverkare till vår industri.

Att påstå annat än att motorintresse och teknikintresse är sammankopplade vore bara dumt. Veteranbilsintresserade skaffar sig breda kompetenser hemma i garaget utan att det kostar Sveriges utbildningsväsen så mycket som en skattekrona. Likaså är det med den som skruvar med sin moped, motorcykel eller vad det nu kan vara.

Motorsporten på elitnivå bidrar med teknik i den absoluta framkanten som många gånger är tillämpbar i till exempel bilindustrin gällande både säkerhet och komfort men också motoreffektivitet.

Jag kan tänka mig att det finns en och annan i denna kammare som anser att motorsport är nedsmutsande, miljöskadligt eller någonting annat. Jag tycker att man tänker bakvänt. Utan motorsport bromsar man den tekniska utvecklingen och de tekniska innovationer som är nödvändiga

om man har som ambition att genomföra energibesparingar för framtiden.

Jag vill därför härmed slå ett slag för Sveriges alla motorintresserade. Även om denna motion är en liten del i en större helhet yrkar jag på att Sveriges riksdag ska underlätta för Sveriges motorkollektiv genom att rösta ja till reservation 5 om reformering av terrängkörningslagen.

Anf. 4 JENS HOLM (V):

Herr talman! Vi i Sverige slår oss ofta för bröstet med att de svenska utsläppen av växthusgaser är låga. Det är en sanning med modifikation. Om vi räknar per person ligger vi på ungefär sex ton varje år i utsläpp av växthusgaser. I globalt hänseende är det väldigt mycket.

Om man jämför med vilket utvecklingsland som helst ser man att Sverige släpper ut väldigt mycket. Men jämför man med andra EU-länder och kanske i synnerhet med Nordamerika ligger vi ganska bra till.

Det spelar egentligen ingen roll. Dessa sex ton per person är fortfarande mycket mer än vad planeten tål. Tar vi dessutom med effekter av den svenska konsumtionen och den svenska importen blir våra utsläpp långt högre än vad vi officiellt redovisar.

Det kom en rapport från Kungliga Tekniska högskolan och Naturvårdsverket för några år sedan som heter *Koldioxidutsläpp till följd av Sveriges import och konsumtion*. I den konstateras att klimateffekten av den svenska importen ligger någonstans på 30–70 miljoner ton.

Om vi översätter det till hur effekten blir räknat i påverkan per person kan våra utsläpp vara ungefär dubbelt så stora som vi officiellt redovisar. Det är därför vi rödgröna tycker att det är så viktigt att komma till rätta med det problemet och att vi har en strategi för att minska vår påverkan i andra länder som en konsekvens av vår konsumtion och import.

Det är därför vi i reservation 1 vill ha en strategi med konkreta åtgärder för att vi ska kunna minska påverkan. Det är lite synd att vi inte kan ha en samsyn om det från höger till vänster. Jag tror att även ni partier på högerkanten tycker att det är viktigt att komma till rätta med effekten av vår import av mat, elektronikprodukter, leksaker, kläder och i princip vad som helst.

En annan viktig fråga som vi tar upp i reservation 1 är det stora matsvinnet. Vi diskuterade i förra veckan matens påverkan. Jag tog upp i synnerhet köttindustrins klimatpåverkan. Vi röstade om den frågan i går. Jag kan konstatera att Vänsterpartiet är pionjärer i frågan. Det var vi som röstade för att vi från Sveriges håll ska ha en strategi för att minska köttkonsumtionens klimatpåverkan. Om tio år kanske alla partier tycker likadant i den frågan, vem vet.

Jag minns att när vi hade debatten var ett av motargumenten mot att sätta fokus just på köttkonsumtionen den stora påverkan som matsvinnet leder till. Vi kastar otroligt mycket mat som vi inte skulle behöva kasta. Det har vi ett konkret förslag om från oss rödgröna. Det ligger i reservation 1, där vi vill minska matsvinnet med minst 20 procent de kommande fem åren.

Det är inte någon jättehög, superdramatisk ambitionsnivå. Men det är i varje fall ett sätt att sätta fokus på matsvinnet och se till att vi får ned det och får ned påverkan. Jag kan inte förstå varför partierna på högerkanten inte kan bifalla ett sådant förslag.

Jag vill passa på att yrka bifall också till reservation 7 som rör miljöforskning. Vi vet tyvärr inte alls tillräckligt om hur kemikalier påverkar oss. Det enda vi vet är att det finns tiotusentals olika kemikalier på marknaden. Det vi vet ännu mindre om är kombinationseffekterna av kemikalier. Om man har olika preparat och de blandas till en cocktail kan det leda till snart sagt vilka konsekvenser som helst.

Där vill vi rödgröna sätta mer fokus på forskningen så att vi får mer kunskap om kombinationseffekterna. Det är vad reservation 7 handlar om som jag härmed yrkar bifall till.

Anf. 5 LARS HJÄLMERED (M):

Herr talman! Jag skulle tippa att jag i mitt anförande kommer att vara lite mer positiv än de tidigare fyra talarna. Jag tror att många av de rätt stora utmaningar vi har framför oss kommer att kunna gå att lösa.

Vi har i dag att debattera och besluta om det vi kallar övergripande miljöfrågor, förslag från den allmänna motionstiden. Det berör en lång rad miljöfrågor, miljömålen, miljöforskning, vindkraftens miljöpåverkan och en hel del annat. Att vi kallar det övergripande gör att det kan vara på sin plats att säga några ord om de övergripande ingångarna till frågorna.

Herr talman! Jag vill först trycka på vikten av att kunna prioritera i miljöpolitiken. Vi har i Sverige 16 nationella miljö kvalitetsmål som riksdagen har fattat beslut om. De identifierar på något sätt de utmaningar som vi bör lösa inom en generation för att kunna lämna en hållbar värld efter oss.

Vi kan också se att det är viktigt att brett kunna jobba med miljöpolitiken men också ha en förmåga att prioritera och se att vissa frågor är särskilt svåra och kräver särskilda insatser. Det är därför som vi från Alliansen har svarat upp i den delen genom att peka ut havsmiljö, en giftfri vardag, biologisk mångfald och klimatet som fyra särskilt viktiga frågor.

Vi kan också se tydliga resultat på de områdena. Vi har en havsmiljö miljard och ett särskilt uppdrag för att identifiera och fasa ut farliga kemikalier. Det görs också kraftfulla insatser för att värna skyddsvärd skog och också sätta tydliga mål och koppla konkreta åtgärder för att göra verklighet av världens kanske mest ambitiösa klimat- och energipolitik.

Det andra som jag tror är viktigt, i synnerhet när vi nu diskuterar ett motionsbetänkande, är att ta fasta också på ekonomi. Ekonomi och miljö hänger tydligt ihop. Det hänger ihop för mig som enskild person, det hänger ihop för företag och det hänger också ihop i politiken om man ska ha förmågan att driva en offensiv miljöpolitik. Givet att Alliansen har fört och för en ansvarsfull ekonomisk politik har vi kunnat prioritera miljö och fortsätter så göra under de kommande åren, vilket gör Sverige till något av ett föregångsland. Det ser vi om vi blickar ut i världen.

Det tredje jag tycker är viktigt, herr talman, är att fundera utifrån principer. När vi tar oss an olika motionsförslag och annat tror jag att det är viktigt att tänka på dessa principer och se hur man kan utforma den politik som vi fattar beslut om här.

Jag skulle vilja säga att det personliga ansvarstagandet, för det första, är viktigt. Vi ska och bör ta ansvar som personer och uppmuntras till det på olika sätt.

För det andra handlar det om marknadsekonomin. Det kanske inte är någon skräll att man som moderat pratar om vikten av marknadsekonomi. Jag tror att det omvända förskräcker, men jag tror också att det är viktigt att se och betona detta. En del tycks tro, felaktigt menar jag, att miljö är att se som en fri nyttighet i en marknadsekonomi. Jag menar att vi har en uppgift i att sätta ett pris på utsläpp, till exempel genom en koldioxidbeskattning, utifrån att den som förbrukar, använder och smutsar ned och därigenom inkräktar på andra också måste kunna betala för sig.

För det tredje har vi det internationella, som vi ofta brukar återkomma till. De flesta av våra miljöutmaningar är internationella och måste mötas med internationella svar. Det gör de ofta, inte minst inom EU-samarbetet där vi ser att när det gäller mycket av svensk miljölagstiftning kanske vi inte själva enkom i Sveriges riksdag beslutar. Vi gör det tillsammans med kollegerna i Europa.

För det fjärde tycker jag att man ska trycka på forskningen. Vi ska se till att lära oss mer av vår värld och de problem och utmaningar vi står inför, men också av många av de lösningar som kan finnas på de utmaningar som finns.

I betänkandet finns ett förslag som handlar just om miljöforskning. Därför tänkte jag uppehålla mig lite grann vid det, herr talman. Jag tycker att man bör ställa sig frågan: Vad är politikens och riksdagens roll när det gäller forskning? Jag skulle vilja säga att det i huvudsak handlar om två saker. Det ena är att säkra finansiering. Det andra är att fatta beslut om den övergripande inriktningen på svensk forskning. Därutöver menar jag att vi måste ha universitet och högskolor som agerar på armlängds avstånd från politiken. Vi måste ha forskningsfinansiärer såsom Formas som agerar utifrån sina uppdrag när de fördelar pengar till forskare som ansöker i konkurrens. Ytterst är det självklart att det är forskaren som i slutändan fattar beslut om vilka forskningsfrågor man ställer.

Om man tittar på riksdagens forskningsbeslut kan man se att vi 2008 fattade beslut om en forskningsproposition som gäller 2009, 2010, 2011 och 2012. Den innebär det största resurstillskottet någonsin till svensk forskning. I denna del kommer miljöforskningen väl ut. Det gör den i ett par spår i forskningspolitiken.

Det första spåret är grundpengar till universitet och högskolor – det man brukar kalla för fakultetsmedel. Vi kan inte här säga att de kommer att gå exakt till miljörelevant forskning. Poängen med anslagen är att man själv som högskola eller universitet bestämmer hur de ska användas. Men det är rimligt att anta att till exempel ett av Sveriges främsta lärosäten, Chalmers i Göteborg som har hållbarhet som fokus, lägger pengar på just detta område och att det väsentliga resurstillskott de får brett kommer miljöforskning i Sverige till del.

Det andra spåret är att det sker väsentliga resurstillskott till forskningsfinansiärer såsom Formas, som har en miljörelevans.

Det tredje spåret är den nyordning som kom i forskningspropositionen med att peka ut tre för Sverige särskilt viktiga områden i medicin,

teknik och miljö- och klimatforskning. Där finns sammantaget miljardsatsningar på dessa tre områden.

Det är denna tågordning vi har valt: att säkra finansiering för huvudragen i svensk forskning. Det är något av huvudskälet till att vi väljer att avvisa det förslag från delar av oppositionen som handlar om miljöforskning. Vi tycker att man argumenterar klokt utifrån samhällsproblemet med kemi- eller kemikalieforskningen och kombinationseffekter. Det är viktigt att ta tag i detta. Men vi menar att detta är tillgodosett utifrån de beslut vi har fattat i riksdagen om en historisk satsning med nya pengar kombinerat med att det bör vara upp till myndigheterna själva att agera och att man där bör ta hand om det hela.

I betänkandet berörs också miljömålen, herr talman. Delar av oppositionen lyfter fram frågor om hur man ser på miljömålen i svensk lagstiftning. Vårt svar är att det med miljölagens portalparagraf är stadfäst att man ska främja en hållbar utveckling. Vi har också miljö kvalitetsmålen.

I sammanhanget tycker jag att det är viktigt att lyfta fram den miljömålsberedning som nu är tillsatt. Vi har utifrån de 16 nationella miljömålen pekat ut vilken samhällsomvandling som behöver ske fram till 2020 för att klara viktiga miljöutmaningar. Utifrån riksdagens beslut har regeringen tillsatt en beredning som har till uppgift att vara lite av en rådgivare till regeringen. Den ska ta sig an särskilt komplexa och svåra frågor, som inte sällan är målövergripande, i miljömålssystemet och komma fram med förslag på hur man ska kunna ta steg vidare.

Beredningen har i det betänkande som lämnades till regeringen strax före årsskiftet pekat ut tre områden av särskild vikt. Det handlar om hållbar markanvändning, en sammanhållen vattenpolitik och ett internationellt arbete för en giftfri miljö. I närtid kommer också beredningen att lägga fram konkreta förslag på etappmål.

Vi som har suttit med i beredningen har fört en diskussion om hur vi ska se på konsumtionen. Jag tar upp detta för att svara lite grann på Åsa Romsons inlägg. Vi förde resonemang om huruvida man ska se detta som en samlad strategi eller göra som vi förordade i beredningen och se det som ett raster eller ett perspektiv som ska vävas in i alla de frågor som regeringen diskuterar. Vi valde alltså den andra delen. Vi tyckte att det vore för snävt att titta på konsumtionen som en egen strategi och ett område. Vi tycker att det är viktigare att väva in det oavsett vilken fråga Miljömålsberedningen tittade på. Det var egentligen skälet till att vi valde att landa där vi gjorde.

Jag tycker att miljöbalken och Miljömålsberedningen med det uppdrag den har är någonting ansvarsfullt som svarar upp till det som har sagts apropå förslaget om hur man ska se på miljömålen i lagstiftningen. Vi ser på ett ansvarsfullt sätt på hur man ska ta sig an denna typ av frågor.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 6 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Jag noterar att Lars Hjalmered inte svarade på den fråga som jag ställde i mitt anförande: Är det bra att den svenska regleringen för skydd av biologisk mångfald när det gäller täktverksamhet i Sverige i

dag är sämre än den var tidigare? Är du nöjd med det? Hur agerar Sverige i så fall internationellt när man samtidigt säger att man tycker att biologisk mångfald ska öka och stärkas?

Du slängde tillbaka en fråga som jag inte berörde i mitt anförande. Den handlar bland annat om Miljöpartiets motion om att stärka miljömålen ställning när det gäller den övergripande samhällsplaneringen. Där svarar utskottet i den text som du ställer dig bakom att detta ska göras i regelverket när det gäller strategiska planer och översiktsplaner. Det är en faktisk beskrivning; så är det. Men både du och jag vet att problemet är att översiktsplanerna långt ifrån är det mest styrande dokumentet i kommunerna. Det står att de ska vara det, men de är inte det.

Det finns mycket i övrigt att önska när det gäller hur man sedan går vidare till de reella planerna, det vill säga dem som är juridiskt bindande, dem som ger byggrätter och dem som alla aktörer ställer in sig efter. Det handlar bland annat om detaljplaner. I detta led hänger inte miljömålen med. Där görs inte bedömningarna av de myndigheter som ska göra dem.

Det är detta som vi från Miljöpartiet har uppmärksammat. När det gäller många viktiga samhällsplaneringsinstrument måste många av miljömålen förverkligas också genom ändrad samhällsplanering. Det är i den fysiska planeringen av hur vi använder markresurserna som vi till stora delar också bestämmer inriktningen och möjliggör för en mer hållbar produktion. Det handlar till exempel om att säkerställa att vi har gott om god jordbruksmark för livsmedelsproduktionen i stället för att asfaltera alldeles för stora ytor och inte få utrymme för matproduktion och annat. Jag tycker att man gör det lite lätt för sig när man säger att detta är besvarat.

Anf. 7 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! I den FN-överenskommelse som gjordes i Nagoya i Japan skrev Sverige på åtaganden. Vi kommer att se till att det ska kunna genomföras i verkligheten med konkreta åtgärder. Det är hela tanken med det hela.

När det gäller täktverksamhet beskrivs på s. 16 i betänkandet grunden för att vi inte väljer att gå på ert förslag i detta. Vi tycker att det omhändertaras med den lagstiftning som finns och den förändring som gjordes av miljöbalken. Bland annat lyftes ett delförslag som ni hade fram, men det lades på en annan paragraf.

Miljömålen är formulerade utifrån att vi inom en generation ska lösa de viktigaste miljöutmaningarna. Vi kan konstatera i de utvärderingar som har gjorts att i en del områden ligger Sverige bra till. I andra delar ser det lite tuffare ut att kunna nå målen fram till 2020, som är slutåret för det hela. Det var också utgångspunkten för att regeringen valde att lägga fram ett förslag om att inrätta en miljömålsberedning. Beredningen, som har en parlamentarisk sammansättning med personer från olika partier och expertis som knyts till det hela, har till uppgift att ta sig an komplexa och svåra frågor genom att göra utvärderingar och utredningar av olika slag. Den ska också arbeta målövergripande för att se om det finns särskilda områden där vi behöver göra insatser för att kunna ta viktiga steg framåt.

Beredningen har pekat ut tre områden, vatten, mark och kemikalier, där vi tror att det behövs ytterligare insatser. Om beredningen får i upp-

gift att jobba vidare med detta ska man se hur man gör för att gå från ord till handling. Det handlar om konkreta åtgärder och vilka samhällsekonomiska konsekvenser detta får. Jag tycker att det är ett mycket ansvarsfullt sätt att ta sig an de viktiga förändringar som behöver göras.

Anf. 8 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Vi hör här att Lars Hjalmered är ganska nöjd med det svenska skyddet av biologisk mångfald även när det gäller täktverksamhet. Efter tillståndet på norra Gotland kan vi konstatera att det inte längre finns någon stoppregel för när värnandet om livsbetingelserna för skyddsvärda arter ska kunna hindra en sådan utbredning. Regeringen verkar nöjd med det. Det är delvis ett annat svar än det miljöministern gav. Han höll ändå öppet för att man skulle titta på om de här skyddsreglerna hade försämrats och i så fall återkomma med en förändring.

I övrigt är det ord som känns igen. När man pratar om miljöpolitik med Moderaterna säger de att vi har en ansvarsfull hantering och att de har lagt det här i Miljömålsberedningen. Jag vill påminna om att det fanns ett miljömålsråd redan före Miljömålsberedningen. Redan 2008 tog de fram en väldigt gedigen rapport med ett antal mycket konkreta åtgärder för hur man skulle kunna nå de svenska miljömålen. Det är en rapport som den borgerliga regeringen nu har suttit på i flera år. Rapportens rubrik var *Nu är det bråttom*. Det här var alltså 2008. Det är möjligen så att den borgerliga regeringen inte har mer bråttom i miljöpolitiken än att man har lagt in detta i ytterligare en lång beredningsprocess. Än så länge har Miljömålsberedningen inte presenterat några konkreta råd till regeringen om hur vi ska nå de här målen på ett ansvarsfullt sätt.

Att säga att man har en ansvarsfull beredning av det här när man egentligen bara har förlängt en procedur och lagt frågor från tidigare utredningar som man inte orkat hantera i långbänk tycker jag är närmast oansvarigt.

Anf. 9 LARS HJÄLMERED (M) replik:

Herr talman! Vi arbetar oerhört aktivt med den biologiska mångfalden. Ett exempel är skogspolitiken. De avsättningar av skog som har skett de senaste åren är historiska. Det har aldrig tidigare skett så många avsättningar som de senaste fem åren. Miljöpartiets miljöprat var just prat och inte resultat, som det är med Alliansen i det fallet. Där skiljer det sig lite grann.

Herr talman! Jag ska inte ge sken av att allt är miljömässigt perfekt i Sverige. Jag konstaterar bara att man behöver nyansera bilden lite grann. Det handlar om att sitta i en beredning som Miljömålsberedningen och ta sig an de svåra frågorna. Där diskuteras till exempel luftfrågorna nu. Man konstaterar att Sverige ligger väldigt bra till när det gäller utsläpp, men när det gäller luftkvalitet har vi mycket mer att göra. Någoting som beredningen tittar på nu är hur man kan lägga fram konkreta etappmål för att kunna ta steg vidare. Hela ambitionen med den här parlamentariska beredningen är att alla partier ska sitta ned och se om vi kan få en samsyn i de här svåra frågorna. Jag tycker att det är ett väldigt ansvarsfullt sätt att hantera det hela.

Herr talman! Miljöpartiet ifrågasätter om det blir tillräckliga resultat. Jag kan konstatera att det läggs 30 procent mer på miljöbudgeten nu än

när Miljöpartiet var med och stöttade den dåvarande regeringen. Jag kan konstatera att tanke och handling hänger ihop när det gäller klimatet. Det är högt satta mål och konkreta åtgärder krona för krona och gram för gram. Jag tycker att vi kopplar ihop en hög miljöambition med konkreta åtgärder. Det är väldigt ansvarsfullt.

Anf. 10 ANITA BRODÉN (FP):

Herr talman! Det är alltid med inspiration och engagemang som jag deltar i riksdagens miljödebatter. Naturvärden och den biologiska mångfalden har varit och är en drivkraft för mig som liberal. Jag har många gånger med stolthet lyft fram de folkpartiinitiativ som har haft en stor betydelse på miljöområdet. Men vi vet alla att man inte kan vila på historiska lagrar, utan man får ta dem som avstamp för fortsatta ansträngningar nationellt, inom EU och internationellt. I det här sammanhanget är det oerhört viktigt att påpeka att det har betydelse och är viktigt att arbeta med miljöfrågor tillsammans med energi- och klimatfrågor. Det är en helhet.

Herr talman! Regeringen beslutade i juli 2010 att tillsätta en parlamentarisk kommitté, den som Lars Hjalmered har berört här. Det är viktigt att den har kommit till stånd för att arbeta vidare med miljökvalitetsmålen och för att uppnå generationsmålet. Beredningens uppdrag är att titta på strategier, forma etappmål, styrmedel och åtgärder samt ta fram de specifika områden som man vet kräver väldigt viktiga politiska ställningstaganden. Man ska peka ut de områdena och arbeta alldeles speciellt med dem.

Vi har hört här om de tre speciella strategiområden som redan är utpekade. Det är skog, jord och mark, det är vatten och det är också internationellt arbete för en giftfri miljö.

Nu håller beredningen på att arbeta fram etappmål. Man kan säga att etappmål är steg på vägen för att nå målen. Det handlar om luftföroreningar, farliga ämnen, avfall och biologisk mångfald. Här finns områden som vi berör i dag. Det finns anledning att återkomma något till det lite längre fram.

Det som är alldeles unikt och som jag skulle vilja lyfta upp i det här sammanhanget är utgångspunkten. Utgångspunkten för det här arbetet handlar om ansatsen, och ansatsen är en ekosystemansats. Det är en balans mellan bevarande och nyttjande av land, vatten och levande resurser utifrån ett rättviseperspektiv. Jag tycker att den kombinationen är fantastisk.

Jag skulle vilja rikta mig alldeles speciellt till Johan Löfstrand och säga att detta är en hög ambitionsnivå om något. Jag är inte säker på att Johan hör det här, men vi kan hänvisa honom till protokollet där han kan läsa den speciella hälsning som han fick.

Regeringens inställning, att berörda i samhället ska vara med när målen för förvaltningen av ekosystemen formuleras, är rätt. Det är också mycket framåtsyftande. Därför inkluderar det här arbetet näringslivet och det civila samhället. Det är märkligt att det inte har skett i samma utsträckning tidigare. Näringslivet, hushållen och det civila samhället är viktiga aktörer som dessutom lägger enorma resurser på miljöförbättrande åtgärder. De resurser näringslivet bidrar med uppgår till 100 mil-

jarder kronor på årsbasis. Vi vet också att vi gemensamt lägger 71 miljarder kronor på miljöskatter.

Konsumtionsmönster har varit uppe här i dag. Det är en otroligt viktig synpunkt. Vi delar den absolut. Något som diskuterades när Miljömålsberedningen hade sina första sammanträden var om det skulle bli en strategi eller om det skulle bli en röd tråd genom alla områden, och det blev det senare. Därmed inte sagt att vi inte skulle tycka att det här är viktigt – tvärtom. Det är regeringen som har lyft fram förslaget att också konsumtionsmönster och det vi konsumerar och påverkar i andra länder ska vägas in i våra miljömål. Det kommer att uppmärksammas i alla delar av det fortsatta arbetet med miljömålen.

Det är också viktigt att säga att det nya sättet att arbeta för att uppnå de 16 miljömålen inte innebär att vi lägger undan och inte tar notis om det tidigare Miljömålsrådets arbete. Det är ju givet – det ligger som en viktig bas. Och de idéerna, tankarna och forskningsrönen tar vi självklart till oss. Med det nya sätt som vi nu har valt att arbeta på är jag ganska övertygad om att vi har hittat en modell där vi kommer att kunna arbeta strategiskt för att kunna klara de olika miljömålen.

Jag ska nu försöka, herr talman, besvara en del av de frågeställningar som kommit från oppositionen.

Matsvinnet tog Jens Holm upp. Vi diskuterade det förra veckan också. Det är helt oacceptabelt ur ekologisk, ekonomisk och etisk synvinkel att vi har ett så enormt matsvinn. Var fjärde matkasse slängs helt sonika. Arbetet med detta är nu under beredning i Miljömålsberedningen, så vi kommer där att återkomma med konkreta förslag. Där finns det en oerhört stor samstämmighet. Samtidigt har det påbörjats ett antal arbeten. Såväl Livsmedelsverket och Naturvårdsverket som en speciell samverkansgrupp, Samma, har redan börjat arbeta för att minska svinnet. Man väntar inte, utan man kör i gång detta oerhört viktiga arbete.

Täktfrågan skulle jag också vilja kommentera. Det var Åsa Romson som tog upp den. Jag tycker att det är viktigt att i den frågeställningen slå fast att miljöbalkens portalparagraf, som tar upp den biologiska mångfalden, verkligen är en portalparagraf och står fast. I det specifika ärende som Åsa Romson tar upp har det också varit en särskild debatt här i kammaren med miljöministern då han svarade på Åsa Romsons fråga och sade att om det skulle visa sig att det trots allt inte är tillräckligt aviserar han en regelförändring. Här finns också en öppning.

Det viktigaste är ändå att påpeka att den stoppregel som vi var med och beslutade om syftar till att ge ett starkare och ett bättre skydd för naturgrus och täkter. Miljööverdomstolen lutade sig också mot detta och har samma uppfattning som regeringen i den frågan. Det är bakgrunden. Det handlar inte om att försämrade utan om att förstärka.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga övriga yrkanden.
(Applåder)

Anf. 11 ROGER TIEFENSEE (C):

Herr talman! Kolleger i riksdagen, tjänstemän och åhörare! I detta betänkande behandlas övergripande miljöfrågor och bland annat motioner som berör miljömålen. Jag tänkte i mitt anförande fokusera just på miljömålen och miljömålssystemet, dels för att miljömålen är viktiga för att

styra samhällsutvecklingen i en hållbar riktning, dels för att jag personligen – ”varav hjärtat är fullt”, vet ni – sitter i Miljömålsberedningen, som har till uppdrag att lämna förslag till regeringen om hur miljömålen ska nås.

Jag tycker att det är ett otroligt intressant och viktigt uppdrag att jobba i Miljömålsberedningen. Det handlar om hur vi effektivt och långsiktigt ska kunna arbeta med miljöfrågorna och få en politisk förankring och enighet för att verkligen nå miljömålen.

Herr talman! Om jag börjar med effektiviteten och långsiktigheten i miljömålsarbetet kan man fundera: Varför Miljömålsberedningen? Varför har regeringen ändrat arbetssättet? Varför lade vi ned Miljömålsrådet?

Jo, vi har ett miljömålssystem med 16 övergripande miljömål – Storlagen fjällmiljö, Myllrande våtmarker med mera – som ingen kan vara emot. Det beslutades i bred enighet i riksdagen. Det som egentligen är styrande i miljömålssystemet är 72 delmål, och de är kopplade till enskilda miljömål. Det blir stuprör, och det blir inte effektivt. Det Miljömålsberedningen på uppdrag av regeringen nu jobbar med är strategier och etappmål som kan gripa över flera miljömål och i en strategi lösa flera problem, i stället för att, som risken är med det nuvarande systemet, bygga in motsättningar. Det ger större förutsättningar att på ett effektivt sätt nå miljömålen, vilket är syftet. Det blir tydligare och effektivare.

Herr talman! Då kommer jag till den andra delen, den breda politiska förankringen och enigheten, som jag tycker att det borde finnas förutsättningar för. Det handlar om att vi alla här i riksdagen i Miljömålsberedningen bjuder till, tar av oss partinålen och sätter oss för att gemensamt lösa problemen. Det är gigantiskt stora utmaningar vi står inför om vi ska nå generationsmålen.

I Miljömålsberedningen hade Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet en reservation i beredningens första betänkande som jag känner krystades fram. Den byggde inte på sakskäl, utan det skulle bara vara en reservation – man skulle tydligt opponera. Den stora kritiken var att regeringen hade lagt ned Miljömålsrådet. Det har också kommit upp lite grann i replikskiften här.

I Miljömålsrådet satt myndighetscheferna för centrala myndigheter. Jag har stort förtroende för våra myndighetschefer, men en sak är säker: De grejade inte den politiska förankringen. Det är syftet med Miljömålsberedningen. Om de förslag som beredningen lägger fram tas i politisk enighet, om vi plockar av oss partinålen och verkligen försöker se vad vi kan göra för att nå fram, finns det större möjlighet att förverkliga dem. Jag tycker då att det är bättre med en parlamentarisk beredning som får underlag från myndigheter eller experter.

Det andra exemplet på konstlade motsättningar – det finns flera i betänkandet – är reservation nr 2 som handlar om miljömålens ställning i samhällsplaneringen. I reservationstexten står det: ”Vi anser därför att miljömålen ska vara styrande för den långsiktiga planeringen, exempelvis genom att stärka miljömålens ställning i miljöbalken och plan- och bygglagen.” Ja, det är väl gott så.

I regeringens miljömålsproposition, som föregick Miljömålsberedningen och det arbete som nu pågår, framhålls tydligt att en hållbar samhällsutveckling är av yttersta vikt för att nå miljökvalitetsmålen. Man

pekar på de verktyg som finns, framför allt i miljöbalken och plan- och bygglagen.

I somras, för inte ens ett år sedan – jag tror att det var i juni 2010 – beslutade riksdagen om en enklare plan- och bygglag där lagstiftningen bland annat ger stöd till en mer strategisk översiktsplan som beaktar nationella och regionala klimat- och energimål och strategier. Det där är viktigt. Vi kan se tillbaka på att översiktsplanen i den kommunala översiktsplaneringen inte har varit vad den var tänkt att vara. Den blir inte styrande, och den är inte juridiskt bindande.

Vi ska inte kasta ut det här barnet med badvattnet innan det ens har kommit ned i vattnet och börjat känna om det är ljumt eller bra. I plan- och bygglagen ligger nu en möjlighet till en strategisk översiktsplanering. Det är tydligt där. Jag kan ta fram en punkt som är ny, och där framgår att det av översiktsplanen ska framgå hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för hållbar utveckling inom kommunen. Jag tror att vi kommer från ett läge där översiktsplanen kanske inte ens uppdaterades vart fjärde år till att den blir ett strategiskt styrdokument för kommunen.

Därmed tycker jag att reservanterna lite slår in en öppen dörr. Låt oss i stället samarbeta här i riksdagen i Miljömålsberedningen för att nå resultat! Jag tror att inte minst Miljömålsberedningen har en mycket viktig roll för att få fram ett mer effektivt miljömålssystem med det syfte som vi är eniga om, att verkligen nå miljömålen.

Det finns en reservation om att ha ett mål om att minska avfallet från livsmedelskedjan. Det känner jag också lite grann är att slå in en öppen dörr. Naturvårdsverket jobbar just nu med detta och kommer inom kort att redovisa en nationell avfallsplan med mål för en rad olika avfallsslag, bland annat mål för hur mycket matavfallet ska minska i hela livsmedelskedjan.

Vi kan vara överens om att det är ett gigantiskt slöseri. Bara det matavfall som hushållen slänger motsvarar 1,9 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Om vi till det lägger storkök och det som kastas från livsmedelsbutiker och kan lösa det, då har vi mycket löst när det gäller klimatproblematiken, och både samhällets och hushållens ekonomi blir bättre.

Jag har sett en tidningsnotis om att representanter från Naturvårdsverket har sagt: ”Andra länder har satt mål på runt 20 procent minskad mängd” – det gäller slängt matavfall – ”fram till 2015. Vi hamnar förmodligen också däromkring.”

Det är egentligen detsamma som reservanterna säger. Vad innebär då reservationen? Den innebär inte att Naturvårdsverket kommer lite tidigare med sin rapport. Verket jobbar redan med detta. Reservanterna slår in en öppen dörr. Det är att krysta fram motsättningar där de egentligen inte finns. Låt oss ta oss an de svåra problem som verkligen behöver diskuteras och där vi behöver komma överens, och förringa inte det arbete som sker i myndigheterna och i Miljömålsberedningen!

(Applåder)

Anf. 12 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja fråga Roger Tiefensee vad Tiefensee tycker att Sverige ska göra för att vi ska minska vår påverkan av impor-

Prot. 2010/11:70
10 mars

*Övergripande
miljöfrågor m.m.*

ten och konsumtionen. Den påverkan kan vara ungefär dubbelt så stor som den klimatpåverkan som vi redovisar officiellt.

Vi rödgröna har en reservation, reservation 1, där vi säger att vi vill göra något åt saken. Jag tycker kanske inte att vi har ett uttömmande förslag, men vi har i alla fall ett konkret förslag om att vi vill ha en samlad strategi för att komma till rätta med de ekologiska fotavtrycken.

På samma sätt är det med diskussionen om matavfallet. Förra veckan när vi diskuterade köttkonsumtionens påverkan svarade Roger Tiefensee mig att det vi verkligen ska göra är att se till att minska matsvinnet. Nu är matsvinnet ungefär en femtedel så stort som köttindustrins klimatpåverkan. Matsvinnet är verkligen ett stort problem.

Det är just därför vi slår fast det i vår reservation. Vi vill att vi härifrån riksdagen ska konstatera att vi ska ha en plan för att minska matsvinnet.

Du pratar om att vi skapar motsättningar. Jag tycker att ni skapar motsättningar när ni inte kan bejaka en del progressiva förslag från vår sida.

Anf. 13 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Det är helt rätt som Jens Holm säger att vi hade en diskussion här förra veckan om klimatfrågor och matsvinnets inverkan på klimatet. Jag bejakade redan då att vi behöver ett mål för detta. Naturvårdsverket säger att andra länder har runt 20 procent som mål. Men jag är inte beredd att sätta ned foten för att det ska vara 20 procent, utan det kanske ska vara 25 procent.

Låt myndigheterna jobba med frågan! Det blir liksom att man ska plocka politiska poäng på att slå fast ett mål. Men problemet med Miljömålsrådet var att rådet inte hade gjort en ordentlig analys och underbyggt sina mål samhällsekonomiskt.

Låt en beredning, i det här fallet av en myndighet, ske, och sedan kommer vi tillbaka. Jag kan ta i hand på att vi ska ha ett mål för minskat matavfall. Men exakt hur det ska se ut och vilken nivå det ska vara vill jag inte slå fast här i dag.

Konsumtionsmönster tittar vi på i Miljömålsberedningen. I förra veckans debatt sades det att vi skulle ha något slags klimatbudgetering. Jag kan bejaka det. Men då ska vi inte bara se på importen, utan vi ska också se på exporten, för annars gör vi orätt.

SSAB Oxelösund är till exempel den största enskilda utsläppskällan i min valkrets. Det specialstål som tillverkas där används inte bara i Sverige, utan det hamnar och används i lastmaskiner och andra entreprenadmaskiner i USA, Brasilien och Kina. Ska vi ha en klimatbudget ska vi se på både vad vi exporterar och vad vi importerar.

Anf. 14 JENS HOLM (V) replik:

Herr talman! Jag är absolut öppen för att vi tittar på hur vi påverkar åt båda hållen. Jag är emellertid rätt övertygad om att vi får en ganska stor nettopåverkan genom den stora importen som också ständigt ökar. Det är ju en del av vår livsstil att vi är väldigt beroende av importerade produkter.

Då är det kanske det som Roger Tiefensee borde ha svarat i debatten förra veckan: Ja, vilket bra förslag från De rödgröna, att ni vill komma till rätta med konsumtionens klimatpåverkan – jag stöder det men har ett litet förslag på hur det ska bli ännu bättre.

Men det är inte så ni agerar! I bästa fall hänvisar ni till Miljömålsberedningen. Där ska alla progressiva förslag begravas, och vi vet aldrig någonsin när de förslagen kommer fram.

Jag tycker att vi har ett ansvar. Vi har ett ansvar i utskottet, och vi har ett ansvar i kammaren för att driva på klimatpolitiken, för detta är frågor som inte kan vänta.

Jag tycker att det är lite fegt att begrava förslagen i en beredning när vi ska stå här och fatta besluten.

Anf. 15 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Det är det som är arbetsordningen. Vi har i det här landet utredningar och statliga kommittéer som lägger fram underlag. Sedan remitterar vi dem, och därefter lägger regeringen fram propositioner. Att stå här i kammaren och deala och säga ”Så gör vi” blir inte seriöst. Det handlar om att verkligen underbygga besluten.

Jag ser inga motsättningar. Men vi ska göra det hela på ett sätt som vi vet blir korrekt och rättssäkert, så att olika remissinstanser får säga sitt, och så att det blir effektivt och att vi gör det vi är överens om, både Alliansen och oppositionen, nämligen att nå miljömålen.

När det gäller livsmedelskedjan är ett förslag nära förestående, så om vi här skulle rösta på en reservation som slår fast 20 procent kanske vi rör till processen i Naturvårdsverket. Om de hade siktat på 25 procent, vad händer då? Låt var sak tas i rätt ordning och i rätt sammanhang!

Anf. 16 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Jag var tvungen att ta en replik eftersom jag tyckte att min centerpartistiske kollega tog ut svängarna lite, när han lite raljant sade att det görs en krystad reservation beträffande det första delbetänkandet från Miljömålsberedningen och att vi egentligen är så väldigt överens.

Jag tycker att man ska vara väldigt försiktig med den typen av uttalanden när det har varit väldigt tydligt här i kammaren – när det fattades beslut för knappt ett år sedan, i juni, om att ändra miljömålssystemet – att partierna inte är överens.

Jag förstår att du gärna vill påskina att alla är så väldigt överens om detta system och att alla i beredningen är överens om allt som vi säger där. Men det är lite svårt. Reservationer skrivs just därför att man inte är överens. Om det är något som är krystat är det väl att påstå att man skulle vara överens fast man inte är det.

Vi får se vad Miljömålsberedningen kommer fram till. Vi försöker än så länge att arbeta inom det systemet, men vi har varit väldigt kritiska framför allt till att den borgerliga regeringen har förstört den modell för miljömålssystem som började sätta sig rejält. Det råd av myndighetschefer som hade börjat komma fram med mycket konkreta förslag upplöstes. Vissa kan tolka det så att regeringen gjorde det precis när cheferna hade börjat känna sådan tillförsikt och tillit till varandra att de gemensamt – över myndighetsgränserna, vilket är precis det vi haft så många

problem med på miljöområdet – kunde komma fram med mycket konkreta åtgärdsförslag som faktiskt skulle föra arbetet framåt.

Det var då den borgerliga regeringen gick in och sade: Nej, nu ska vi ändra alltihop i det här systemet, och vi ska inte beakta de här åtgärdsförslagen.

Man upphävde de 72 delmålen, som du själv säger är de som är riktigt styrande. Det betyder att vi nu, 2011, inte har ett enda styrande miljömål. Vi har bara de här 16 övergripande målen. Statliga myndigheter har fått i uppdrag att ha egna mål. Sveriges kommuner har inga gemensamma mål att gå efter. Det går inte att säga att det här systemet är någonting vi alla är överens om och att se att det har börjat leverera, för det har det inte ännu.

Anf. 17 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Den stora kritiken i reservationen i Miljömålsberedningen gällde just att vi lade ned Miljömålsrådet. Det är gjort, och det gjordes för att det är bättre med en parlamentarisk beredning som får just den här bredden och som har en dialog med myndighetscheferna. Myndigheterna har ett fortsatt arbete. Jag nämnde Naturvårdsverket, som ska jobba med avfallsstrategier.

Vi delar upp arbetet på ett bra sätt, tycker jag. Och jag hoppas att Miljöpartiet verkligen jobbar konstruktivt i Miljömålsberedningen, för vi behöver ett bra samarbete. Jag kan inte dela den här bilden, att vi har förstört miljömålssystemet. Vi håller på att förbättra miljömålssystemet. Och är det någonting som både regeringen och Miljömålsberedningen är tydliga med är det just att man ska fortsätta att jobba mot miljömålen.

Det är som Åsa Romson säger, att det har blivit något slags otydlighet. Men den är krystad. Den finns inte. Den ska inte finnas. Myndigheterna och kommunerna ska fortsätta jobba mot miljömålen. Sedan ska vi förtydliga de här etappmålen. I ett betänkande som kommer den 31 mars tar vi de delmål som är mogna och tillräckligt beredda och gör om dem till etappmål. Men övriga, som vi inte har tillräckligt underlag för att fatta beslut om, får vi jobba vidare med. Vi har inte förstört något miljömålssystem, utan vi håller på att utveckla det.

Anf. 18 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Jag förstår att ni har ambitionen att utveckla det här, men ni utvecklar det åt ett visst håll, och vi är fortfarande ganska kritiska till att det är det bästa sättet att utveckla systemet på.

Vi försöker att jobba inom det systemet och göra det så bra som möjligt, men ni gör det väldigt svårt att komma fram till de konkreta åtgärderna. Jag tror att det är viktigt att peka på det. Jag vet att vår representant har kommit med input och många förslag och idéer i beredningen, men vår representant känner inte att det direkt tas emot med någon större entusiasm bland de andra.

Har till exempel Naturvårdsverket i sitt regleringsbrev över huvud taget fått ett fokus på miljömålen? Det är inte särskilt mycket, vad jag vet och vad jag har sett. Vi hör Skogsstyrelsen säga: Nej, men vi kan inte avsätta pengar till att skydda skog i den här delen av landet. Man uppfyllde sitt miljömål 2010, och än så länge har vi inget nytt från 2011 och

framåt. Då borde vi vänta på Miljömålsberedningens treåriga strategi för markanvändning och delegera pengarna efter det, så att säga.

Alla står och väntar. Du kan tycka att det är krystat eller inte, men det är så myndigheter agerar.

Jag kommer själv från kommunsektorn och vet precis vilken positiv kraft som man äntligen hade fått i gång när man började sammanlänka de kommunala miljöprogrammen och liknande med de nationella. Nu frågar man sig: Vad är det som gäller? Det finns för tillfället inget insamlingsmål för förädling av biologiskt avfall, till exempel. Allt sådant står och väntar.

Självklart ska vi försöka täppa till det här, och jag hoppas att det betänkande som kommer i mars är fullödigt på alla de här områdena. För det finns någonting som oroar mig när regeringen säger att anledningen till att man gjorde det här systemet – det sades tidigare från talarstolen – var att man ville prioritera hårdare mellan miljömålen. Jag är orolig för att man prioriterar bort miljömål som inte är riktigt lika heta i den mediala debatten. Det betyder att vi kommer att få förseningar och fördröjningar på viktiga områden. Vi kommer att upptäcka om 10–15 år att vi hade behövt vara betydligt mer förutseende. Vi hade kunnat vara det om vi hade fullföljt miljömålssystemet, men tyvärr började regeringen prioritera bort det området.

Anf. 19 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Det är just det som är syftet. I mitt anförande lyfte jag fram att vi har 16 övergripande miljömål. Vi har 72 delmål, som då var i stuprör. Nu jobbar vi med strategier där vi ska kunna lösa fler av de här delmålen tillsammans. I det gamla systemet skapades det i stället ibland motsättningar.

Sedan lyfter Åsa Romson upp som ett problem att vi har nått delmålet för avsättning av skyddsvärd skog. Jag är stolt över det. När Centerpartiet och alliansregeringen kom till makten 2006 var bedömningen att det delmål som skulle nås till 2010 skulle nås till 2020. Vi ändrade strategi. I stället för att fortsätta att socialisera småbruksägares skog och ständigt köpa in mark och på det sättet skapa stora motsättningar i skogsbygden lade vi om strategi. Vi började skydda mer av den statligt ägda skogen. Nu är det senaste att vi använder statligt ägd skog för att byta till oss annat. Om vi vill skydda privat ägd skyddsvärd skog kan man få annan skog i ersättning i stället för att man får pengar i handen.

Jag är stolt över att vi har nått det här delmålet. Jag ser inte det som ett problem. Sedan ska vi fortsätta att jobba mot slutmålet. Men det låter på Åsa Romson som att det var ett problem att vi nådde delmålet. Jag tycker att det var bra.

Anf. 20 IRENE OSKARSSON (KD):

Herr talman! Vi behandlar ett motionsbetänkande, men utifrån det som vi hittills har hört här i kammaren kan vi konstatera att vi berör både stort och smått. Och det är väl riktigt att vi gör det.

Jag skulle vilja lyfta fram några trådar utifrån mitt perspektiv och det kristdemokratiska perspektivet i den här debatten. Jag kan konstatera att det som har varit vår viktiga ingång i de här frågorna är att vi hittar en långsiktighet, en tydlighet och ett förvalterskap – det är ett ord jag an-

vänder ofta i den här talarstolen. Och Alliansen har faktiskt gått vidare i ett arbete där vi har bidragit. Men vi har också i mångt och mycket varit överens i den här kammaren, vilket inte framkommer i den här debatten.

Roger Tiefensee lyfter på ett föredömligt sätt fram att det också i det arbete som nu ska bedrivas är viktigt att vi plockar av oss partinålarna emellanåt och ser långsiktigt och generationsöverskridande i ett framtidsperspektiv på hur vi ska få en förvaltning så att vi får en miljö som vi kan fortsätta leva i och använda oss av på ett klokt och hållbart sätt.

När det gäller arbetet med miljömålen vill jag liksom min kollega Liza-Maria Norlin, som under förra mandatperioden stod här med de här frågorna, glädja mig åt att vi i det som nu har blivit portalparagraf tydligt poängterade att det vi nu jobbar med är generationsmålet och det som vi ska lämna över till nästa generation. Där ska de stora miljöproblemen i Sverige vara lösta utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

Det är för mig viktigt att trycka på det, inte minst utifrån det som Jens Holm och andra har sagt här tidigare. Vi måste bedriva en oerhört aktiv miljöpolitik i Sverige, inom EU och internationellt. Då har vi att bidra till detta arbete med kunskap och kompetens. Miljöministern har under förra mandatperioden och under innevarande mandatperiod mycket aktivt drivit på det här arbetet. Det handlar om EU:s roll internationellt och vårt arbete från svensk sida, både i EU och på internationell arena, för att lyckas med detta. För miljöpolitik handlar mycket om gränsöverskridande arbete.

Vi ser mål som vi inte har kunnat uppnå ännu. Även om vi skulle lyckas till 100 procent i Sverige skulle vi inte uppnå målen, eftersom de är beroende av ett internationellt samarbete. Där behöver vi i Sverige också bli tydliga med att vi arbetar på den internationella arenan. Det handlar om att ge stöd, råd och också ekonomiska resurser för utveckling i andra länder med andra aktörer för att bidra till en hållbar miljö på sikt.

Det är också viktigt – jag vet att det berördes i förra veckans debatt – att vi kan göra de här investeringarna internationellt. CDM är ett viktigt verktyg i det här arbetet. Jag konstaterar att där kan mer göras. Vi kan bli effektivare. Men det är ett viktigt arbete.

Ja, herr talman, det här betänkandet behandlar många olika aspekter. En annan del gäller vår livsmedelskonsumtion, hur den ska hanteras, och allt matsvinn som vi i dag har. Jag tror att en av de viktigaste saker vi kan göra i detta arbete, oavsett om målskrivningar är formulerade i procent-satser eller inte, är att öka kunskapen om hur livsmedel ska hanteras. Det handlar om att bästföredatum inte är detsamma som sista förbrukningsdag. Mjök kan till exempel användas många dagar längre om vi har hanterat den rätt.

Det handlar alltså om mer kunskapsförmedling, och där har Livsmedelsverket och andra aktörer gjort satsningar, och de kommer att göra satsningar.

Jag tror också att Sverige – det nya matlandet kommer att ge ett ökat intresse för råvarukvalitet och för hantering och kunskap om hur detta ska göras. Därmed tror jag också att vi ser en minskning av svinnet, men mer kan göras. Roger Tiefensee berörde detta alldeles förträffligt i sitt anförande vad gäller att vi är på väg att ta fram underlag. Vi ska inte här i

kammaren springa före de myndigheter som nu gör jobbet att på ett klokt och konstruktivt sätt ge oss verktygen.

Ett annat område som tas upp i det här betänkandet är den kommunala energi- och klimatrådgivningen. Även där har vi sett ett ökat behov av kunskap, och jag kan konstatera att det är oerhört aktuellt i dessa dagar när vi i andra sammanhang också pratar energianvändning, elpriser med mera.

Där görs och har gjorts ett stort jobb för att nå det mål vi har satt upp. Kommunerna jobbar på ett förträffligt och föredömligt sätt. Jag måste inom parentes i detta sammanhang säga att jag blir något beklämd när Åsa Romson säger att kommunerna sitter och gör ingenting. Jag är fortfarande kommunaktiv också, herr talman, och jag kan konstatera att jag inte känner igen mig i den bilden.

Våra kommuner jobbar utifrån de tidigare miljömålen som är nuvarande miljömål, de 16. Det är ett oerhört frekvent arbete ute i våra kommuner. Man har inte slutat arbeta, men det viktiga är väl att vi här i kammaren samfällt säger att man ska fortsätta arbeta med detta, inte bida nya mål och nya tankar utan fortsätta med det man har. Vi ska effektuera bättre underlag och mer konkreta målformuleringar än det som fanns och gå vidare i detta.

En del i detta är också att vi har, och det berörs också i en av reservationerna, i den förändring av plan- och bygglagen som gjordes i den här kammaren för ett drygt år sedan lyft upp de här frågorna ytterligare. Vi ska bedriva en planprocess i kommunerna som tar större hänsyn än någonsin tidigare till klimatförändringar, till miljöhänsynen.

Det, herr talman, är oerhört viktigt att säga här, och det är viktigt att påpeka att våra företrädare på kommunnivå inte ligger på latsidan i det här arbetet.

Det är ett långsiktigt arbete att nå generationsmålet, och det långsiktiga arbetet måste vi bedriva i en gemensam struktur och konstatera att det inte är något som man drar kortsiktiga billiga politiska poäng på. En viktig del i detta är alltså forsknings- och utvecklingsarbetet.

Jag ser med glädje fram emot att vi kommer att få en ny forskningsproposition 2012, där jag tror att vi kommer att få ytterligare markeringar av det som Lars Hjälmered var inne på i sin inledning här för Alliansen och Moderaterna och där vi kommer att få mer markering av vikten av att vi sätter resurser på de här områdena för att få ett hållbart samhälle i framtiden.

Jag ser därmed, herr talman, att det som nu ligger för fortsatt arbete i Miljömålsberedningen är min förhoppning att vi ska kunna göra i ett stort gemensamt samförstånd och inte politisk spetsfundighet.

Med detta vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2010/11:NU11
Vissa immaterialrättsliga frågor.

Anf. 21 INGEMAR NILSSON (S):

Herr talman! Låt mig inleda med att yrka bifall till två socialdemokratiska reservationer i detta betänkande, nämligen reservationerna 4 och 6.

Det här är alltså ett betänkande som handlar om vissa immaterialrättsliga frågor. Det handlar i huvudsak om patenträtsfrågor, bland annat åtgärder mot piratkopiering, fildelning, det civilrättsliga sanktionsdirektivet och behovet av en kommission för att belysa frågor kopplade till den snabba teknikutveckling vi ser som exempelvis handlar om upphovsrätt och tillgängligheten på Internet.

De frågor som betänkandet handlar om är viktiga för utvecklingen av näringslivsklimatet och därmed också viktiga för framväxten av fler och nya jobb i Sverige.

Att få till stånd ett väl fungerande system inom patenträtten är en viktig åtgärd för att stimulera innovativa och kreativa människor att kunna förverkliga och genomföra sina idéer och göra dem verkliga och reella.

Men, herr talman, detta är också viktiga frågor ur ett konsumentperspektiv. När det gäller patent och patenträttsliga frågor kan vi glädjande nog konstatera att den minst sagt segdragna frågan om ett EU-patent har tagit ett stort steg i rätt riktning genom det fördjupade samarbete som nu inleddes med 25 av EU:s 27 medlemsstater involverade. Det är en fråga där Sverige varit pådrivande och där det rått och råder stor politisk enighet. Låt oss bara hoppas att det senaste beskedet att förslaget om en patentdomstol inom EU mött motstånd från EU-domstolen inte i någon större utsträckning ytterligare förskjuter och försenar genomförandet.

Detta till trots finns det fortfarande en rad viktiga frågor där det återstår mer att göra. Ett sådant område som det här betänkandet behandlar gäller ytterligare åtgärder mot piratkopiering. Här anser utskottets borgerliga majoritet att de åtgärder som har vidtagits i Sverige, inom EU och inom ramen för ACTA-avtalet räcker.

Vi socialdemokrater har en annan syn på det problem som piratkopiering innebär. Det är de facto ett problem för näringslivet, men det är också ett problem och en risk för oss som konsumenter. Exempel på det som vi vill lyfta fram är piratkopierade komponenter inom bilindustrin. Därför anser vi att Sverige ytterligare måste öka och göra mer av sina ansträngningar inom ramen för EU för att komma till rätta med det här problemet.

Herr talman! När det gäller det civilrättslika sanktionsdirektivet har vi från Socialdemokraternas sida vid tidigare behandlingar här i kammaren tydligt redovisat vår syn på detta. Det handlar om att hitta en rimlig och rättssäker avvägning mellan missbruk i form av kommersiell fildelning och ett skydd för den personliga integriteten. Även om antalet ärenden inom detta område ännu är få anser vi fortfarande att det finns behov av ytterligare insatser för att värna den enskildes integritet.

Vi pekar också på vikten av att hitta proportionalitet i de civilrättsliga processer som kan förväntas på detta område. Vi anser inte att det är rimligt att ställa alltför långtgående krav på den enskilde att skydda sig mot otillåtet nyttjande av den egna Internetuppkopplingen.

Rättssäkerheten för den enskilde måste säkerställas vid eventuell domstolsprocess, precis som vid de förväntade skadeståndskrav som då kan komma.

Väl medvetna om Datainspektionens uppgift att bevaka att personuppgiftslagen efterlevs anser vi ändå att det behövs mer långtgående åtgärder för att säkerställa skyddet av den personliga integriteten. För att skapa dessa förutsättningar har vi föreslagit att en integritetsombudsman ska inrättas.

Herr talman! Den tekniska utvecklingen på detta område är snabb. Det är i många avseenden en positiv utveckling som rymmer stora möjligheter. Men även här är det viktigt med en rimlig balans mellan medborgarnas informationstillgång och upphovsrättsinnehavarnas intressen.

För detta har vi socialdemokrater föreslagit inrättandet av en kommission med uppgift att belysa dessa frågor. Det ska vara en kommission som kan belysa frågor som exempelvis tillgången till det som kallas herrelösa verk, kassettersättning och funktionsnedsattas tillgång till upphovsrättsskyddat material.

Mot den bakgrunden yrkar vi bifall till motion T275 och yrkande 3 i motionen.

Anf. 22 MARIA WETTERSTRAND (MP):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation 3 så att jag inte glömmer bort det i hastigheten.

Det är alltid spännande att diskutera frågor med så vackra titlar som ”immaterialrätt”. Från Miljöpartiets sida tycker vi faktiskt att det här är väldigt viktiga frågor. Det handlar om fildelning, integritet för människor på Internet, Ipredlagstiftningen och flera mycket intressanta saker.

Det har varit mycket diskussion om detta de senaste åren på grund av att det har stiftats ett antal repressiva lagar både från EU och från svenska staten för att komma åt människor som gör saker man inte gillar på Internet. Vi menar att den här lagstiftningen har gått alldeles för långt och att den ger rättigheter att förfölja människor trots att de brott som de anses begå inte – tycker vi – motiverar att man gör sådana ingrepp och inskränkningar i den personliga integriteten.

Vi menar att man i stället bör avkriminalisera fildelning mellan privatpersoner för privat bruk. Då kan man tänka att folk ska få göra som de vill, sno vilka saker de har lust med. Man måste trots allt väga det här mot det som krävs om man ska ha en lagstiftning som fungerar för att komma åt dessa människor.

Det är på det sättet i dag att man stiftar lagar därför att man mer och mer vill gå in i och titta på vad människor gör på Internet på grund av att man vill komma åt ett fåtal personer som man menar använder fildelning alldeles för mycket och ibland även i kommersiellt syfte. Det är inte rimliga insatser som görs. Det är inte rimligt att man behandlar människor på det sättet. Att sprida information över Internet är också en väldigt stor möjlighet. Den möjligheten bör man inte försöka begränsa på det här sättet som innebär stora ingrepp i den personliga integriteten. Vi menar

att Sverige bör omförhandla det EU-direktiv som kräver att fildelning kriminaliseras.

Tittar vi vidare på Ipredlagstiftningen menar vi att vi här har ytterligare ett exempel på att lagstiftningen går väldigt långt när det gäller att ge sig på enskilda människor på ett sätt som i slutändan riskerar att innebära att det blir väldigt svårt att följa de här lagarna. Man går också lite vid sidan av den vanliga vägen när det gäller rättskipning.

Ipredlagen ger privata företag möjlighet att mer eller mindre ge sig på människor som man anser har kopierat saker som de inte bör göra och begära ut deras uppgifter. Vi riskerar att få en situation där dessa privata bolag kan ge sig på enskilda människor och kräva dem på skadestånd med hotet att annars dra dem inför rätta, vilket gör att de löper en risk att också få betala rättegångskostnader.

Det här är inte en rimlig åtgärd för att komma åt det problem som man pekar på. Tvärtom bör detta förändras. Det finns ingen anledning att låta den här lagstiftningen fortsätta gälla. Sverige bör ta initiativ för att se hur vi kan få en lagstiftning som gör att Internetanvändares integritet och rätt till privatliv i stället kan stärkas i den svenska lagstiftningen.

Miljöpartiet har ett antal sypunkter när det gäller hur man hanterar de här immaterialrättsliga frågorna och menar att det är förändringar som behöver göras för att värna människors integritet men också för att se till att de möjligheter som Internet faktiskt erbjuder också kan nyttjas på ett sätt som är bra och som främjar att vi kan sprida material på det sätt som Internet gör det möjligt att göra.

Det är också så att det förekommer ytterligare förslag i den politiska debatten, inte så mycket i Sverige men vi bör hålla ögonen öppna så att det inte börjar hända saker som gör att man drar det här ännu längre när det gäller integritetskränkningar. I Europaparlamentet har det förekommit förslag, som har avvisats än så länge, om att man ska införa förbud för dömda fildelare att över huvud taget använda Internet. Den typen av diskussioner tycker jag är mycket obehagliga. Jag menar att vi bör se till att från Sveriges sida vara väldigt tydliga med att vi i stället väljer att stå upp för integritet och rätten till ett privatliv och avvisa alla typer av förslag som försöker dra den här lagstiftningen i ytterligare repressiv riktning.

Där tänker jag avsluta mitt anförande i den här debatten och yrkar alltså bifall till den reservation som har nummer 3 och handlar om Ipredlagen.

Anf. 23 KENT PERSSON (V):

Herr talman! Det vi ska debattera och senare i dag votera om är motioner från allmänna motionstiden rörande immaterialrättsliga frågor. I betänkandet finns patentfrågor, frågor om fildelning och en hel del andra immateriella frågor.

Jag kan också konstatera att när det gäller EU-patenten har vi tagit ett stort steg framåt. Förhoppningsvis kan vi se en lösning, åtminstone mellan de 25 EU-länder som nu har påbörjat en process där vi kan få en enhetlig behandling av EU-patent. Det ser jag fram emot.

Sanktionsdirektivet och fildelning är en fråga som vi har behandlat här i riksdagen vid ett flertal tillfällen. Vi hade en stor och lång debatt när den nya lagstiftningen trädde i kraft för något år sedan. Vänsterpartiets

ståndpunkt har inte förändrats sedan dess utan jag kommer att delvis upprepa det jag har sagt tidigare och även det jag sade för ett år sedan när vi behandlade immaterialrättsliga frågor här i kammaren.

Låt mig också konstatera att rätten att kommunicera fritt mellan varandra är grundläggande för civilisationens framsteg. Det är också en förutsättning för alla de tekniska framsteg som har gjorts. Att kunna kommunicera fritt med varandra privatpersoner emellan, att kunna dela med sig av sina egna erfarenheter till andra är en grundläggande förutsättning när vi pratar om mänskliga fri- och rättigheter.

Det här kan vi också konstatera har varit ett hot historiskt sett mot den rådande maktordningen i samhället. Auktoritära regimer har alltid historiskt sett försökt att begränsa möjligheterna för människor att fritt kommunicera med varandra. Vi ser det i dag i Mellanöstern och Nordafrika, där auktoritära regimer, diktaturer, på olika sätt försöker begränsa människors rättigheter och möjligheter att kommunicera med varandra genom lagstiftning, genom att stänga ned telekommunikationsmöjligheter och så vidare. Det är givetvis ett hårt slag mot de mänskliga fri- och rättigheterna.

Fildelning är en del av det. Låt mig nu här också klart och tydligt säga att vi är för fri fildelning mellan privatpersoner. Det har att göra med rätten till en skyddad sfär att kunna kommunicera med varandra i. Men vi säger samtidigt att vi värnar om upphovsrättsinnehavarens rättighet att få ersättning för sitt arbete. Det är en väldigt tydlig distinktion mellan den privata sfären och upphovsrättsinnehavarens rätt till ersättning.

Vi har lagt fram förslag, jag ska inte säga att det är heltäckande men det är åtminstone förslag till hur man skulle kunna lösa detta. Historiskt sett har vi löst det. Vi kan i dag låna böcker på bibliotek, vi kan låna filmer och vi kan låna cd-skivor utan att upphovsrättsinnehavaren går miste om sin ersättning. Det är mer en fråga om teknik och om man vill lösa den delen.

När det gäller den personliga integriteten är det oerhört viktigt att vi värnar och är uppmärksamma på vad som sker i vår omvärld. Det är inte bara sanktionsdirektivet och den lagstiftningen utan det är också all övrig lagstiftning som har genomförts som inskränker den personliga integriteten. Vi kommer att behandla datalagringsdirektivet under kommande vecka. Det är också ett steg. Var och en för sig kan man säkerligen försvara de lagarna utifrån de hot vi står inför, men lägger man ihop allt det som sker kan jag konstatera att det är ett hot mot den personliga integriteten. Våra utrymmen att fritt kunna tala och kommunicera med varandra minskar. Det är väldigt allvarligt.

I och med detta yrkar jag bifall till reservation 5.

Anf. 24 MATS ODELL (KD):

Herr talman! Det är väl ingen överdrift att säga att det går väldigt bra för Sverige. Vår ekonomi i förhållande till jämförbara länder i Europa har till och med gått mycket bra. Tillväxten i år kommer upp mot kanske 5 procent.

Det är klart att regeringens och Riksbankens politik har varit väldigt viktiga för hur ekonomin har fungerat under den finansiella krisen och

har spelat en viktig roll för den snabba ekonomiska återhämtningen. Men det finns också underliggande faktorer som är väldigt viktiga.

Svenska ekonomiska framgångar och vårt rykte som välfärdsbyggare vilar nämligen på till exempel kunskap och innovationskraft. För att behålla denna utvecklingskraft är det väldigt viktigt att vi också utvecklas som sådana. Här spelar skola, högskola och forskning väldigt centrala roller, men det gäller också försvaret av immateriella rättigheter. Detta försvar är nödvändigt för att vidmakthålla en hög grad av nyskapande och innovativ verksamhet.

De nio motioner som kammaren har att ta ställning till i dag har i huvudsak kommit till för att motionärerna anser att rättigheter till patent, upphovsrätt och kanske också design och varumärken inte har ett fullgott skydd. Samtidigt måste en avvägning göras mellan rättighetshavarnas intressen och olika användarintressen. Denna avvägning är inte given, och den ifrågasätts i ett par motioner.

När vi som lagstiftare gör avvägningen mellan olika intressen på detta område är det väsentligt att inte rycka undan mattan för den innovations- och skaparkraft vars betydelse alltså inte kan överskattas. Det gäller också det konstnärliga området. Upphovsrätten är för många utövare utkomstens själva förutsättning.

En OECD-rapport från 2008 visar att varumärkesförfalskade och piratkopierade varor säljs i internationell handel till ett värde av mer än 250 miljarder US-dollar. Den internationella handelskammaren, ICC, har nyligen kommit med en kompletterande rapport som inkluderar också inhemskt producerade och konsumerade förfalskade produkter, digital piratkopiering med mera. I denna rapport är omsättningsbeloppen ännu mer svindlande. De beräknas till 1 700 miljarder dollar år 2015. Detta handlar om miljoner arbetstillfällen som står på spel från år till år.

I en av de nio motioner som kammaren har att ta ställning till i detta sammanhang förespråkas att staten ska bli mer aktiv när det gäller att beivra brottet patentintrång. Kravet i patentlagen på att åtal endast får väckas av allmän åtalare, som det heter, om åtal av särskilda skäl är påkallat från allmän synpunkt bör tas bort, sägs i denna motion. I en annan motion anförs att regeringen bör se över det nuvarande patentsystemet i dess helhet.

Mot bakgrund av det jag nyss sade kan sådana här förslag te sig motiverade. Som motionärerna har kunnat konstatera har utskottet heller ingen annan uppfattning vad gäller behovet av ett väl fungerande patent-system – det är själva vägvalet och kostnaderna som gör att vi drar olika slutsatser. Sverige deltar både aktivt och konstruktivt i de förhandlingar inom EU som syftar till att skapa ett EU-patent och inrätta en enhetlig europeisk patentdomstol. Som alla är medvetna om skulle ett EU-patent göra det möjligt att med en enda ansökan få ett patent godkänt för hela EU.

Vi vet i utskottet att detta är på gång. Det fördjupade samarbete som Sverige bidrog till att ta initiativ till verkar nu ha goda förutsättningar att resultera i en överenskommelse som kommer att kunna göra skillnad. Det blir i praktiken de trilskande länderna som kommer att sitta med svartepetter. Rättvisan har ibland sina poänger.

I en annan motion efterlyser man förbättrad lagstiftning för att motverka piratkopiering. Både i svensk grundlag och i EU:s stadga om de

grundläggande rättigheterna är upphovsrätten och rätten till immateriell egendom skyddad. På detta har följt EU-direktiv som har lett till lagändringar i medlemsstaterna, och genomförandet av dessa lagändringar granskas för närvarande.

Sedan ett par år har det förekommit förhandlingar om ett internationellt handelsavtal med åtgärder mot piratkopiering och varumärkesförfalskning – ACTA-förhandlingarna. Ett avtal mellan EU och en rad andra länder blev klart i december och ska i år undertecknas och ratificeras. Det är alltså på internationell nivå man bäst kommer åt det växande problemet med piratkopiering, varför utskottet menar att det saknas anledning för riksdagen att göra något uttalande i enlighet med yrkandena i bland annat motion 2010/11:N338.

När det gäller fildelning och lagring av information om Internetanvändares trafik kvarstår motsättningarna mellan alliansregeringens partier och framför allt Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Att som föreslås i kommittémotionen från Miljöpartiet ställa krav på att fildelning för privat bruk avkriminaliseras innebär ju att man helt sonika berövar upphovsrättsmännen eller upphovsrättskvinnorna den rätt lagstiftaren tillförsäkrat dem.

Utskottet kan inte heller gå med på att Sverige ska omförhandla det berörda EU-direktivet, det så kallade Infosocdirektivet. Motionärernas förslag att Internetoperatörer inte ska få lagra information om enskilda Internetanvändares trafik måste också avvisas eftersom det strider mot datalagringsdirektivet. Genomförande av detta direktiv förbereds för närvarande av justitieutskottet, och det finns ingen anledning för riksdagen att i detta läge göra något särskilt uttalande.

Samtidigt som jag nu yrkar avslag på samtliga nio aktuella motioner vill jag återigen betona att avslagen inte innebär att utskottet ser ansträngningar att förbättra skyddet för immateriella rättigheter som obehövliga. Kommer de ansträngningar som nu företas inom regering, riksdag och EU-kommissionen inte att leda till avsett resultat, herr talman, finns det säkert anledning att återkomma.

Anf. 25 OLOF LAVESSON (M):

Herr talman! Vad är rättigheten värd om den inte kan värnas? Det kan tyckas vara en ganska viktig och allmängiltig fråga i många sammanhang, men den är kanske synnerligen aktuell när vi debatterar dagens betänkande. Bakom den spännande titeln *Vissa immaterialrättsliga frågor* döljer sig viktiga ämnen som patent och upphovsrätt. Motionerna spänner över patenträttsliga frågor, åtgärder mot piratkopiering, fildelning och det civilrättsliga sanktionsdirektivet.

I grunden handlar allt detta om svenska entreprenörer, småföretagare, formgivare, musiker och författare. Det handlar om hur man ska kunna förverkliga sina idéer och sin kreativitet och hur man ska kunna omsätta dem i lönsamhet. Det handlar om hur svenska företag ska kunna startas, växa och fortleva och hur Sverige ska kunna hävda sig på en global konkurrensutsatt marknad.

Det är lätt att säga att man är för upphovsrätt och immaterialrätt, men det är inte lika lätt att sätta kraft bakom orden. Samtidigt blir immaterialrättsfrågorna allt viktigare – brott mot immaterialrätten utgör ett allt större hot mot svenska företag och svenska entreprenörer.

Den senaste tiden har frågorna mest kommit att handla om piratkopiering på nätet och olaglig fildelning. Det är ganska naturligt eftersom detta är den fråga som kanske mest har kommit att beröra gemene man i vardagen. Ofta är det först när frågorna flyttar in i våra egna vardagsrum som de verkligen ställs på sin spets.

Samtidigt är de skapande branscherna en oerhört viktig del av det som kan växa i Sverige – människor som inom tjänstesektorn, musikindustrin, filmskapandet och författandet ser till att vi växer som nation och att vi får inkomster och arbeten i vårt land. Upphovsfrågorna på Internet handlar mycket om hur dessa så viktiga branscher både ska kunna överleva, leva och växa, men de handlar också om var gränsen går i den andra ändan – på konsumentens sida. De handlar om integritet och övervakning, ny teknik, nya möjligheter och nya prövningar. De handlar om mitt och om ditt.

Många av motionerna i betänkandet rör också upphovsrätten på Internet, men immaterialrättsområdet rymmer så mycket mer. Jag tänkte därför, herr talman, i mitt anförande fokusera lite mer på dessa andra områden.

För en tid sedan besökte jag möbelmässan här i Stockholm och träffade där såväl upprörda som uppgivna företagare. Svensk möbelindustri tappade, liksom annan industri, under finanskrisen men är nu på väg upp igen. På grund av den svaga svenska kronan minskade inte möbelexporten mer än 9 procent 2009, medan importen sjönk med 30 procent.

När den svenska kronan nu åter stärks resulterar det i ökad import medan exporten ligger still. Största importlandet är Kina, som svarar för en femtedel av all svensk möbelimport. Denna ökning har medfört en tilltagande spridning av kinesiska kopior av svenska och europeiska designprodukter.

Tala om den frustration man känner på Blå Station nere i Skåne över detta! Deras stol Sting, i aluminium och rostfritt stål, slog världen med häpnad när den presenterades 2004. Den vann såväl svenska som internationella priser och var resultatet av en lång och mödosam utvecklingsprocess. Ett halvår efter presentationen kunde ägarna till Blå Station se sin stol i en monter på en möbelmässa i Italien. En exakt replika presenterades av ett kinesiskt företag för en bråkdel av det svenska priset.

Herr talman! Jag nämnde Blå Station, men jag skulle precis lika gärna ha kunnat prata om Swedese, Kinnarps och Offecct, eller om det svenska glasriket, om modeindustrin eller om våra duktiga industridesigner.

Den svenska möbelbranschen tar nu egna initiativ för att stävja piratkopieringen. Man är bland annat medskapare till ett etiskt råd bestående av jurister, dit företag ska kunna vända sig om de anser att deras möbel har blivit kopierad. Genom att publicera uppgifter om piratkopiering hoppas man på en självsanerande effekt. Man har också tagit fram nya avtalsmallar där immateriella frågor och piratkopiering är prioriterat – allt för att förtydliga rättighetsaspekterna och underlätta för den enskilde designern respektive möbeltillverkaren.

Olika branschinitiativ av den här typen är både bra och nödvändiga. De visar också på den väldigt besvärliga situation som man på många håll befinner sig i. Grunden i immaterialrätten handlar också om att rättighetsinnehavare själva ska ha möjlighet att bevaka sina rättigheter och sedan kunna agera civilrättsligt. Men politiken måste lägga grunden.

Som nämnts här från talarstolen känner inte immaterialrätten några nationsgränser. Den nationella lagstiftningen, som ständigt sätts på prov, är otillräcklig och kommer alltid att vara otillräcklig. Det internationella och globala samarbetet är nödvändigt.

En av de stora stötestenarna har varit den om ett gemensamt EU-patent, och det är ingen ny fråga. Den har diskuterats sedan 1960-talet. År 1973 infördes ett Europapatent som innebär att ett europeiskt patent ska omvandlas till nationella patent i varje medlemsstat. Det är en både kostsam och besvärlig process. En expertrapport beställd av EU-kommissionen visar att om man vill ha ett patent giltigt i hela EU är årsavgifter och översättningskostnader upp till femton gånger så höga som för ett amerikanskt patent. Totalt uppskattar man att bristerna i patentsystemet kostar europeiska företag drygt 2,2 miljarder kronor varje år.

Sverige tillhör den absoluta världstoppen i antalet tagna patent. Nuvarande regler försvårar avsevärt för de svenska företagen. Höga kostnader och ett otryggt rättsläge stänger i princip ute små och medelstora företag helt från att söka patent för den europeiska marknaden. Likaså försvåras avancerad forskning vid högskolor och universitet.

Ett stort och viktigt steg mot ett gemensamt EU-patent togs under det svenska EU-ordförandeskapet. Man kom då överens om gemensamma riktlinjer som innebär att man genom en enda ansökan får ett patent som gäller i hela EU – en marknad om 500 miljoner människor. För detta betalar man en enda årsavgift i stället för en för varje land.

Det var därför oerhört glädjande när EU-parlamentet nyligen godkände det fördjupade samarbetet om ett gemensamt EU-patent. Nu kan 25 av EU:s 27 medlemsländer gå vidare med att skapa ett enhetligt patentskydd. Bara Spanien och Italien står utanför och får nu känna konsekvenserna. Det enda som återstår är ett formellt beslut just i dag på konkurrenskraftsrådet om att inleda samarbetet. Därefter kommer kommissionen att ta fram exakta förslag på hur det hela ska genomföras. Förhoppningsvis kan även den tidigare nämnda stötestenen om en europeisk patentdomstol lösas.

Ett annat viktigt ben är det väldigt omdiskuterade ACTA-avtalet – ett nytt internationellt handelsavtal med åtgärder mot piratkopiering och varumärkesförfalskning. Efter två års förhandlingar blev det klart i början av december förra året. Stora delar handlar om utbyte av information och tekniskt bistånd, men det innehåller också viktiga förändringar i förhållande till dagens situation.

Den rättsliga regleringen i ACTA bygger på TRIPS-avtalet, men då TRIPS kräver att tullen ska kunna ingripa endast vid import omfattar ACTA även export. Ett betydligt större ansvar läggs därmed hos de länder varifrån många piratkopior har sitt ursprung. En annan viktig skillnad är att polis och åklagare nu får möjlighet att ingripa utan angivelse av målsägande.

Men det sker även mer som är värt att uppmärksammas. För att förbättra information och statistik relaterad till piratkopiering och varumärkesförfalskning har EU-kommissionen 2009 etablerat ett observatorium. Syftet är också att identifiera och sprida best practice på området och även att ha ett informationsutbyte med den privata sektorn. Till detta ska läggas att EU-kommissionen har tagit initiativ till en frivillig uppförandekod för handelsplatser på Internet, till exempel Blocket, E-bay och

andra, med syfte att hitta tekniska lösningar för att minska handeln med piratkopierade varor.

Herr talman! Svenska innovativa företag kan nu se fram emot påtagliga fördelar, med bättre patentskydd, lägre kostnader och klara regel-förenklingar. Små och medelstora företag får nya möjligheter till skydd som på grund av kostnaderna hittills i praktiken varit omöjligt. Det vi nu ser är flera politiska genombrott som avsevärt förbättrar villkoren för svenskt företagande.

Herr talman! Jag vill med detta yrka bifall till näringsutskottets förslag till beslut i betänkandet.
(forts. 9 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.54 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

8 § Frågestund

Anf. 26 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa socialminister Göran Hägglund, statsrådet Tobias Billström, statsrådet Peter Norman, statsrådet Stefan Attefall och statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd välkomna till dagens frågestund.

Socialminister Göran Hägglund besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt ansvarsområde.

Läns- och regionindelning

Anf. 27 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S):

Fru talman! Jag riktar mig till statsrådet Stefan Attefall. Förra skattdirektören Mats Sjöstrand har ett utredningsuppdrag åt regeringen när det gäller att se över bland annat en ny länsindelning. Han har rest mycket i landet, och vi har fått information.

Samtidigt pågår en regionaliseringsdiskussion ute i landet bland politiker från samtliga partier. På något sätt hänger inte de processerna ihop. Det finns en stor frustration när det gäller hur länsindelningen och regionindelningen ska fungera. Det kan väl inte vara så att vi ska hamna i en situation där vi har en länsindelning och en landstingsindelning?

Jag skulle vilja att statsrådet kunde redogöra för vad regeringens tankar är om hur detta ska fungera och var det ska landa. När ska detta vara på plats?

Anf. 28 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):
Fru talman! Tack för frågan!

Det är korrekt att Mats Sjöstrand har ett uppdrag att i första hand utreda hur staten ska organisera sig på regional nivå. Vi vet i dag att alla myndigheter har olika typer av regionala organisationer. Det finns bara två myndigheter som fortfarande är kvar på länsnivå, nämligen polismyndigheterna, som också utreds i särskild ordning, och länsstyrelserna. Sjöstrands uppdrag är att försöka finna en ändamålsenlig statlig organisation som är framåtsyftande och effektiv.

Samtidigt har Sjöstrand också till uppgift att särskilt föra samtal med de regioner som för en tid sedan förde fram en ansökan om att bilda just regioner, norra Norrland och Svealand. Han är också öppen för att samtala med och stödja de regioner som för diskussioner runt om i landet i övrigt.

Tanken med Sjöstrands uppdrag är framför allt att ta itu med den statliga organiseringen. Samtidigt har Sjöstrand sagt att om man ska påverka hans förslag bör man framföra sina tankar på hur man vill lösa frågan i regionerna under 2011 eller senast i början av 2012. Det är det budskap han har framfört.

Anf. 29 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S):
Fru talman! Tack för svaret!

Min indikation när jag är ute i landet och lyssnar och pratar regionfrågor är att man tycker att det kommer dubbla signaler från regeringen. Det gäller bland annat länsindelningen och den statliga verksamheten. Sedan vill man ha någon form av tydligare besked från regeringen om vad regeringen förväntar sig av regionaliseringen. Den har gått i stå på många ställen. Man vet inte riktigt hur man ska hantera frågan och hur gränserna ska gå.

Det här är visserligen kopplat till Mats Sjöstrands utredning, men mycket av diskussionen känns som en moment 22-situation där man väntar in varandra. Sjöstrand är bekymrad över vad regionerna ska göra, och regionerna väntar på Sjöstrand – och tiden går.

Om det ska ske någon förändring från nästa mandatperiod är tiden knapp. Har statsrådet någon idé om hur man kan skynda på processen? Kommer regeringen att bli tydligare så att processerna hålls ihop så att organisationen blir bra för Sverige när det gäller både staten och den regionala indelningen i landet?

Anf. 30 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Regeringen har sagt att vi vill ha ett underifrånperspektiv. Vi vill att kommun-, region- och landstingspolitiker ska samla ihop sig och lägga fram förslag om hur de vill lösa sina regioners förutsättningar för framtiden.

Min uppmaning är att de ska samla ihop sig. Om staten ska diktera hur landstingsindelningen ska se ut i framtiden blir det lätt ett uppifrånperspektiv. Jag vill uppmana alla aktörer att vara på alerten och själva lägga fram förslag. Det är det bästa. Förslagen kan sedan samköras med Mats Sjöstrands utredning.

Regeringen vill avvakta det arbetet och vill ge regionerna en chans att själva formulera sina egna framtidsönskemål. Vi uppmanar dem att föra

dessa samtal och ta sig an det regionala ledarskap som krävs för att samla ihop sig runt lösningar som passar just deras regioner. Det är det budskap vi har gått ut med, och det står jag fast vid.

Satsning på järnvägen

Anf. 31 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till infrastrukturminister Elmsäter-Svärd.

Det är glädjande att statsrådet att döma av ett uttalande den 1 mars har tagit till sig vad vi gröna länge har arbetat med och vad verkligheten med all önskvärd tydlighet visar, nämligen att mer pengar behöver satsas på järnvägen så att tågtrafiken ska fungera. Även Trafikverket konstaterar i en ny rapport att det behövs 2 ½ till 3 miljarder kronor mer per år jämfört med vad regeringen nu satsar för att lösa de akuta problemen.

Ministern säger till medierna att hon driver kravet i de pågående förhandlingarna om vårens tilläggsbudget och höstbudgeten. Hur mycket ytterligare vill ministern satsa på järnvägen, på vilka projekt och när? Föreslår ministern även att medel ska omprioriteras, och varifrån ska de i så fall tas?

Anf. 32 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Tack, Annika Lillemets, för din fråga!

Som alla förstår är det inte någon som budgetförhandlar i medierna eller i kammaren. Vi har ändå en viss gång.

Den situation vi ser i dag på järnvägen är inte bra, varken för resenärer eller för dem som behöver transportera gods. Det Annika Lillemets tar upp är riktigt, nämligen att Trafikverket har inkommit med en rapport. Det är en del av den dialog vi har haft. Det är oerhört viktigt att den åtgärdsplan vi har antagit för ganska precis ett år sedan, där vi har lagt grunden för ökad drift och underhåll och flera nya stora investeringar på järnväg, måste vi alltid följa upp med ny kunskap. Av den anledningen har Trafikverket fått i uppdrag att genomlysna både väg och järnväg för att se framåt även efter 2021.

Anf. 33 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Fru talman! Tack för svaret!

Är ministern beredd att prioritera om pengar från vägsatsningar till järnvägssatsningar? Trafikverket konstaterar i sin rapport om situationen i det svenska järnvägsnätet att det blir dyrt att vänta med reinvesteringar och underhåll. Det är angeläget att satsa snabbt. Jag är glad om Moderaterna tycks svänga i frågan med tanke på att statsrådets partikollega finansminister Anders Borg tidigare har varit motståndare till ökade satsningar på järnväg och i ett uttalande häromåret sagt att satsningar på vägar är fem gånger viktigare än satsningar på järnväg. Kan vi vänta oss en omprioritering från vägar till järnväg?

Anf. 34 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Alliansen i sin helhet tycker att det är bra om det går att komma fram och komma fram i tid på såväl väg som järnväg. Det som

har varit mest utsatt, som blir extra sårbart när det är extra kall vinter och extra mycket snö, som det här året, är järnvägstrafiken. Det är också där vi har utmaningen. Det kanske inte alltid handlar om pengar utan snarare om tid, både när det gäller fysisk planering och ekonomisk planering.

Jag kan svara Annika Lillemets att inom kort kommer det att framgå hur vi genomlyser för att öka kapaciteten på järnvägssystemet såväl de kommande tolv åren som fram till 2021 och även därefter.

Statliga bolag

Anf. 35 ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till finansmarknadsminister Peter Norman. Staten äger 55 bolag helt eller delvis. Som det ser ut nu kommer Alliansen inte att kunna sälja de tre bolag eller delar av bolag som vi beslutade om under förra mandatperioden eftersom oppositionen tycker att staten ska behålla ägandet i 54 av dessa 55 bolag. Oppositionen har dock inte presenterat någon vision för ägarskapet.

Vilken typ av ägarstyrning och ägarvision har finansmarknadsministern för dessa bolag som är av väldigt olika typ? En del verkar där det inte finns någon egentlig marknad och har ett naturligt monopol. Andra befinner sig i en mycket konkurrensutsatt situation.

Anf. 36 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! Statens bolagsportfölj är den största i Sverige och större än Investorgruppens och Industrivärldens. Det är ett fantastiskt ansvar och privilegium att förvalta dessa bolag. Det är ett arbete som sker kontinuerligt och skickligt av tjänstemännen på Finansdepartementet.

Alliansen var i valmanifestet tydlig med att vi skulle försöka sälja Nordea, Telia Sonera och SBAB helt eller delvis. Nu är vi blockerade att sälja SBAB och Telia Sonera. Jag beklagar detta. Jag och regeringen anser att det inte finns några skäl att ha ett ägande i bolag på marknader där konkurrensen fungerar fritt och där det i övrigt inte finns samhällsintressen att bevara.

Anf. 37 ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Jag tackar finansmarknadsministern för svaret. Jag vill ta upp ett av de bolag som ministern nämnde, nämligen SBAB. Det är inte helt enkelt att vara spelare, sätta upp spelregler och ibland också vara domare i samma match. Det kan vara problematiskt, särskilt på finansmarknaden.

Det har förts fram en hel del argument om att det är viktigt att SBAB finns för konkurrensens skull. Anser finansmarknadsministern att det behöver finnas spelare som staten äger på denna marknad?

Det var ganska problematiskt 2005 när SBAB drev på bolånekarusellen genom att ta bort topplån. SBAB gick i bräsch, och de andra bankerna hängde på. Här agerade en statlig bank ansvarslöst och premierade risk.

Behövs SBAB i dag för konkurrensen?

Anf. 38 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! Tittar man i en vanlig dagstidning ser man minst tolv aktörer som har noteringar för räntor på bolån. Utöver dessa finns det säkert lika många som ger priser om man skulle fråga. Dessutom karakteriseras bankmarknaden i dag av att bolåneaffärer är ett lockbete för att få in kunder och sälja på dem högmarginalprodukter.

Kort och gott är det en väl fungerande marknad. Därför behövs inte SBAB.

SBAB har också avkastat mediokert under ett stort antal år, vilket inte är så konstigt eftersom det inte finns några övervinster att hämta hem. I ett sådant läge blir man kanske lite aggressiv och tar bort topplån. Man tar också bort kravet på amortering, vilket är allvarligt som ett kulturfenomen. Alla mår bra av att ha ett visst sparande.

Nystartszoner

Anf. 39 ERIK ALMQVIST (SD):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Göran Hägglund om nystartszonerna. Som vi alla vet har mångkulturen och massinvandringen medfört en hel del problem, inte minst segregerade områden. Framför allt handlar det om storstädernas förorter där det råder hög arbetslöshet. Regeringen har aviserat att man vill tackla detta, bland annat genom att sänka skatterna i dessa områden.

Varför väljer man en modell som har visat sig inte fungera i de länder där man har provat den?

Anf. 40 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Erik Almqvist tar upp en stor och viktig fråga för hela vårt land men givetvis särskilt för människor som bor i bostadsområden och kommuner där man har en trängd social situation.

Det finns all anledning att fundera på hur vi bättre kan arbeta med att nytillkomna personer kommer in i arbete och lär sig svenska språket. Regeringens ambition är att genom olika kloka åtgärder erbjuda människor en möjlighet att komma in på arbetsmarknaden, försörja sig själva och bidra på olika sätt. En förutsättning för det är att man lär sig svenska språket.

Vi vill genom satsningar på nystartszoner göra det möjligt att starta och driva företag så att fler människor kan delta fullt ut i det svenska samhället.

Anf. 41 ERIK ALMQVIST (SD):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag vet vad nystartszonerna innebär. Problemet är att det är ett paket som har visat sig verkningslöst i de länder där man har testat liknande modeller. Inte minst gäller det i Frankrike där man har testat ett närmast identiskt paket under snart 15 års tid.

På sin höjd har man där skapat jobb inom ett område genom att få företag att flytta sin verksamhet från ett annat område. På så sätt har man inte skapat någon större nettotillväxt på arbetskraft i dessa delar av storstäderna.

Jag vet inte om det är en positiv politik att ställa grupper och områden i samhället mot varandra. Det går dock i linje med Alliansens politik där man med instegsjobb särbehandlar folk utifrån ursprung och nu med nystartszoner särbeskattar företag beroende på var de befinner sig.

Grundfrågan som jag inte fått svar på är fortfarande: Varför tar man inte del av den erfarenhet som finns i andra länder?

Vi har på område efter område sett hur Sverige trots en integrationspolitik som är en av de dyraste i västvärlden inte lyckas med integrationen, och ändå fortsätter vi att ge oss i kast med modeller som har fallerat på andra håll.

Anf. 42 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Det är viktigt för varje regering att i detta läge göra vad man kan för att pröva nya åtgärder som gör det möjligt för fler människor att få ett arbete att gå till, att lära sig språket och att träffa andra och bli delaktiga i ett större sammanhang. Här är jobben mycket betydelsefulla.

Hur man lyckas beror givetvis på hur man utformar regelverket. Här finns erfarenhet att dra från andra länder så att vi inte gör om de misstag som gjorts i andra länder utan tvärtom använder goda exempel som föredömen när vi utformar det svenska regelverket för detta.

Inriktningen måste vara att hitta nya verksamma medel som underlättar för människor – inte att motarbeta de åtgärder som gör det möjligt för fler människor att fungera fullt ut i det svenska samhället. Det här är ett exempel på en åtgärd som har goda förutsättningar att bidra på ett positivt sätt.

Upprättelse för fosterhemsplacerade barn

Anf. 43 WIWI-ANNE JOHANSSON (V):

Fru talman! Jag har också en fråga till socialminister Göran Hägglund. I början av februari i år lämnade Upprättelseutredningen sin rapport *Barnen som samhället svek*. Utredningen presenterade några förslag till hur samhället i dag skulle kunna kompensera de människor som for illa på grund av att de som barn var utsatta för samhällets vård och försummelse.

De som kan komma i fråga för kompensation var fosterhemsplacerade och utsatta för vanvård mellan 1920 och 1980. Men flera av dem som har intervjuats under Vanvårdsutredningens och Upprättelseutredningens gång har varit med om kränkande behandling senare. Många av dem som var barn på 80- och 90-talet är vuxna i dag och undrar varför detta inte gäller dem.

Varför satte regeringen i direktiven gränsen vid 1980? Det anges inga skäl till det.

Anf. 44 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Det vi nu diskuterar är ett mörkt kapitel i svensk historia som berör en ganska stor grupp sammantaget. Man kan dra gränser både här och där, men utredningen fick i uppdrag att titta på en viss tidsperiod. Men visst finns det skäl att titta på alla barn och vuxna som har farit illa på olika sätt.

Det offentliga har givetvis ett särskilt stort ansvar när vi och våra föregångare i politiken beslutar om placeringar av barn. Med det följer ett ansvar att följa upp och, när det har gått fel, på olika sätt motverka effekter som kan uppkomma senare i livet. Många barn har farit illa under lång tid.

Regeringen bereder nu det förslag som kom från Upprättelseutredningen; det är ute på remiss. Regeringen ska så småningom landa i ställningstaganden.

Statsrådet Maria Larsson har redan meddelat att regeringen avser att ordna en särskild ceremoni där man ber om ursäkt för de handlingar som har utförts.

Anf. 45 WIWI-ANNE JOHANSSON (V):

Fru talman! Socialminister Göran Hägglund svarade egentligen inte på frågan. Vi är överens om att Upprättelseutredningen fick direktivet att utreda dem som var utsatta för samhällets så kallade vanvård mellan åren 1920 och 1980. Min fråga gällde vad som händer med dem som har varit utsatta för samhällets vanvård efter 1980. Det räcker inte med att säga att vi inte vill att de ska vara utsatta; det förekommer faktiskt.

Jag undrade om man satte en gräns bara för att man skulle sätta en gräns någonstans och så råkade det bli 1980. Jag vill också veta om socialministern också tycker att det vore bra om gränsen sattes senare. Det tar, såvitt jag förstår, inte Upprättelseutredningen hänsyn till eftersom direktiven såg ut som de gjorde.

Varför denna gräns? Vad ska socialministern göra åt de andra?

Anf. 46 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Jag känner inte till den närmare bakgrunden till varför direktiven skrevs som de skrevs. Det är inte mitt beredningsområde. Det är en fråga att ta upp med statsrådet Maria Larsson.

Det viktiga är att samhället ger en signal till alla personer som på olika sätt har kränkts eller hamnat i en knepig situation för att vi, eller våra politiska föregångare, har fattat beslut som har lett till att de här barnen har fått en dålig uppväxt.

Det finns många människor som har råkat illa ut på en mängd olika områden som inte omfattas av den här utredningen.

Jag har inga planer på att utvidga utredningen, och det tror jag inte att regeringen i övrigt heller har. Det arbete som har genomförts ska leda till att man på lämpligt sätt kan se till att det blir ett avslut på den här historien så att man kan hjälpa dem som har drabbats att gå vidare.

Barnfattigdom

Anf. 47 CARINA MOBERG (S):

Fru talman! Den fråga jag tänker ställa hamnar definitivt hos ministrarna från Jönköpings län som finns på Socialdepartementet – hos Kristdemokraterna skulle man kunna säga.

Under en längre tid har vi tagit del av rapporter där vi har kunnat konstatera att situationen för barnen i dagens Sverige försämras och blir tuffare och hårdare.

Rädda Barnen rapporterar att 220 000 barn lever i vad vi betecknar som fattigdom. Kronofogdemyndigheten redovisar att 632 barn vräktes från sina hem förra året. Av dem bodde 26 i Jönköpings län och 122 i Stockholms län, för att ge ett par exempel. Vi socialdemokrater vill inte se tillväxt på bekostnad av solidariteten. Det tror vi inte att svenska folket heller vill.

Min fråga till socialministern blir därför: Är regeringen beredd att utifrån de problem som jag har beskrivit med lånade siffror göra något för att situationen för de allra sämst ställda i vårt samhälle – fattiga och vräkt barn – ska förbättras?

Anf. 48 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Det är en angelägen fråga som Carina Moberg tar upp. Det är ett nederlag varje gång man kan registrera att ett barn lever under fattiga förhållanden, självklart också när det inträffar vräkningar. Det gäller alla, men speciellt barn. Regeringen är därför oerhört angelägen att arbeta med många olika metoder för att detta inte ska inträffa.

Den viktigaste åtgärden stavas arbetslinjen. Det handlar om att ge fler människor möjlighet att försörja sig själva. Det är den bästa vägen att motverka ökade klyftor i samhället. Vi gör naturligtvis också annat, till exempel förstärkningen av flerbarnstillägget och den planerade förbättringen av bostadsbidraget som träffar småbarnsfamiljer och som av allt att döma kan träda i kraft den 1 januari 2012. Det är verksamma konkreta åtgärder som förbättrar den ekonomiska situationen för barn som växer upp under svåra ekonomiska förhållanden.

Anf. 49 CARINA MOBERG (S):

Fru talman! I hälften av landets kommuner vräks barn. Antalet ökar jämfört med tidigare. Enligt Rädda Barnens rapport har vi fått 1 000 fler fattiga barn under det senaste året.

Arbetslinjen i all ära, men vi vet att antalet långtidsarbetslösa människor som hamnar i den så kallade fas 3 ökar. Vi lämnar en grupp människor därhän. Jag håller med om det goda i att människor ska växa genom att arbeta. På det sättet växer också Sverige.

Om det är obekvämt för socialministern att vidta åtgärder utifrån vad vi socialdemokrater föreslår finns det andra förslag. Rädda Barnen föreslår en handlingsplan med tydliga mål för att komma till rätta med de här problemen.

Jag vet att Göran Hägglund har sett det förslaget. Kan Göran Hägglund ge besked om hur regeringen ställer sig till detta konkreta förslag till handlingsplan för att alla barn i vårt land ska ha rätt till en rimlig levnadsstandard och ett tryggt hem?

Anf. 50 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Vi kan se av statistiken att antalet vräkt barn varierar från år till år. Varje barn eller person som förekommer i den statistiken är en för mycket. Därför arbetar regeringen aktivt med detta. Vi ser stora skillnader mellan kommunerna när det gäller hur väl man lyckas. Där kommunen har ett aktivt arbete lyckas man bättre än där man inte har de här frågorna högst upp på dagordningen. Det är i första hand ett kommunalt ansvar.

Staten gör insatser på olika områden. Mycket av det bör vara generella åtgärder. Jag nämnde tidigare förstärkningen av flerbarnstillägget, vilket spelar stor roll i barnfamiljernas ekonomi. Jag nämnde också planerna på att förstärka bostadsbidraget, vilket är träffsäkert och når de barnfamiljer som har de lägsta inkomsterna och därmed de minsta ekonomiska marginalerna.

Regeringen kommer i huvudsak att arbeta vidare med konkreta politiska åtgärder framför nya planer. Det tror jag är rätt väg att gå.

Utvisning av romer

Anf. 51 SHADIYE HEYDARI (S):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Tobias Billström.

De senaste nyheterna har handlat om romer och utvisning av dem. Enligt nyheterna har de utvisade personerna blivit utvisade enbart för att de tiggat och spelat. Det väckte stor debatt i somras när P1 *Morgon* avslöjade att många romer hade tvingats lämna Sverige för att de hade tiggat på gatorna. De avvisades trots att de är EU-medborgare och har rätt att vara i Sverige i tre månader. EU-lagen ska gälla även för romer, tycker jag.

Maria Leissner sade i en radiointervju att om det hade varit greker, italienare eller engelsmän skulle de inte ha behandlats så. Jag håller med henne. Romerna är också EU-medborgare och ska behandlas på samma sätt som alla EU-medborgare. De har samma rättigheter som alla EU-medborgare att vistas i ett EU-land i tre månader.

Är det rätt att sätta människor i häkte utan företrädare? Strider inte avvisningarna mot EU-direktiven? I somras fick Stockholmspolisen stöd av migrationsminister Tobias Billström för avvisningarna. Vi har ju sagt att man inte ska lägga sig i enskilda ärenden.

Anf. 52 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Det är viktigt att hålla rågången mot den handläggning som sker av landets polismyndigheter. Länspolismästaren i Stockholms län, Carin Götblad, har bestämt sig för att överlämna tre ärenden för handläggning av åklagarmyndighet just med anledning av det som frågeställaren tar upp.

Med anledning av detta har jag naturligtvis ingenting att tillägga. Inleds en rättsprocess ska jag, precis som frågeställaren säger, hålla mig därifrån och se till att hålla ett säkerhetsavstånd.

Anf. 53 SHADIYE HEYDARI (S):

Fru talman! Jag fick inte svar på mina frågor. Strider inte utvisningarna mot EU-direktiven? Vad kommer man att göra? Kommer man att tillsätta en utredning för att titta på frågorna? Jag skulle vilja att statsrådet svarar på de frågorna.

Anf. 54 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Eftersom den fråga som frågeställaren tar upp ska prövas av åklagarmyndigheten, det vill säga hur handläggningen av dessa ärenden har skett i förhållande till utlänningslagen, har jag ingen möjlighet att här i dag lämna ett mer utförligt svar. Det kommer att ske en process

inom ramen för rättsväsendet där man kommer att ta reda på hur utlänningslagen har hanterats och huruvida dessa ärenden har handlagts i enlighet med hur utlänningslagen är konstruerad.

Prot. 2010/11:70
10 mars

Frågestund

Kvalitetsskillnader i cancervården

Anf. 55 ULF NILSSON (FP):

Fru talman! Jag tänkte ställa en fråga till socialministern.

Chansen att bli frisk från allvarliga sjukdomar har ökat kraftigt under de senaste åren. Det gäller inte minst en allvarlig sjukdom som cancer där chansen att bli bra har förbättrats mycket. Detta är glädjande. Men samtidigt är det många som är oroliga för att det fortfarande är ganska stora kvalitetsskillnader i landet när det gäller just cancervården.

Rapporten *Öppna jämförelser* från 2010 tyder på att det är ganska stora skillnader. Bland annat när det gäller en stor sjukdom som prostatacancer är det tre av fyra personer under 75 år som får den bästa behandlingen med chans till tillfrisknande. Även när det gäller bröstcancer är det stora skillnader i vården.

Min fråga är helt enkelt hur socialministern agerar för att minska skillnaderna i vården och inte minst i cancervården.

Anf. 56 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Jag tackar Ulf Nilsson för frågan.

Detta är något som tyvärr drabbar väldigt många. 19 kvinnor per dag får reda på att de har bröstcancer. Det är den största cancergruppen som vi har. Sedan är det förstas på motsvarande sätt när det gäller andra cancerformer. Detta drabbar många människor.

Under de senaste åren har vi jobbat intensivt för att få en cancerstrategi på plats. Det handlar för det första om att förebygga att cancer uppkommer. För det andra handlar det om tidig upptäckt, vilket förstås är mycket betydelsefullt för att man ska kunna göra små ingrepp som är verksamma. För det tredje handlar det förstas om att utveckla nya behandlingsmetoder.

Ulf Nilsson tar upp det som är mycket allvarligt, nämligen att det ser olika ut över landet. Det kan skilja mellan landsting men också inom landsting. Detta är en fråga som regeringen är mycket uppmärksam på.

Anf. 57 ULF NILSSON (FP):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Jag tycker också att det är positivt att regeringen har börjat utveckla denna cancerstrategi.

Min följdfråga är: Arbetar ministern och regeringen aktivt för att utveckla metoder för uppföljning, så att det inte bara blir tjugiga måldokument utan att man verkligen följer upp att de åtgärder vidtas som behöver vidtas för att människor inte ska behöva ängslas för att inte få rätt vård för att de bor på fel ställe?

Anf. 58 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! En av idéerna med cancerstrategin är att vi ska kunna få ett antal cancercentrum i Sverige som är de allra bästa och som kan använda den allra bästa metodiken och också föra ut den i närområdet så att

den blir tillgänglig över hela landet. Det är också viktigt att stryka under betydelsen av kvalitetsregister som möjliggör en uppföljning av vad som faktiskt fungerar på bästa möjliga sätt och var man fortfarande har ett arbete att göra för att nå upp till bästa standard. Kvalitetsregister och *Öppna jämförelser* som Ulf Nilsson också hänvisar till är mycket verk samma instrument som på ett mjukt sätt faktiskt fungerar mycket bra för att utveckla och förstärka kvaliteten.

Allt fler människor kommer tyvärr att drabbas av cancer. Det ställer också stora krav på att svensk hälso- och sjukvård kan möta dessa behov, först och främst genom att förebygga men också genom att ge bästa möjliga vård. Målet är förstås att vården ska ha samma höga kvalitet över precis hela Sverige.

Miljöregler för fartygsbränsle

Anf. 59 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jag ställer min fråga till infrastrukturministern.

Svensk industri och särskilt den tunga basindustrin utefter Norrlandskusten har stort behov av fungerande och kostnadseffektiva sjötransporter.

Hösten 2008 beslutade den internationella sjöfartsorganisationen IMO om skärpta gränsvärden för svavel i marint bränsle på global nivå men även inom så kallade svavelkontrollområden. Till svavelkontrollområdena hör bland andra Östersjön och Nordsjön. De nya reglerna innebär att svavelhalten i fartygsbränsle sänks till 0,1 procent 2015 inom Östersjön och Nordsjön och till 0,5 procent på global nivå först 2020. Detta snedvrider konkurrensen. Ministern har i en tidigare interpellationsdebatt uttryckt oro för detta och lovat att arbeta med frågan.

Min fråga till ministern är: Vad har hänt i frågan sedan den senast var uppe i kammaren?

Anf. 60 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Jag vet att Sven-Erik Bucht och jag har samma ambition i fråga om att det är viktigt att ta stor miljöhänsyn, inte minst när det gäller Östersjön, som numera är ett särskilt skyddat hav, men också i fråga om att ha en bra konkurrenskraft när det gäller sjöfarten.

Efter att ett enigt IMO-beslut togs på världsbasis 2008 upptäckte man att det blev negativa konsekvenser för sjöfarten i norra Europa. Sven-Erik Bucht nämnde Östersjön och Nordsjön, men det gäller även Engelska kanalen.

Jag driver lite grann linjen att vi inte kan ha en snedvriden konkurrens inom ett harmoniserat EU. Det som pågår just nu är snarare att se vilka möjligheter som finns att mildra de negativa effekterna. Min förhoppning är att vi ska vara klara under tidig vår när vi ministrar inom Europa träffas igen.

Anf. 61 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jag håller med infrastrukturministern om att vi delar denna oro.

Om man tittar på detta historiskt är det märkligt att det var en annan infrastrukturminister som valde att inte driva frågan. Hon tillhörde inte samma parti som den nuvarande infrastrukturministern.

Min fråga till ministern är: Delas denna oro av hela regeringen?

Prot. 2010/11:70

10 mars

Frågestund

Anf. 62 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Det är en ständig balansgång oavsett vilket område som man kommer in på. Hur ska man kunna ta rätt miljöhänsyn? Hur ska man kunna svara upp mot en viktig basnäring, till exempel hela råvaruproduktionen? Och hur ska man kunna ha bra och effektiva transporter? Detta är en uppfattning som naturligtvis hela regeringen har.

Men vi ska också komma ihåg att Sverige tillsammans med alla länder i IMO 2008 enhetligt beslutade om att införa detta. De negativa konsekvenserna har egentligen uppstått först därefter utifrån att den internationella maritima organisationen IMO inte har att ta hänsyn till konsekvenser för enskilda länder, utan det måste var och en göra.

Det är klart att det hade varit mycket bättre om man hade känt till konsekvenserna före beslutet. Nu tycker jag att det känns mer riktigt att se vad vi ska göra för att mildra de negativa effekterna.

Åtstörningar och tandhälsa

Anf. 63 ROLAND UTBULT (KD):

Fru talman! Jag har en fråga till socialministern.

Jag tror att de flesta av oss känner till anorexi och bulimi och kanske också har en aning om de stora påfrestningar både fysiskt och psykiskt som sjukdomarna innebär.

Vad som kanske inte är lika känt, och där behoven också är mindre kända, är sjukdomarnas effekter på tänderna. Regelbundna kräkningar, kanske i kombination med muntorrhet, kan ge frätskador på emaljen. Skadorna kan bli omfattande och smärtsamma och kan också leda till stora problem att tugga.

Att klara de kostnader som en renovering av tänderna innebär efter en tid av sjukdom är mer än vad många klarar av, inte minst med tanke på att det är företrädesvis unga personer som drabbas av sjukdomarna.

Jag vill därför fråga socialministern vad han kan göra för att dessa personer som redan varit hårt drabbade av sjukdom ska kunna få hjälp också när det gäller tandhälsan.

Anf. 64 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Den grupp som Roland Utbult tar upp är många gånger unga personer och många gånger flickor som har en mycket tuff tillvaro. Precis som Roland Utbult säger drabbar detta tandhälsan, förutom det som bottnar i psykisk ohälsa.

Regeringen har under den gångna mandatperioden genomfört en stor tandvårdsreform som innehåller två delar, dels ett checksystem, dels ett större skydd för stora kostnader. Vi arbetar nu med att också införa en tredje del av en förbättring av tandvården.

Vi har nyligen tagit emot en utredning som presenterar konkreta förslag på området som handlar om att inrätta en check till förebyggande

arbete för de personer som det handlar om – 1 200 kronor per år är utredningens förslag. Ytterligare en del handlar om när större insatser måste göras för personer som drabbats av tandhälsoproblem som personerna själva inte i större utsträckning kan påverka.

Anf. 65 ROLAND UTBULT (KD):

Fru talman! Jag vill tacka socialministern för svaret som låter bra. Det gläder mig att åtgärder är på gång.

För många blir de förstörda tänderna en påminnelse om sjukdomen. De försvarar också möjligheterna till ett bra och friskt liv framöver.

Min följdfråga, naturligtvis en lite journalistisk fråga, blir: När kommer vi att få se detta förverkligat?

Anf. 66 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Just nu pågår en remissomgång som ska vara avslutad i slutet av denna månad. Sedan ska det naturligtvis bedrivas ett arbete, men pengar finns sedan tidigare avsatta i regeringens budget. Det gör att vi planerar att kunna genomföra detta den 1 juli nästa år. Därmed får man ett skydd i två delar: dels, om vi följer utredningens förslag till varje del, 1 200 kronor till förebyggande verksamhet, dels någonting när den medicinska behandlingen avslutats. Tandvårdskostnaden blir ingen eller väldigt liten.

Vi talar här om en grupp människor som inte själva i större utsträckning kan påverka sin tandhälsa på samma sätt som du och jag kanske kan göra – genom att vi går till tandläkaren och genom att vi borstar våra tänder – eftersom det för dem krävs väldigt mycket större insatser. Tandvårdsproblemen kommer, som sagt, utöver de stora problem som den här gruppen personer många gånger brottas med. Tack för frågan!

Avvisning av romer

Anf. 67 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Billström.

Som vi tidigare hört har medierna under de senaste dagarna uppmärksammat förra årets avvisning av romska gatumusikanter som även är EU-medborgare.

Vi vet att den romska gruppen genom historien har utsatts för en omfattande diskriminering och förföljelse. Inte minst därför är det mycket viktigt att även misstankar om strukturell diskriminering i dag omedelbart utreds och åtgärdas. I Sverige ska alla behandlas lika.

Annars är statsrådet Billström mycket noga med att inte kommentera enskilda fall, men i somras uttalade han sitt stöd för avvisningarna och hänvisade till utlänningslagen. Jag undrar därför om statsrådet vidhåller sitt stöd för avvisningarna.

Anf. 68 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Låt mig, om jag inte var tydlig tidigare i mitt svar till Shadiye Heydari, nu vara tydlig och ännu en gång säga: Har det inletts en rättslig process vore det i alla fall för mig fullständigt olämpligt att som statsråd gå in och göra uttalanden och värderingar.

I efterhand har jag förstått att det som jag sade värderades i förhållande till polisens handläggning. Redan detta faktum borde väl vara tillräckligt för mig att i fortsättningen vara mycket sparsam och försiktig med mina kommentarer. Det har jag för avsikt att vara.

Prot. 2010/11:70

10 mars

Frågestund

Anf. 69 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! Jo, statsrådet är mycket tydlig. Men även om JO och också Åklagarmyndigheten nu utreder saken förväntar sig Vänsterpartiet att Billström som ansvarig minister tillsätter en oberoende utredning – detta för att klarlägga vad som skett och i givet fall även kompensera de drabbade för rättsövergrepp. Det gäller då vilka skäl som funnits för avvísningarna, kopplingen till befintlig lagstiftning samt hur det kommer sig att ingen av de förvarstagna har fått tillgång till offentligt biträde.

Även om jag kanske fortsätter att hugga i sten frågar jag: Kommer statsrådet att tillsätta en sådan här utredning och se till att de drabbade kompenseras om det finns skäl för detta?

Anf. 70 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Svaret på den första frågan är naturligtvis nej. Jag är inte justitieminister, utan jag är migrationsminister, och detta är en polisiär fråga som därmed faller inom justitieministerns ansvarsområde.

Svaret på den andra frågan handlar om precis det jag nyss svarat om, det vill säga att vi väl åtminstone måste ge Åklagarmyndigheten en möjlighet att sätta sig ned och gå igenom fallet och komma fram till huruvida det som utlänningslagen säger, stadgar, i det här fallet har fungerat eller inte.

I alla fall jag tycker att det är ett lämpligt kriterium för en rättsstat att man låter de institutioner som är satta att hantera lagstiftningen och lagstiftningens verkningar slutföra sitt arbete innan vi – regeringen och riksdagen, som stiftar lagar – går in och har synpunkter på detta. Men Vänsterpartiet är möjligen av en annan uppfattning.

Provet för servering av alkohol

Anf. 71 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Jag har en fråga till socialministern. Den handlar om prov för servering av alkohol. Det har nämligen visat sig vara väldigt svårt att klara av de här proven. Självklart ska man kunna alkohollagen – därom råder ingen tvekan – men lagtexten, Folkhälsoinstitutets text och regeringens propositionstexter är skrivna på ett mycket svårt språk, på byråkratspråk. Det gör att det är mycket svårt att förstå, att ta till sig, vad texten vill säga.

Det har visat sig att det är oerhört lätt att missförstå provet med frågor att svara på. Det innebär att folk har svårt att klara av provet vid första tillfället. Inte minst gäller det personer med läs- och skrivsvårigheter.

Min fråga till ministern är om ministern är beredd att ge Folkhälsoinstitutet eller Socialstyrelsen i uppgift att formulera en lättare text.

Anf. 72 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Jag tackar Solveig Zander för frågan men måste bekänna att jag inte fullt ut är uppdaterad på problemet som säkert förtjänar stor uppmärksamhet.

Såvitt jag vet pågår för närvarande inget arbete i nämnda riktning. Precis som Solveig Zander understryker är det förstås väldigt viktigt att alla personer som får förtroendet och därmed ansvaret för att svara för alkoholutskänkning är väl uppdaterade på regelverk och lagar så att de kan fylla den funktion som de har. Därför är det viktigt att det här regelverket uppfylls. Det får inte vara så att kraven på de här personerna sänks, utan detta ska naturligtvis fungera.

Självklart ska det inte vara onödiga krångligheter i prov som man tvingas genomgå. Det ska vara enkelt och begripligt så att man kan ge de svar som krävs för att man ska kunna visa att man uppfyller kraven och därmed fyller sin roll. Men för närvarande finns det inga planer från regeringens håll att göra något här.

Anf. 73 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Skälet till att jag frågar ministern är följande. När man vänder sig till Socialstyrelsen eller Folkhälsoinstitutet säger de att det måste komma en begäran från ministern för att man ska göra en lättare text eller en enklare handbok.

Inte minst från folkhälsosynpunkt är det oerhört viktigt att man vet hur alkohollagen ska hanteras just för att minimera risken att personer får alkoholproblem – ministern förstår vad jag menar. Det är därför jag ställer min fråga och begäran till ministern. Om ministern har för avsikt och, precis som jag, vill att alla ska klara av provet önskar jag att ministern riktar nämnda begäran till Socialstyrelsen och Folkhälsoinstitutet.

Anf. 74 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Det här med att alla ska klara av provet kan förstås uppnås på flera olika sätt. Det ska uppnås genom att människor är väl pålästa och därmed kan fylla den roll som de har.

Jag har inga planer på och tänker i dag inte lova att ett sådant här arbete genomförs. Vi i regeringen har en mängd viktiga saker som vi arbetar med, men jag tar gärna emot ytterligare information för att se om någonting kan göras.

Lokala servicekontor

Anf. 75 PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till Stefan Attefall.

Läget är att Försäkringskassan nu planerar att dra in sina lokalkontor på 130 orter. Tusen personer i organisationen ska bort. Samtidigt har ett omfattande utredningsarbete genomförts som syftat till att bygga upp lokala servicekontor, minst ett kontor i varje kommun enligt den statliga utredningen *Se medborgarna – för bättre offentlig service*.

När nu Försäkringskassan ska ta bort sina lokalkontor undermineras hela tanken på att bygga upp lokala servicekontor med arbetsförmedling, skatteverk, försäkringskassa och kanske även polis och en kommunal

koppling. Syftet med dessa kontor skulle vara att garantera likvärdig service över hela landet men med lite olika lokala variationer. Folkrorelsenätverket Hela Sverige ska leva har i en skrivelse till statsministern och regeringen protesterat mot detta.

Vilka åtgärder tänker ministern vidta för att tanken på lokala servicekontor ska vara en realitet även i framtiden?

Anf. 76 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Självklart är det ur ett förvaltningspolitiskt perspektiv bekymmersamt. Jag kan hänvisa till den förvaltningspolitiska propositionen som regeringen lagt fram och som riksdagen också ställt sig bakom. Där skriver vi att ”den samverkan som inletts mellan myndigheter med behov av lokal närvaro bör utvidgas och fördjupas. Ett långsiktigt mål bör vara att grundläggande lokal statlig service kan förmedlas via gemensamma servicekontor eller andra gemensamma kontaktpunkter.” I propositionen skriver vi även att varje myndighet har ett ansvar för utveckling av sin egen service.

Det bekymmersamma med Försäkringskassans handlingsplan är att det får återverkningar inte bara på Försäkringskassans verksamhet utan även på andra myndigheter såsom Skatteverket, Pensionsmyndigheten, Arbetsförmedlingen, vilka också är delar av de lokala servicekontoren. Om Försäkringskassan fullföljer sina planer är risken att det undergräver möjligheterna för annan statlig service.

Detta måste vi följa. Vi analyserar noggrant ur mitt förvaltningspolitiska perspektiv konsekvenserna av Försäkringskassans förslag och kommer att återkomma om hur vi ska tackla dessa frågeställningar framöver.

Anf. 77 PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Att följa och analysera är ett rätt så passivt förhållningssätt i sammanhanget. Nu etableras nya fakta på marknaden, det vill säga vi står inför ett nedläggningshot på försäkringskassans sida. Därmed står vi också inför något som kommer att underminera hela tanken med lokala medborgarkontor över hela landet. Det är ett haveri som håller på att inträffa, och ska det förhindras krävs kraftfulla åtgärder från regeringens sida. Då räcker det inte att analysera, följa upp, se vad som händer, eventuellt fundera över åtgärder. Hela projektet står inför att drabbas av dödsstraff.

Kommer det att tas några initiativ så att det som står i Lars Högdahls utredning om lokala medborgarkontor och medborgarservice kan förverkligas? Kommer ministern att i praktiken ta några sådana initiativ och ha något kraftfullare att komma med än att följa upp och analysera?

Anf. 78 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Fru talman! Vi behöver komma ihåg att ansvaret för hur statliga myndigheter organiseras ute i landet i första hand åligger den enskilda myndigheten. Den traditionen har vi haft i Sverige under lång tid, även under socialdemokratisk regeringstid.

Det ligger dock på regeringen att försöka se till att statens samlade agerande innebär likvärdig service i alla delar av landet. Servicen kan ta

sig olika uttryck. Vi har den fysiska närvaron, öppenheten för spontana besök, möjlighet att boka besök, webbtjänster, telefonservice och andra informationsinsatser.

Mitt ansvar som förvaltningsminister är att följa detta så att medborgarna får likvärdig och god service och att vi har god representation ute i landet. Konsekvenserna av Försäkringskassans förslag till agerande kommer vi självklart att analysera. I Regeringskansliet diskuterar vi olika åtgärder och hur vi ska gå vidare med de förslag som finns med anledning av den utredning som Peter Hultqvist hänvisar till. Det återkommer vi till när dessa diskussioner är avklarade.

Gemensamt europeiskt ansvar för asylsökande

Anf. 79 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Jag har en fråga till migrationsminister Tobias Billström.

Förra året sökte 31 819 personer asyl i Sverige. Av de ärenden som behandlades 2010 beviljades uppehållstillstånd i 36 procent av fallen. Sverige var återigen tredje största asylland i Europeiska unionen, efter Tyskland och Frankrike. Det finns all anledning att vara stolt över vårt engagemang och vårt ansvarstagande. Men Sverige kan inte hjälpa alla. Det måste finnas fler som delar på ansvaret.

Min fråga är: Vad kommer statsrådet att göra så att fler länder i Europeiska unionen tar sitt ansvar?

Anf. 80 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Jag tackar för en fråga som i dessa dagar är extra viktig. Det är mycket angeläget att arbetet med att tillskapa ett gemensamt europeiskt asylsystem forceras så att en asylansökan kan bli likabehandlad oavsett i vilken av de 27 medlemsstaterna den lämnas in. Detta verkar Sverige för. Vi fick under vårt ordförandeskap igenom skrivningar i det så kallade Stockholmsprogrammet som innebär ett handlingsprogram för unionen på det rättsliga och inrikes området, där migrationsfrågorna ingår. Under de kommande fem åren kommer vi alltså att verka för detta.

Det är också angeläget att lyfta fram frågor om det gemensamma europeiska stödkontoret för asylfrågor som äntligen har kommit i gång och kommer att kunna skapa förutsättningar för en gemensam utbildning av tjänstemän i hela unionen så att vi får enhetlighet.

Slutligen vill jag understryka behovet av en samlad politik på det här området. Det är orimligt att vissa stater gör mycket medan andra gör väldigt lite.

Anf. 81 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Jag undrar om händelserna i de arabiska länderna kan resultera i att flyktingströmmar söker sig till Europa. Vad är migrationsministerns analys av situationen, och finns det beredskap?

Anf. 82 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! För närvarande har vi inte sett några större grupper som förflyttat sig från Nordafrika mot Europeiska unionen. Däremot ser vi

stora strömmar inom regionen, framför allt från Libyen till Tunisien och Egypten. Det är tidigare gästarbetare som nu vill återvända till sina hemländer. Därutöver finns ett stort antal gästarbetare från Bangladesh som inget hellre vill än att så snart som möjligt få lämna regionen och återvända hem.

Det är frågor som Europeiska unionen med kraft kan och bör engagera sig i dels genom att stödja organisationer som FN:s flyktingkommissariat UNHCR, dels genom organisationen IOM, International Organization for Migration, för att förflytta människor från den regionen och om möjligt också ge dem skydd på plats.

Jag vill även slå ett slag för ett gemensamt vidarebosättningsystem i EU, det vi kallar för kvotflyktingssystemet. Det vore bra om vi även här kunde få se framgångar. Sverige har redan en kvot hos UNHCR. Vi fick under vårt ordförandeskap i EU ett beslut om att EU skulle skaffa sig ett gemensamt vidarebosättningsprogram. Det behöver dock göras mer, och det jobbar vi aktivt för.

Pendeltågstrafiken till Stockholm

Anf. 83 JESSIKA VILHELMSSON (M):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Elmsäter-Svärd.

I måndags samlades många upprörda pendlare, sådana som pendlar mellan Enköping och Stockholm och mellan Västerås och Stockholm, på Västerås slott. En pendlarförening har bildats, och redan efter några dagar hade den fler än 200 medlemmar.

Frustrationen bland oss dagliga pendlare är enorm. Det har rått totalt kaos även i år – januari, februari, mars. Frustrationen beror förstås på många olika saker. Det har varit förseningar, vilket inte är något unikt för den sträckan. Det är heller inget unikt med inställda tåg. Det som kanske är unikt är att det inte finns några sittplatser. Det är trångt på dessa tåg, ungefär som på tunnelbanan i Stockholm under rusningstid. Det är trasiga dörrar, och det finns inga toaletter, åtminstone inte några som fungerar. Och framför allt är informationen undermålig.

Min fråga till statsrådet är vilka slutsatser staten hittills har dragit av den här vintern och vilka lärdomar det gett, förutom att det varit totalt kaos. Vad kan pendlarna förvänta sig för förbättringar vad gäller framkomlighet, sittplatser på tågen, utbyte av trasiga tåg och information till resenärerna?

Anf. 84 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Jessica Vilhelmsson beskriver en oerhört frustrerande situation när man som arbetspendlare drabbas och kommer för sent och får hela dagen förstörd. Ännu värre kan det vara med den stress som många upplever när man ska tillbaka hem och kanske inte i tid kan hämta barnen på dagis. Det har även ekonomiska konsekvenser.

Det vi kan konstatera är att vintern i sig inte är problemet. Det är inte ett vinterrelaterat problem, men det blir extra besvärligt när det är kallt och snöigt.

Vi har gett ett uppdrag till Trafikanalys att särskilt titta på arbetspendling. Vi kommer inom en mycket snar framtid att ge Trafikverket i uppdrag att titta på hur man kan öka kapaciteten i järnvägssystemet på kort,

medellång och lång sikt. Det ligger också ett ansvar på samtliga operatörer, oavsett om det gäller järnvägsspåret, som är Trafikverkets ansvar, eller operatörerna, som kör tågen. Också där pågår ett arbete.

Anf. 85 JESSIKA VILHELMSSON (M):

Fru talman! Jag tackar för svaret och tar det förstås med mig. Jag ser fram emot den genomlysning som ska ske. Precis som ministern säger finns frustrationen över att inte hinna hem i tid.

Anf. 86 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Fru talman! Låt mig tillägga, vilket kan vara bra att känna till, att sedan den 17 december tittar alla operatörer tillsammans på en annan viktig sak, nämligen informationen, hur informationen mellan aktörerna kan bli bättre för att sedan bli ännu bättre till slutkunden, resenären eller den som är beroende av godstransporter.

Nu har dessutom flertalet tågoperatörer, till exempel SJ, flera nya tåg på väg in. I bästa fall ska alltså inte trasiga toaletter eller icke stängbara dörrar vara ett problem, något som kan göra att man ibland är tvungen att ta tåg ur trafik.

Högekostnadsskyddet

Anf. 87 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till socialminister Göran Hägglund om högekostnadsskyddet. Pensionärer med låg pension är ofta en väldigt drabbad grupp i samhället, särskilt om hälsan sviktar. Förutom de vanliga ökade kostnader som alla andra får har pensionärer ofta ökade kostnader även för färdtjänst, mediciner, läkavård och hjälpmedel – rullator och sådana saker. Det är inte ovanligt att pensionärer har bara 2 500 kronor kvar efter att alla fasta kostnader är betalda. Att år efter år leva med sådana små marginaler sätter naturligtvis sina spår.

Nu säger man att det går bra för Sverige. Då borde man inte från statens håll medverka till att pensionärer får ökade kostnader. De skattelättnader som man har gjort under den här mandatperioden blir ...

(TREDJE VICE TALMANNEN: Får jag be Margareta Sandstedt att formulera en fråga?)

Min fråga till ministern är om han tänker fortsätta driva frågan om högekostnadsskyddet eller om det finns hopp om att han kommer att ändra sig.

Anf. 88 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Det finns inga förslag från regeringen i den här riktningen. Däremot tror jag att vi närmar oss en tid då det finns anledning att justera högekostnadsskyddet. Det har nämligen legat på samma nivå sedan 1999. Subventionerna blir större, vilket få av oss har något emot, men det är ändå kostnader som ska bestridas i tider då vi får ett allt större vårdbehov i Sverige. Framför oss kommer vi att ha enormt stora utmaningar

som handlar om att möta en åldrande befolkning med ett allt större vårdbehov.

Frågan är då, och den går också till frågeställaren: Hur ska vi göra utöver att vi ska prioritera vård och omsorg, få fler människor i arbete, effektivisera vården och se till se till att använda skattebetalarnas pengar på bästa möjliga sätt? Hur ska vi kunna säkerställa att alla människor också i morgon får en värdig vård och omsorg om vi för all framtid stänger alla dörrar?

Anf. 89 TREDJE VICE TALMANNEN:

Med detta är dagens frågestund avslutad. Jag vill tacka närvarande ministrar och statsråd för deras medverkan i dagens frågestund.

9 § (forts. från 7 §) **Vissa immaterialrättsliga frågor** (forts. NU11)

Anf. 90 EVA FLYBORG (FP):

Fru talman! De immaterialrättsliga frågorna är väldigt viktiga för tillväxt och välfärd, inte minst när globaliseringen framskrider allt snabbare. De är väldigt viktiga för en liten kunskapsintensiv nation som Sverige, som ska tjäna pengar genom att vara bättre än många andra på vissa saker.

Patentfrågorna är därför särskilt viktiga att följa och att arbeta aktivt för ständiga förbättringar. Här pågår också ett arbete inom regeringen på många fronter, inte minst när det gäller att bättre komma ut med information och rådgivning framför allt till små och medelstora företag. Frågan om patentintrång hör till dessa viktiga frågor. Det är viktigt för en företagare eller uppfinnare att kunna skydda sina idéer och produkter eftersom det är detta försteg framför konkurrenterna som är en viktig del i ett företags hela affär. Det finns motioner om att införa en statlig försäkring mot patentintrång, men det har konstaterats i flera utredningar att det blir alltför kostsamt för staten, tyvärr. Själva lagstiftningen regleras i tullförordningen och Ipreddirektivet, vilka för närvarande ses över på EU-nivå. Inte minst av den anledningen har vi i Sverige varit pådrivande för det så kallade Europapatentet, där vissa genombrott skedde redan under det svenska ordförandeskapet. På grund av att man inte har kunnat enas om översättningsfrågan har vi inget färdigt gemensamt förslag, men ett bemyndigande av ett så kallat fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd finns. Utskottet har också uttalat sitt enhälliga stöd för detta.

En av poängerna med ett EU-patent är att göra det enklare att söka, att få och att skydda sina patent. Detta är en viktig drivkraft för företagen och skulle därför vara bra för den svenska och europeiska tillväxten. Till detta ska då också fogas en gemensam patentdomstol.

Fildelning regleras i datalagringsdirektivet, som slår fast att operatörerna ska vara skyldiga att lagra vissa uppgifter under viss tid för att uppgifterna ska kunna användas i brottsbekämpande syfte – detta för att kunna vara tillgängliga för brottsbekämpande myndigheter vid allvarliga brott. Detta behandlas för närvarande av justitieutskottet.

Det civilrättsliga sanktionsdirektivet är ett sätt att för medlemsstaternas lagstiftning närmare varandra för ett bättre skydd av immateriella rättigheter. Det innebär bland annat att man som ägare eller tillverkare har rätt att få veta om någon annan kopierar ens produkter olagligt och varifrån de kommer – ett så kallat informationsföreläggande. För att så ska ske krävs dock domstolsbeslut med bevis och sannolika skäl. PUL gäller naturligtvis i detta också.

Fru talman! Det är en vanlig missuppfattning att Internetoperatörer skulle få polisiära befogenheter. Så är inte fallet. Eftersom detta är ett nytt förfarande beslutade regeringen omedelbart om löpande uppföljning och utvärdering. Regeringen ska därför återkomma till riksdagen när underlag finns.

Fru talman! För att förkorta debatten – vi kanske kan bli färdiga före voteringen – ansluter jag mig till föregående allianstalare och yrkar avslag på motionerna och bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 91 LARS ISOVAARA (SD):

Fru talman! Jag vill inleda med vad som sägs vara ett citat från 1890 av den dåvarande chefen för det amerikanska patentverket: Det amerikanska patentverket kan nu läggas ned. Alla uppfinningar som kan göras är nu gjorda.

Där är vi inte än och det ska vi sannerligen vara glada över. Patentsystemet har fortsatt att existera, och patentverken finns fortfarande kvar. Bara i fjol beviljade PRV nästan 1 400 patent.

Patentsystemet är nu bara en del av det som kallas immaterialrätt. Immaterialrätten består dessutom av exempelvis design-, varumärkes- och upphovsrättsskydd. På PRV:s hemsida kan man läsa: ”Immaterialrättens bakomliggande syfte är att främja utvecklingen i samhället.” Det är så sant, så sant.

Man kan aldrig bortse från det faktum att skaparkraften hos den enskilda människan ibland kan grundas i en dröm om att någon gång i framtiden kunna leva på och fortsätta att utvecklas inom ett område där man själv har förutsättningar och ambition att kunna förverkliga drömmen. I det sammanhanget har immaterialrätten onekligen en stor betydelse. Man kan betrakta immaterialrätten som ett avtal mellan staten och den enskilde där staten offentliggör kunskapen bakom uppfinningen mot att den enskilde får möjlighet att tjäna pengar på uppfinningen.

Det finns också en annan sida av patentet som bör lyftas fram. Vi får inte glömma bort att patent också så småningom förfaller och därmed kan bli grund för en ny konkurrenssituation mellan nya producenter med en möjlig teknikutveckling som följd. Det finns många exempel på just detta. Känd teknik föder ny teknik som i sin tur blir känd teknik. Utvecklingen förs framåt.

En handel med patent och licenser är inte minst viktig i detta sammanhang. Kunskap som för samhället framåt består inte bara i att forska efter ny kunskap, utan minst lika viktigt är att veta vad som faktiskt redan är gjort och hur detta, i en eller annan form, ska kunna återanvändas. Framåtskridande kräver kunskap, och patentsystemet är faktiskt en viktig och, skulle jag vilja påstå, ibland tyvärr bortglömd källa för spridande av ny teknik.

Fru talman! Jag ser med särskild glädje att möjligheten till EU-patent nu verkar komma till stånd. Det har varit en fråga som har stötts och blötts under en besvärande lång tidsrymd. Onekligen kommer det att underlätta för de svenska företag och uppfinnare som i framtiden söker patent. Det blir förhoppningsvis en förenkling och helt säkert även en kostnadsminskning när patentansökan kommer att kunna lämnas in till en gemensam myndighet inom EU.

Visserligen återstår det förhandlingar och en del viktiga moment innan det hela slutgiltigt är i hamn. Det visar inte minst EU-domstolens nyliga beslut angående en särskild patentdomstol. Men det mesta tyder på att de huvudsakliga målen trots allt snart kommer att kunna nås.

Fru talman! Blicken måste även höjas utöver EU:s gränser. Det finns uppenbara skäl till att arbetet med att utveckla och fördjupa samarbetet inom patentområdet även måste utsträckas till länder utanför EU. I längden har vi alla att vinna på att innovatörer och företag kan skydda sina uppfinningar och innovationer gentemot piratkopiering och även varumärkesförfalskning.

I debatten framkommer ibland argumentet, i mitt tycke ett populistiskt argument, att skyddet mot piratkopiering och varumärkesförfalskning ytterst bara är ett skydd för storföretagen och deras verksamheter och vinster. Verkligheten låter sig som vanligt inte beskrivas så enkelt.

I bakgrundsbilden måste vi alltid ha att driften att förnya, skapa och utveckla nya produkter oftast kräver stora resurser i form av insatt kapital och inte minst risktagande. I en del fall krävs också personligt ekonomiskt risktagande. Att ta fram nya läkemedel kan kosta många hundratals miljoner kronor och i en del fall säkert miljardbelopp. Vem skulle våga ta dessa risker att satsa kapital i dessa branscher om det inte fanns ett fungerande skydd mot piratkopiering

Fru talman! Understundom önskar jag att debatten om piratkopiering och varumärkesförfalskning även anlade ett slutanvändar- och ett produktionsperspektiv. Jag vill påminna om att bestämmelser mot piratkopiering och varumärkesförfalskning inte bara är ett skydd för företagen utan faktiskt även kan utgöra ett skydd för den enskilda konsumenten. Det är ett faktum att i en del fall kan piratkopiering och varumärkesförfalskning innebära ett direkt hot mot den enskilda människans hälsa, säkerhet och välbefinnande.

Vilka risker skulle inte kunna uppstå om falska receptbelagda läkemedel i stor mängd plötsligt började cirkulera på marknaden?

Vilka risker skulle inte kunna uppstå om det i exempelvis hissanläggningar monterades in piratkopierade reservdelar från en helt okänd leverantör? Det kan vara en pirattillverkare som kanske saknar nödvändig kvalitetskontroll inom produktions- och utvecklingskedjan.

Vilka föräldrar skulle vilja se att deras småbarn lekte med piratkopierade plastleksaker som kanske innehåller både miljö- och hälsoskadliga mjukgörare och kanske dessutom kadmium? Det skulle vara en leksak som såldes under falsk flagg och inköpts i god tro.

I det sammanhanget kan nämnas att ACTA-avtalet som blev klart i december 2010 är ett betydelsefullt steg i riktning mot att säkerställa att dessa frågor respekteras och att lösningar till gagn även för slutkonsumenter kan presenteras.

Med det, fru talman, vill jag avsluta med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

*Vissa energipolitiska
frågor*

10 § Vissa energipolitiska frågor

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2010/11:NU12
Vissa energipolitiska frågor.

Anf. 92 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S):

Fru talman! Nu i dag ska vi debattera ett antal motionsyrkanden som rör energipolitiken. Socialdemokraterna har tillsammans med Miljöpartiet och Vänsterpartiet några gemensamma reservationer.

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nr 4. Jag återkommer senare om innehållet i den och om biogasen.

Jag vill ta avstamp i december månads energipolitiska debatt som i mångt och mycket handlade om elpriserna. Nu står vi här i dag och kan blicka tillbaka på några månader med skyhöga elpriser och en väldigt lång och kall vinter.

Det var stillastående kärnkraftverk och halvtomma vattenmagasin som bland annat pressade upp priserna till nya rekordnivåer, precis som vintern innan.

Industrier stänger ned, oljeeldade kraftverk kör i gång och den koldioxidstinna elimporten skjuter i höjden, precis som vintern innan.

Medborgare i Sverige startar eluppror och säger: Nu är det nog. Ansvarig minister säger: Du får tilläggsisolera eller byta fönster, eller kanske ta på en tröja extra eller ett par sockor.

Samtidigt kan vi stå här i riksdagens talarstol och skälla på varandra i stället för att försöka hitta en samsyn i energipolitiken, vilket jag vill att vi ska göra. Men jag vet att jag är en del av att vi ska stå här och ifrågasätta. Det är ju politikens innersta kärna.

Samtidigt krävs det av oss alla från vänster till höger att vi ser lite större och vidare på detta område. Industriföreträdare jag möter ber att vi ska komma överens.

Medborgare ber oss om att tillsammans fundera på hur vi kan hålla elpriserna och elnätskostnader på rimliga nivåer eftersom vi alla är beroende av el och värme i vårt avlånga land. Alla jag möter ber om att vi ska ta politiskt ansvar och inte överlåta allt på marknaden.

Detta är, mina vänner, mycket kloka synpunkter, och jag är benägen att hålla med. Vi har nu ett ansvar för att göra vad vi kan för att inte även nästa vinter ska bli en vinter av elprisrekord.

Därför är det bra att energiministern till slut verkar ha tagit intryck av kritiken och kraven på åtgärder för att komma till rätta med såväl elpristoppar som elbolagens övervinster.

Energiministern har under den senaste tiden lanserat ett par idéer som skulle kunna pressa kostnaderna för elkunderna. Men det räcker inte med att tänka högt. Som regering måste man också agera. Vad gäller konkreta

åtgärder väntar vi fortfarande. I första hand vore det bra att i dag få besked om samtliga regeringspartier står bakom energiministerns utspel. Jag hoppas att ni kan ge mig svar på det.

Naturligtvis välkomnar jag energiministerns vilja att komma till rätta med de onödigt höga tillsvidarepriser som var fjärde kund betalar till elbolagen. Men varför låta det stanna vid en tanke? Varför inte låta Vattenfall gå före och erbjuda sina kunder bättre rörliga elavtal? Om regeringen ville skulle Vattenfall kunna vara ett föregångsexempel.

Vad gäller energiministerns förslag till skatteväxling är det också en tanke som inte regeringen som helhet verkar stå bakom. Sammanfattningsvis står vi nu, trots diverse utspel och tankeexperiment från energiministern, efter ännu en vinter med elprisrekord utan konkreta genomförbara förslag från regeringen.

Fru talman! Vi socialdemokrater vill att det ska tillsättas en elpris-kommission som vänder och vrider på alla stenar för att se hur framtiden energimarknad ska se ut. Den skulle också kunna se över hur konsumenterna kan göras mer aktiva i sin elförbrukning och titta på metoder som minskar enskilda hushålls elberoende.

Vi vill att Sverige ska ha ett överskott av el under hela året genom att bland annat bygga ut den förnybara energin med 30 terawattimmar till 2020 och 55 terawattimmar till 2030. Vi måste kraftigt öka takten i detta arbete inte minst för att hålla jämn takt med EU:s mål och ambitioner.

Vi säger bland annat i en reservation att vi kraftigt vill öka den havsbaserade vindkraften, som är en mycket intressant del. Jag besökte för några år sedan Vindkraftpark Vänern och fick del av dras planer för ökad utbyggnad. Det finns potential.

När det gäller vindkraften måste vi också lösa problemet med uttags-skatten för vindkraft. Det gäller kooperativt ägd vindkraft som åter kan bli en viktig del i den fortsatta vindkraftsutbyggnaden.

Så, mina kära kolleger, till biogasen. Dess utveckling har jag följt under åren i miljö- och jordbruksutskottet. Det finns stor potential i att utveckla den vidare. Men det krävs politisk vilja och ambition. I vår reservation 4 utvecklar vi vår tanke med biogassatsningen.

Vi vill se att hela kedjan från produktion till distribution och in i tanken eller ut på elnätet fungerar. Därför krävs ett helhetsgrepp kring hela biogasfrågan. Det behövs mål och konkreta åtgärder för att nå målen. Det behövs stöd för utvecklingsprojekt och demonstrationsanläggningar och kanske till och med statliga lånegarantier.

Anledningen till att jag började med att följa biogasen under många år i miljö- och jordbruksutskottet är att den har en enorm potential för lokal produktion. Du knyter ihop hela kedjan från gödseln till tanken, och restprodukten tillbaka blir väldigt bra gödsel. Det blir ett grönt kretslopp, precis som vi ska ha i framtiden. Man kan köra långt på en komocka.

Fru talman! Det låter som att vi pratar om nya energislag när vi pratar förnybar energi. Men det är gamla beprövade energislag. Vinden drev väderkvarnen. Vattnet drev kvarnhjulet. Biobränsle användes till värme och matlagning. Men under tidens gång krävdes mer och mer för att tillfredsställa utvecklingen. I dag är vi beroende av fungerande elnät, elproduktion och bränsle till våra stora bilar.

Nu krävs det att vi ger signaler till forskare, innovatörer och riskkapitalister om att ny teknik på gammal beprövad kunskap måste fram. Hur

kan vi utveckla vinden, vattnet och biobränslen? Hur kan vi lagra el i framtiden? Hur ser elnäten ut? Och hur kan vi konsumenter bli mer involverade i vår egen förbrukning? Att spara el är ett av de viktigaste instrumenten.

Det krävs politisk vilja och ambitioner och det krävs, anser jag, en bred samsyn över blockgränserna om nödvändigheten att satsa på ny teknik och utveckling. För vem av oss här i dag vet hur det ser ut om 20 år? Titta 20 år bakåt i tiden och se hur fort utvecklingen har gått! Ta bara telefonen och datorn! I dag har vi läsplattor. Vad kommer framöver? Hur ser uppvärmningen ut? Hur ser glödlamporna, diskmaskinen, torrtumla- ren och bilen ut om 20 år? Jag tror inte att någon av oss kan sja om det. Men vi kan hjälpas åt att se till att vi har folk som utvecklar detta.

Före detta talmannen Birgitta Dahl talade på Karlstad universitet för cirka ett år sen. Hon har bred erfarenhet som miljö- och energipolitiker under många år. Hon sade: Det behövs en bred uppgörelse och ett grönt kontrakt för en radikal omvandling av vårt sätt att leva och arbeta, inte minst när det gäller energi och transporter. För att åstadkomma detta skulle vi behöva återupprätta den klassiska svenska samarbetsmodellen.

Fru talman! Jag avslutar med Birgitta Dahls kloka analys och yrkar återigen bifall till reservation 4.

Anf. 93 LISE NORDIN (MP):

Fru talman! Vi behandlar i dag viktiga energipolitiska frågor i näringsutskottets betänkande nr 12. Av de förslag som har lagts fram önskar jag fokusera på frågorna om vindkraft, biogas och biologisk mångfald.

Vindkraft är det energislag som byggs ut snabbast i världen, i Europa och i Sverige. Samtidigt är utvecklingen i Sverige mycket långsammare än i många andra jämförbara länder. I Danmark, exempelvis, står vindkraften för 22 procent av energiförsörjningen. I Sverige står den för enbart 2 procent. Det finns inga ursäkter för att Sverige ligger så långt efter i vindkraftsutbyggnaden. Sverige bedöms tvärtom vara ett av de länder som har de bästa geografiska villkoren i hela Europa. Det är fortfarande långt kvar från dagens 3 terawattimmar vindkraft till målet om 30 terawattimmar år 2020.

Att Vattenfall har valt att bygga sin största havsbaserade vindkraftsanläggning utanför Storbritanniens kust är ett stort underbetyg för den svenska vindkraftspolitiken. Vattenfalls förklaring är just att Storbritannien har mycket bättre villkor för havsbaserad vindkraft än vad Sverige har. Det aktuella bygget blir världens största vindkraftsanläggning med 1 000 turbiner. Den kommer att producera el som motsvarar 200 000 hushålls årsförbrukning. Det är mycket beklagligt att Sverige missar stora investeringar som dessa.

Att världens största vindkraftspark byggs till havs säger också någonting om att den havsbaserade vindkraften spelar en mycket viktig roll om vi ska nå upp till vårt mål om vindkraft. Att bygga vindkraft till havs är i dag något dyrare, men potentialen är så mycket större. För att nå målen om vindkraft är det nödvändigt att havsbaserad vindkraft ges någon form av ekonomiskt stöd såsom föreslås i reservation 1.

Fru talman! En trolig förklaring till att vindkraften inte byggs ut snabbare än som sker i Sverige är det så kallade kommunala vetot. År

2009 ändrades regelverket för prövning av uppförande av vindkraftverk. Kommuner gavs då rätt till veto som innebär att tillstånd att bygga vindkraft endast får ges om kommunen aktivt har tillstyrkt det. Denna nya regel har lett till att många kommuner inte ens tar upp frågorna till bedömning.

I december 2010 presenterade Energimyndigheten en studie som visar att prövningen av vindkraftstillstånd har försvårats. Många branschföreträdare vittnar om att rättsäkerheten vid kommunernas prövning har blivit tveksam och att processen för tillstånd har blivit ineffektiv. Energimyndighetens slutsats, precis som Miljöpartiets, är att det är nödvändigt med en förändring av regelverket – ett avskaffande av det kommunala vetot.

Miljöpartiet värnar demokrati och ökad delaktighet i energiomställningen, men det kommunala vetot har inte inneburit något av detta. Att kommuner inte alls tar upp frågor om tillstånd att få bygga vindkraft leder inte på något sätt till ökad dialog eller inflytande för medborgarna. Viktigare för att få en demokratisk förankring i energiomställningen är att ge möjlighet till ökad dialog och inflytande och att göra människor delaktiga i omställningen. Det är därför viktigt att regeringen avskaffar den straffskatt som man har infört på kooperativt ägd vindkraft. Det måste bli lättare att få sälja sin egenproducerade el ute på nätet, och Sverige bör införa ett fast pris på förnybar el som gör att enskilda elproducenter ges mer rimliga förutsättningar att investera i förnybart.

Ett annat hinder för svensk vindkraftsutbyggnad är att försvaret har tillåtit begränsa utbyggnaden. Totalt sett är det en yta på 10 procent av hela Sveriges som försvaret vill undanta från vindkraftsutbyggnad. Tyvärr är detta också ofta områden där vindlägena är som allra bäst. Enligt branschorganisationen Svensk Vindenergi är det uppemot 1 000 vindkraftverk och investeringar motsvarande 25 miljarder kronor som är hotade av försvarets beslut.

Försvarmaktens beslut att begränsa vindkraften tycks i hög grad baseras på något helt annat än verkliga problem med vindsnurrorna. Dessutom blir vindkraft en alltmer vanlig förekomst i hela världen, och det kan tyckas att ett modernt flygvapen måste kunna hantera dessa vindkraftverk. Alternativet är att JAS-planen är helt verkningslösa att använda i länder som har vindkraftverk. Den position det svenska försvaret har intagit verkar inte ha någon motsvarighet alls i andra länder. Det är inte rimligt att försvaret tillåts ha en position som utgör ett så allvarligt hot mot våra mål om förnybar energi.

Fru talman! Miljöpartiet tycker att det är viktigt att energipolitiken leder till miljönytta. Vattenkraften har varit och är mycket betydelsefull för Sveriges förnybara energiproduktion. Men att bygga ny småskalig vattenkraft ger ett mycket litet tillskott jämfört med den stora negativa inverkan man ser på den biologiska mångfalden. Orörda eller marginellt påverkade vattendrag är ovärderliga livsmiljöer för ett stort antal arter. Ett ingripande i fler orörda vattendrag riskerar att kraftigt påverka många fiskarter. Det gäller särskilt sådana fiskar som vandrar, som lax och öring. Fördämningarna gör det i allmänhet omöjligt för dem att vandra upp i älvarna. De fiskrapport som ibland anläggs kan inte alls jämföras med de naturliga vandringsvägarna. De få fiskar som lyckas vandra upp och leka riskerar att krossas på sin återvandring genom turbinerna.

Elcertifikaten för småskalig vattenkraft har inneburit att orörda älvs-träckor har fortsatt att exploateras. Regeringen bör ta ställning för att en utbyggnad av vattenkraft inte får ske på bekostnad av biologisk mångfald, för då får vi ingen miljövinst alls.

Biogasen förutspås bli en viktig energiform i framtiden. Biogasen spelar en mycket viktig roll för att minska miljöpåverkan från transportsektorn. Riksdagen har fattat ett beslut om att fordonsflottan ska vara oberoende av fossila drivmedel år 2030. Det är ett mycket ambitiöst mål. I dag kommer omkring 95 procent av energin till transportsektorn från olja. Det blir därmed uppenbart att vi har en mycket lång väg att gå om vi ska nå målet om en fossiloberoende flotta.

Utvecklingen avgörs i hög grad av de politiska villkor som ges. Det syns inte minst på att de regioner i landet som har uttalat en tydlig biogasstrategi också är de regioner som leder utvecklingen i dag. Det behövs ett helhetsgrepp, och det är dags att riksdagen tydligt markerar att man har ambitioner för biogasutvecklingen. Det behövs ansvar för hela kedjan från produktion till uppgradering, distribution och fordon. Detta händer inte av sig självt.

Region Skåne och Västra Götalandsregionen har gemensamt lagt fram ett förslag till riksdagen om ett nationellt mål för biogasutvecklingen på 20 terawattimmar till 2020. Det är ett mycket bra inspel som kan fungera som underlag för ett regeringsförslag och ett riksdagsbeslut.

Det finns i dag en ökande klyfta mellan antalet gasbilar i landet och antalet gaspumpar. Det blir allt svårare för taxichaufförer i Stockholm att hitta en biogaspump. Det sägs att det tar alltmer av deras arbetstid att söka efter biogas. Om denna klyfta fortsätter att växa riskerar vi en utveckling där människor tappar förtroendet för biogasutvecklingen.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet har lagt fram ett enigt förslag om att det behövs en nationell biogasstrategi. En sådan strategi måste innehålla både mål och konkreta åtgärder. Några av de konkreta förslag som vi presenterar är statliga lånegarantier och medfinansiering genom Vinnova till utvecklingsprojekt och demomodeller samt att kommunerna ges fortsatt goda planeringsmöjligheter för att ta hand om avfall som kan göras till biogas.

Fru talman! Miljöpartiet har i detta betänkande presenterat ett flertal förslag inom energipolitiken som syftar till att göra den mer miljöanpassad och framtidsinriktad.

Jag står givetvis bakom alla Miljöpartiets reservationer men för att vinna tid yrkar jag bifall endast till reservationerna 1 och 3.

Anf. 94 KENT PERSSON (V):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 1 och 4.

Dagens debatt handlar om resterande motioner från den allmänna motionstiden som berör vissa energipolitiska frågor. Innan jag kommer in på de två motionerna och reservationerna vill jag referera till något som jag läste alldeles nyligen i tidskriften Nature. Där presenterades två vetenskapliga rapporter som slog fast att det är människans aktiviteter som är orsaken till den klimatförändring som vi upplever i dag. Egentligen bekräftar de här rapporterna det FN:s klimatpanel kommit fram till.

Det är viktigt att ta upp detta eftersom det nu finns en debatt i samhället där man ifrågasätter det vetenskapen har kommit fram till. Man påstår att det här är ett naturligt kretslopp. Med detta ville jag passa på att säga att jag är glad över att det finns en stor majoritet i Sveriges riksdag och bland forskare i Sverige som har slagit fast att de rapporter som har kommit fram ska ligga till grund för våra politiska beslut. Bara det faktum att vi är överens borde utgöra en förutsättning för att vi ska kunna komma överens om målen och medlen när det gäller hur vi ska bemästra de klimatförändringar som vi upplever i dag och som ser ut att fördjupas och förvärras framöver.

Men jag kan tyvärr också konstatera att regeringens ambitioner inte är tillräckliga för att möta de utmaningar vi står inför när det gäller att begränsa effekterna av klimatförändringarna. Dess värre halkar vi också efter i utvecklingen om jag gör en jämförelse med andra länder.

Sverige kan egentligen så väldigt mycket mer. Vi har bättre förutsättningar än många andra länder på en rad områden, och ändå sker så lite. Sverige är faktiskt sämst av alla EU-länder när det gäller solenergi och utvecklingen av den. Vi har inte ens en plan eller ett mål för hur solenergin bör utvecklas i Sverige. Vi halkar också efter i utvecklingen. Det sker forskning i Sverige i dag, och vi ligger långt framme på det området. Men den forskningen kommer andra till del. Det är andra som drar nytta av den och tar ut vinsterna av den.

I USA har energidepartementet alldeles nyligen, för ungefär tre veckor sedan, anslagit medel för att göra solenergin 70 procent billigare fram till 2020. Det är ett oerhört ambitiöst mål, och det visar också på en utveckling i USA där man ser detta som en möjlighet för att komma till rätta med klimatförändringarna och få ett alternativ till de fossila bränslen som finns i dag.

Dess värre har regeringen också i budgeten för 2011 fattat beslut om att avveckla stödet till solvärme nästa år trots att de borgerliga partiernas valmanifest lovade ytterligare satsningar på solvärme. Motiveringen är att solvärmetekniken börjar bli så konkurrenskraftig att stödet kan avvecklas. Men jag ställer frågan: Kan solvärme verkligen stå på egna ben redan nästa år? Jag betvivlar det.

I samma proposition kan man också läsa att anslaget till energiteknik kommer att minska. Det innebär att satsningen på biogas kommer att få stryka på foten framöver. Det rimmar väldigt illa med de mål som riksdagen fastställde om en fossilfri fordonsflotta 2030.

I Dagens Nyheter den 22 februari fanns en artikel under rubriken "FN: Grön ekonomi ger högre tillväxt". En del av er har säkert läst den. I den artikeln refererades till en studie av Potsdam Institute for Climate Impact Research som visar att den ekonomiska tillväxten inom EU kan öka om målet för minskningen av koldioxidutsläppen höjs från 20 procent till 30 procent år 2020. Det vore någonting att ta till sig om vi vill se de möjligheter som finns att åtgärda de hot som vi står inför.

Det är givetvis nödvändigt att vi minskar koldioxidutsläppen, och det mer radikalt än vad som sker i dag. Under förra året, 2010, ökade utsläppen av koldioxid från trafiken i Sverige med 100 000 ton trots regeringens ambitioner att utsläppen ska minska. Mot den bakgrunden är det ofattbart att utskottets majoritet avvisar den gemensamma motionen från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet som efterlyser en

helhetsstrategi som innehåller både mål och konkreta åtgärder när det gäller biogasens utveckling i Sverige. En sådan strategi är nödvändig om vi ska kunna nå de av riksdagen uppsatta målen framöver. Det är också nödvändigt eftersom bensinpriserna rusar i höjden i dag. De kommer att utgöra en allt större del av hushållens kostnader framöver på grund av bristen på olja på världsmarknaden.

Vänsterpartiet vill se konkreta årliga mål för biogasutvecklingen efter 2020. Vi vill också att regeringen ser över möjligheterna till medfinansiering av biogasdrivna vägfordon och fartyg. Det handlar också om konverteringsteknik för äldre fordon. Vi måste göra det möjligt för samtliga som har fordon i dag att ta del av den utvecklingen. Låt nu inte de möjligheter som vi har på biogasområdet gå förlorade så att vi tappar mark! Vi behöver mer forskning och utveckling för att kunna ta fram biogas ur organiskt avfall.

Låt mig ta upp en satsning som har varit väldigt viktig tidigare, nämligen Klimp:en. Den var ett medel som gjorde att vi kunde utveckla biogas runt om i kommunerna. Det var ett alldeles utmärkt medel.

Man skulle också kunna använda sig av innovativ upphandling som ett medel för att påskynda utvecklingen av ännu inte marknadsmässig teknik. Det är skillnad på innovativ upphandling och teknikupphandling. Teknikupphandling handlar om befintlig teknik. Innovativ upphandling handlar om det som inte riktigt är färdigt för marknaden än.

Fru talman! Jag hänvisar till USA igen. Nyligen presenterade Obamaadministrationen en strategi för att få fart på den havsbaserade vindkraften i USA.

Det är ganska fantastiskt. De ser möjligheterna, och i Sverige säger man: Det låter vi marknaden avgöra. Där ser man skillnaden mot den regering som vi har i dag, som har en sådan tilltro till att marknaden ska sköta utvecklingen och inte förstår att det behövs tydliga incitament för att få fart på en utveckling inom vissa områden.

Den havsbaserade vindkraften utvecklas inte om det inte finns ett stöd för den. Vi kan se på den utveckling som har skett. Det hänvisas ofta till det som har skett här i Sverige, i Väneren. Men då fanns det ett stöd för utveckling. De projekt som finns i Sverige i dag utvecklas inte, utan de ligger på is, på grund av att det inte anses vara lönsamt att utveckla dem. Elcertifikatssystemet är inte tillräckligt för det.

Därför bör vi, som vi skriver i vår motion, be regeringen återkomma och utreda frågan om hur ett sådant system skulle kunna se ut för att få fart på det. Vi måste ta till vara alla de möjligheter vi har när det gäller vindkraft om vi ska nå de mål som riksdagen har satt om 20 terawattimmar på land och 10 till havs.

Dessutom förutsätter jag att vi snart får lösa frågorna när det gäller vindkraften och det kommunala vetot. Kommuner missbrukar det kommunala vetot så som det var tänkt och bryr sig inte om att ta beslut när förfrågningar kommer.

Vidare måste vi se till att lösa frågan när det gäller försvaret och Försvarsmakten. Det här är en fråga som man har lyckats lösa i andra länder när den har varit uppe. Vi kan inte ha ett försvar som lägger in veto på detta sätt.

I den tredje delen vänder jag mig till Centerpartiet: När kommer förslaget om att se över effekterna av uttagsbeskattning för vindkraftskoope-

rativ? Ni har ju idéer om det – lägg fram dem! Ni kommer att få stöd här i riksdagen.

Anf. 95 MATS ODELL (KD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka avslag på samtliga 26 motioner om energipolitiska frågor som behandlas i näringsutskottets betänkande nr 12.

Dagens riksdagsdebatt förs mot bakgrund av en proteststorm, kan man nog säga, bland allmänheten och i medierna mot osedvanligt höga elräkningar. Det gäller i synnerhet dem som saknar bindande avtal med sina elleverantörer. Spotpriserna på elmarknaden är nu onormalt höga. De ligger mellan 50 och 60 öre per kilowattimme. Nätkostnaderna har på sina håll också stigit kraftigt. Skatter och avgifter är långt högre än i exempelvis Finland.

Det viktigaste målet för vår klimatpolitik är att minska utsläppen av klimatgaser. Elproduktionen i Sverige är nästan helt utsläppsfri och byggs inte med fossil kraft. Jag tycker att det finns anledning att påminna om det.

I propositionen *En sammanhållen klimat- och energipolitik* som riksdagen antog 2009 finns ett par andra viktiga mål. De har också betydelse för produktionskostnader på el. Vi ska inte glömma att konkurrenskraftiga elpriser förutsätter konkurrenskraftig produktion.

Andelen förnybar energi ska år 2020 enligt energiöverenskommelsen vara minst 50 procent av den totala energianvändningen. Det är ett av målen. Politiskt bestämmer vi hur mycket förnybart som ska finnas i systemet. Det sker genom att vi fastställer en kvot på för närvarande 18 procent förnybart som vi kunder måste betala för genom att köpa elcertifikat från producenterna. Den vanliga elkonsumenten betalar drygt 5 öre per kilowattimme för utbyggnad som pågår och ger exempelvis vindkraftsproducenten en subvention på mellan 30 och 40 öre per kilowattimme.

För några år sedan svarade vindkraften för 0,5 terawattimmar. I fjol var den siffran sjudubblad till 3,5 terawattimmar. Ändå är det många som inte är nöjda med den utbyggnadstakten eller med det mål på 25 terawattimmar förnybart år 2020 som riksdagen har ställt sig bakom. Man inriktar sig snarare på den planeringsram för vindkraft på 30 terawattimmar till 2020 som Energimyndigheten har tagit fram. Då ingår 10 terawattimmar havsbaserad vindkraft. Men havsbaserad vindkraft är betydligt dyrare än landbaserad. Därför vill de som står bakom här aktuella motioner se ett kraftigt förstärkt och långsiktigt stöd till den havsbaserade.

Elcertifikatssystemet baseras på konkurrensneutralitet mellan olika former av förnybar el. De minst kostsamma ska byggas ut först. Detta är ett mer generellt och kostnadseffektivt system än det som motionärerna föreslår.

Dessutom övervägs för närvarande förändringar i systemet där tanken är att Norge ska ingå i ett system som hittills är exklusivt svenskt. Vi bör alltså avvakta hur det nya systemet kommer att se ut för att sedan bedöma vilka utsikter det finns att möta kraven på ökade subventioner för havsbaserad vindkraft.

Fru talman! Låt mig nu gå över till värmemarknaden.

Prot. 2010/11:70
10 mars

*Vissa energipolitiska
frågor*

Konkurrens är A och O på de flesta marknader. Konkurrensbegränsningar fördyrar varor och tjänster, och rena monopol måste övervakas för att man ska kunna undvika missbruk. Det är därför vi har en elmarknadsinspektion som ska kolla att inte nätmonopolen missbrukar sin ställning, vilket de har beskyllts för i medierna på sista tiden.

Också fjärrvärme är eller har betraktats som ett så kallat naturligt monopol. I januari 2009 beslutade emellertid regeringen att tillsätta en särskild utredare, Peter Nygårds, som ska analysera förutsättningarna för att införa ett lagstadgat tredjepartstillträde till fjärrvärmenäten. Därigenom skulle man skapa förutsättningar för konkurrens också på fjärrvärmemarknaderna.

Detta kan bli av stor betydelse för landets fjärrvärmekunder eftersom det finns en rad industrier vars spillvärme skulle kunna distribueras i befintliga nät och bidra till att dels täcka dessas kostnader, dels pressa priserna genom direkt eller indirekt försäljning till konsumenterna.

Kan en effektiv konkurrens skapas inom fjärrvärmenäten minskar behovet av myndighetskontroll samtidigt som man skapar ökade möjligheter att använda spillvärme så att den inte längre gör skäl för namnet.

Det finns inget förbud mot att använda kylvatten från kärnkraftverk till fjärrvärme, som påstås i en aktuell motion. Viss spillvärme utnyttjas i dag, och frågan har stötts och blötts i decennier. Kalkylerna har inte gått ihop av tekniska skäl – kärnkraftverken är inte konstruerade som kraftvärmeverk och ligger medvetet inte nära storstäder. Bygger man ny kärnkraft finns dock möjligheter att effektivt ta till vara spillvärmen för fjärrvärme, vilket bland annat Fortum planerar för i Finland och Helsingforsområdet.

Låt mig, fru talman, slutligen säga några ord om den motion som går ut på att staten borde ställa ut lånegarantier för storskaliga investeringar i förnybar energi.

I stor enighet har vi i riksdagen ställt oss bakom ett system för att introducera förnybar energi som vind- och solkraft, vågkraft och småskalig vattenkraft. Och inte enbart för produktion har vi nu förlängt systemet till 2035. För närvarande får den som levererar förnybar energi till nätet bidrag på minst 30 öre per kilowattimme utöver marknadspriset. Ibland är det betydligt högre belopp än så. Klarar man trots detta inte att presentera kalkyler som håller inför bankernas argusögon är det nog klokt att staten inte utfärdar garantier med skattebetalarnas pengar.

(forts. 13 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.49 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

**AU3 En förnyad arbetsmiljöpolitik med en nationell handlingsplan
2010–2015**

Punkt 1 (Arbetsmiljöarbete i allmänhet)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

174 för utskottet

139 för res. 1

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 22 FP, 20 C, 18 SD, 17 KD

För res. 1: 96 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 FP, 3 C, 2 SD, 1 V, 2 KD

Punkt 3 (Forskning med genusperspektiv)

1. utskottet

2. res. 3 (S, MP, V)

Votering:

175 för utskottet

139 för res. 3

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 22 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 3: 96 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 2 KD

Punkt 4 (Arbetsmiljöhänsyn vid offentlig upphandling)

1. utskottet

2. res. 4 (M, FP, C, KD)

Votering:

158 för utskottet

156 för res. 4

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 25 MP, 19 SD, 18 V

För res. 4: 97 M, 22 FP, 20 C, 17 KD

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 2 KD

Punkt 6 (Skyddsombud)

1. utskottet

2. res. 5 (S, MP, V)

Votering:

174 för utskottet

139 för res. 5

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 96 M, 22 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD
För res. 5: 96 S, 25 MP, 18 V
Frånvarande: 16 S, 11 M, 2 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 2 KD

Punkt 7 (Hälsöfrämjande arbetsplatser och företagshälsövård)

1. utskottet
2. res. 6 (S, MP, V)

Votering:

175 för utskottet

139 för res. 6

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 22 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 6: 96 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 2 KD

Punkt 10 (Föreskrifter om ensamarbete)

1. utskottet
2. res. 9 (S, MP, V)

Votering:

175 för utskottet

139 för res. 9

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 22 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 9: 96 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 2 KD

Punkt 13 (Lag om sluten kontanthantering i detaljhandeln)

1. utskottet
2. res. 12 (M, FP, C, KD)

Votering:

158 för utskottet

156 för res. 12

35 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 25 MP, 19 SD, 18 V

För res. 12: 97 M, 22 FP, 20 C, 17 KD

Frånvarande: 16 S, 10 M, 2 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU10 Övergripande miljöfrågor m.m.

Punkt 1 (Miljöpolitikens mål)

1. utskottet
2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet
139 för res. 1
37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 22 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD
För res. 1: 96 S, 25 MP, 18 V
Frånvarande: 16 S, 11 M, 2 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Punkt 5 (Terrängkörningslagen)

1. utskottet
2. res. 5 (SD)

Votering:

294 för utskottet
19 för res. 5
36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 97 M, 25 MP, 22 FP, 20 C, 18 V, 17 KD
För res. 5: 19 SD
Frånvarande: 17 S, 10 M, 2 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 2 KD

Punkt 7 (Täkter)

1. utskottet
2. res. 6 (MP, V)

Votering:

267 för utskottet
46 för res. 6
36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 96 M, 22 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD
För res. 6: 3 S, 25 MP, 18 V
Frånvarande: 16 S, 11 M, 2 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 2 KD

Leif Pagrotsky (S) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 8 (Miljöforskning)

1. utskottet
2. res. 7 (S, MP, V)

Votering:

174 för utskottet

139 för res. 7

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 22 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD

För res. 7: 96 S, 25 MP, 18 V

Frånvarande: 16 S, 11 M, 2 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU11 Vissa immaterialrättsliga frågor

Punkt 4 (Det civilrättsliga sanktionsdirektivet)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet
2. res. 3 (MP)

Votering:

222 för utskottet

26 för res. 3

62 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 47 S, 97 M, 22 FP, 20 C, 19 SD, 1 V, 16 KD

För res. 3: 1 S, 25 MP

Avstod: 45 S, 17 V

Frånvarande: 19 S, 10 M, 2 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 3 KD

Jonas Gunnarsson (S) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Eva-Lena Jansson (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 4 (S)
3. motiveringen i res. 5 (V)

Förberedande votering:

96 för res. 4

18 för res. 5

200 avstod

35 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Huvudvotering:
175 för utskottet
96 för res. 4
42 avstod
36 frånvarande
Kammaren godkände utskottets motivering.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 97 M, 22 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD
För res. 4: 96 S
Avstod: 24 MP, 18 V
Frånvarande: 16 S, 10 M, 1 MP, 2 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 2 KD

Prot. 2010/11:70
10 mars

Punkt 7 (Tillsättande av en kommission)

1. utskottet
2. res. 6 (S)
Votering:
197 för utskottet
96 för res. 6
18 avstod
38 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 94 M, 25 MP, 22 FP, 20 C, 19 SD, 17 KD
För res. 6: 96 S
Avstod: 18 V
Frånvarande: 16 S, 13 M, 2 FP, 3 C, 1 SD, 1 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

13 § (forts. från 10 §) Vissa energipolitiska frågor (forts. NU12)

*Vissa energipolitiska
frågor*

Anf. 96 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det är alltid svårt när det blir avbrott – jag som var så tänd på vad jag skulle ställa för frågor till Mats Odell före voteringen.

Jag vill först fråga Mats Odell hur ni har tänkt nå målet på 50 procent förnybar energi till 2020 med er inriktning på kärnkraft.

Jag lyssnade med stort intresse, men det är möjligt att jag missade det i Mats Odells anförande: Står ni bakom energiministerns utspel om tillsvidareavtal och att pressa elpriser? Det skulle jag vilja veta, för där kanske man skulle kunna hitta en samsyn framöver.

När det gäller vårt förslag om en elpriskommission talade jag i mitt anförande om behovet av en bred samsyn, ett grönt kontrakt där vi gör upp tillsammans för en bra och fungerande energipolitik i framtiden. Jag undrar hur Mats Odell ser på den möjligheten.

Anf. 97 MATS ODELL (KD) replik:

Herr talman! När det gäller frågan om vi står bakom inriktningen till 2020 med vår inriktning på kärnkraft, som Ann-Kristine Johansson väljer

att uttrycka det, vill jag säga att vi står bakom inriktningen. Men vi i Allians för Sverige anser också att det är väldigt viktigt att den viktigaste klimateffekten, nämligen koldioxidutsläppen, kan bemästras. Kärnkraften är en koldioxidfri produktion av elektricitet, så det finns inget som helst motsatsförhållande i detta.

Energiministern har sagt väldigt många saker; jag vet inte exakt vad Ann-Kristine Johansson syftar på här. Vi står bakom regeringens politik. Har energiministern sagt något som inte är förhandlat eller förankrat inom regeringskretsen och de andra partierna finns ju möjligheten att vi kan bli överens om det om det är kloka utspel. Jag vet inte vad som åsyftas.

När det gäller överenskommelser är det en väldigt viktig sak, och före jul diskuterade vi här den överenskommelse som numera finns på alliansidan när det gäller energipolitiken och hur värdefullt det skulle vara om vi kunde hitta en blocköverskridande överenskommelse och vilken stabilitet detta skulle skapa för svensk basindustri och för svenska investeringar över huvud taget. Det är någonting som jag, mitt parti och övriga partier inom Alliansen i allra högsta grad förespråkar.

När nu Socialdemokraterna verkar få en ny partiledare hoppas jag att det blir en situation när man kan börja titta framåt, för skulle vi klara av en sådan långsiktig blocköverskridande överenskommelse på energipolitikens område är det ett mycket viktigt bidrag för en långsiktig positiv välfärdsutveckling i vårt land.

Anf. 98 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Mats Odell pratar om kärnkraften som en lösning på klimatfrågan, om jag ska tolka vad han säger. Men om ni tänker att det ska byggas ett antal nya reaktorer är det 20–30 år framåt i tiden. Det är ju nu och framöver som vi behöver satsa på förnybar energi. Det tror jag att vi är överens om.

Är det en kärnkraftsinriktning vi ska ha är risken att penningarna försvinner dit och inte satsas på det förnybara. För att nå målet med 50 procent, och, vilket jag tror att vi är överens om, på sikt ett fossilfritt samhälle, behövs det en rejäl satsning på förnybar energi, inte minst vindkraften och den potential som finns där.

Av det jag har läst i tidningen under veckorna som gått har jag förstått att energiministern har sagt att hon vill se över hur elpriserna kan pressas och att tillsvidareavtalen bör ses över. Man kanske kan ta bort dem på något vis. Till exempel skatteväxling var hon inne på också. Det tycker vi är intressant. Det skulle jag vilja höra lite mer kommentarer om från Mats Odells sida.

När det gäller en elpriskommission eller en diskussion om bred samtycka framöver tror jag att vi behöver lyfta oss i nackskinnet lite grann som politiker och se möjligheten att gemensamt hitta lösningar på framtidens energipolitik. Hur ska vi kunna leverera ett överskott av el året runt till exempel och hur kan vi ha bra elpriser i framtiden? Det är någonting vi alla kan ta med oss vidare i diskussionen.

Anf. 99 MATS ODELL (KD) replik:

Herr talman! När Ann-Kristine Johansson säger att det skulle försvinna penningar till kärnkraften är det inte statens pengar, såvida inte

Ann-Kristine Johansson betraktar alla pengar som statens och att vi egentligen ska kontrollera vart investeringarna går. I övrigt finns det inget sådant samband över huvud taget.

Skatteväxling nämner Ann-Kristine Johansson. Om man vill sänka energiskatterna kan man absolut göra det. Då ska vi komma ihåg att det finns ett incitament för att skapa hushållning och sparande i de energiskatter som vi har. Vill man sänka skatten försvinner den ju inte för att man tar den från en del av kedjan och lägger den till en annan. Den finns ju kvar.

Ska det vara statsfinansiellt neutralt, vilket jag uppfattade energiministerns utspel som, finns det självklart möjligheter att titta på detta. Men det finns inget hokus pokus som innebär att om man tar bort en skatt från konsumentledet och lägger över den på produktion har den därmed försvunnit. Den styreffekt som uppstår är att man försvarar investeringar i de energislag som man beskattar. Eftersom vi vet att det är utbudet av elektricitet som egentligen är det som sätter priset på lång sikt är det en döbelnsmedicin. Om vi beskattar nyinvesteringar i produktion kommer det icke i långa loppet att leda till lägre elpriser. Jag tror att man skulle behöva studera den här frågan väldigt noggrant innan man tog fram någon sorts beslutsförslag till riksdagen.

Anf. 100 EVA FLYBORG (FP):

Herr talman! Jag kan börja med att ansluta mig till näringsutskottets ordförande Mats Odell och hans förtjänstfulla genomgång av motionsbetänkandet. Jag ska själv uppehålla mig lite mer vid de kommentarer som har kommit från talarna dessförinnan.

Herr talman! Energipolitik är egentligen den del av politiken som passar sällsynt dåligt för en politisk debatt, alltså partipolitiska överväganden. Där borde förnuftet råda från början till slut.

Med det sagt får jag komma till att jag inte har kunnat underlåta att fundera lite på det som har sagts i talarstolen av oppositionen tidigare. Det jag kan konstatera är att oppositionen samstämmigt, fast från lite olika utgångspunkter, klagar på elpriserna. Vi har alla anledning att vara väldigt noggranna med den diskussionen, men detta har de själva varit med och skapat, herr talman.

Om vi tittar på elpriset ser vi att ungefär 40 procent är skatter. Det är energiskatter och elskatter som den S-ledda regeringen tidigare ständigt höjde. Konsumenterna har fått en tredubbling av skattedelen i elpriset som socialdemokratiska regeringar har varit med och genomfört.

Ungefär 40 procent är rörligt pris, vilket direkt påverkas av till exempel nedstängd och avstängd kärnkraft i Barsebäck. Vi behöver inte ens gå in i den diskussionen. Jag bara konstaterar att det är så. Lägg till de 20 kanske 30 miljarder som svenska staten fick betala i böter till kraftägarna för att vi gjorde detta så inser man, precis som föregående talare sade, att det inte finns något hokus pokus. Det här läggs på skattebetalarna.

20 procent är nätkostnader. Ja, de kommer att höjas. Det ska vi väl vara ärliga med när vi pratar om förnybart. Det kommer att krävas gigantiska satsningar på just de svenska kraftnäten i olika delar för att kunna ta hand om till exempel den vindkraft som ibland ska in i nätet. Den gamla nätnyttomodellen som S tog fram har dessutom havererat och nu får vi skaffa fram en ny. Vi får se vad den innebär. Det positiva med den nya

*Vissa energipolitiska
frågor*

modellen är åtminstone, herr talman, att man kan se priserna i förväg och inte i efterhand som förut var fallet.

Jag kan bara konstatera att med oppositionens politik skulle samtliga dessa delar av elpriset höjas ännu mer och det ganska rejält, mycket på grund av en uttalad ambition att stänga av den svenska kärnkraften. Man lägger in en brasklapp, när så är möjligt. Men då får vi ju tillbaka den gamla låsningen som hela energisektorn har lidit av. Man lägger som en dödmanshand över en hel produktionssektor som står för ungefär 50 procent av den svenska elproduktionen.

Herr talman! Det här går inte ihop. Oppositionens politik går inte ihop. Man låtsas dessutom som om det inte är deras egen politik som har försatt Sverige i den här situationen som konsumenterna nu befinner sig i. Som tur är har vi en alliansregering som tar tillväxt, välfärd och miljö på allvar. För uppgradering och modernisering av den svenska kärnkraften ser det betydligt bättre ut för framtiden.

Herr talman! Miljöpartiet tog också upp vindkraften i sig i Margate i Storbritannien. Det är Vattenfall som där gör världens största havsbaserade vindkraftsanläggning. Jag tycker att det är bra. Jag ska själv åka dit och titta på den om ett tag. Men Miljöpartiets talesman glömde att de samtidigt i Storbritannien ska bygga 25 nya kärnkraftverk, vilket är en gigantisk satsning. Hon glömde att säga det.

Vad gäller vindkraften har vi haft frågan om det kommunala vetot uppe på lite olika sätt. Det är också en viktig fråga. Det här är, herr talman, för många människor den sista utvägen att inte få sin närmiljö, sin boendemiljö, förstörd av felplacerade, skulle jag vilja säga, vindkraftsfabriker som upplevs som ett stort problem för dem som får dem alldeles intill sig.

Vi står inför gigantiska investeringskostnader för att vindkraftselen ska kunna omvandlas och föras ut på nätet. Dessutom behöver vi, som alla vet, lika mycket reglerkraft för att kompensera när inte vindkraften kan leverera.

Det finns också något lite konstigt i oppositionens hela politik, därför att å ena sidan, herr talman, är vindkraften det bästa vi någonsin har gjort. Den levererar så mycket att det snart är hundra procent av all den el vi förbrukar i Sverige. Det låter lite grann så. Å andra sidan är vindkraftsvetot ett så stort problem att ingenting byggs, och det är så synd om vindkraftsenergiföretagen.

Herr talman! Det går inte ihop, inte ens i den här delen av deras energipolitik.

Jag tror att jag stannar där och nöjer mig med att konstatera att vi har lite olika syn på energipolitiken. Vi får säkert nöje av att bryta åsikter även framöver.

Anf. 101 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Ja, Eva, förnuft borde råda. Det tycker jag var väldigt skojigt att höra. Det var egentligen det enda som jag kunde ställa upp på borde råda. Resten var faktiskt en hel del missuppfattningar eller rena felaktigheter.

Kraftnätet blir dyrare på grund av introduktion av vindkraft, sade Eva Flyborg. Kraftnätet blir dyrare därför att det inte är upprustat på många år. Det behöver en rejäl upprustning. Vi har flaskhalsar i systemet som

behöver åtgärdas, och vi behöver bygga ut det när vi också ska verkställa regeringens planer om mer kärnkraft. Det är sanningen.

Avvecklingen av kärnkraften – då menar Eva vårt avvecklingsförslag – skulle ge högre priser. Sanningen är, och man bör ju hålla sig till hela sanningen, att vi säger att kärnkraften ska avvecklas i den takt vi kan ersätta den med förnybar energi. Det gör vi mot bakgrund av att vi anser det viktigt att inte utsätta marknaden för brist på elleveranser över tid och att vi har balans i våra kraftnät.

Kärnkraftens vara eller inte vara är inte lösningen på den bristsituation vi upplever i dag. Enda sättet att komma till rätta med den är energi-effektivisering och utbyggnad av förnybar energi. Här blir jag förvånad när ni vill avveckla stödet till solvärme. Är det Folkpartiets linje?

Anf. 102 EVA FLYBORG (FP) replik:

Herr talman! Den senaste uppdateringen där vi alla kunde ta del av samma siffror och resonemang skedde vid utskottets internat när Mikael Odenberg från Svenska Kraftnät redogjorde för kommande investeringar. Enligt honom, enligt alla de rapporter jag har tagit del av, är det mest på grund av vindkraften och annan förnybar el som ska föras på våra svenska stamnät, till exempel elnät. De behöver också omvandlas. Näten är inte det enda som behöver byggas om utan det behövs andra saker också. Det kvarstår. Vi kommer inte runt det. Så är det.

Kent säger att kärnkraften ska avvecklas så fort som möjligt. Det är det besked vi får från oppositionen. Delar av oppositionen, Miljöpartiet, vill helst lägga ned kärnkraften innan det egentligen är möjligt. Resten av oppositionen hävdar åtminstone att det ska finnas andra alternativ.

Då är vi tillbaka i samma tänkande som har fått den en gång så framgångsrika svenska kärnkraften – vilket den återigen börjar bli och är – att utsättas för en dödmanshand över hela tekniksektorn. Man vill inte uppgradera, och det finns inte något incitament för att modernisera. Studenter söker sig inte till dessa utbildningar. Det går inte att få personal till exempelvis granskande myndigheter. Det är viktigt att det finns en tillräckligt hög utbildningsnivå så att granskande myndigheter kan göra sitt jobb. Det är inte alls oviktigt.

Sverige är beroende av vattenkraft och kärnkraft för välfärden, för jobben och för miljön. Det är samspelet mellan dessa som oppositionen väljer att bortse från. Det blir en fantasiprodukt.

Anf. 103 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Så fort som möjligt vill Vänsterpartiet avveckla kärnkraften, säger Eva Flyborg. Det är inte sant. Vi har sagt i den takt vi kan få in förnybar energi. Om vi ska hålla på i den takt som sker nu kommer det dess värre att ta oerhört lång tid.

För att få en uppgradering av kärnkraft behövs ett regeringsbeslut. Det är upp till regeringen att fatta beslut, inte riksdagen. Mandatet ligger på regeringen redan nu. Sedan kan jag ha en åsikt huruvida det ska ske eller inte.

Jag ställde en konkret fråga om solvärme. I regeringspropositionen föreslås faktiskt en utfasning redan under nästa år. Menar Folkpartiet att solvärme kan stå på egna ben? Dessutom föreslås en utfasning av satsning på biogaser under anslaget Energiteknik med helt slut från 2013. Är

det också i enlighet med era ambitioner för att få en fossilfri flotta? Det är två konkreta frågor.

Anf. 104 EVA FLYBORG (FP) replik:

Herr talman! Jag kommer inte runt detta: Faktum kvarstår att i den takt förnybar energi kan införas ska kärnkraften avvecklas. Avvecklingshotet kvarstår för en hel bransch. Det kommer vi inte ifrån. Så är det. Då hämmas hela den teknikutveckling som annars hade kunnat ske inom bränsledelen, inom bygget av kärnkraften och inom de processer som styr och utbildning för alla runt omkring.

Herr talman! Jag vet att Kent Persson inte har någon mer replik, men jag konstaterar att Kent Persson inte med ett ord har berört skatternas inverkan på elpriset ...

(KENT PERSSON (V): Jag fick ingen fråga.)

Jag anförde detta tidigare i mitt anförande.

Elpriset tycks inte vara lika intressant som skilda små delar av elproduktionen eller den viktiga delen av kärnkraften.

Vad gäller biogasen vet Kent Persson likaväl som jag att det kommer en sammanhållen biogasstrategi som vi alla ser fram emot. Själv kör jag biogasbil sedan många år, och därför hoppas jag mycket på denna strategi.

Anf. 105 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr talman! Att Vattenfall satsar på kärnkraft och kolkraft i andra länder är inte något som Miljöpartiet kan anklagas för. Det är en situation jag beklagar mycket.

Vi har tyvärr aldrig fått vara med och styra energipolitiken. Därför är jag nyfiken på att fråga Eva Flyborg på vilket sätt hon menar att ny kärnkraft skulle ge billig el. På vilket sätt skulle ny kärnkraft vara en lösning på den situation vi har upplevt två vintrar i rad med höga elpriser?

Anf. 106 EVA FLYBORG (FP) replik:

Herr talman! Lise Nordin kanske inte har varit med i riksdagen så länge, men Miljöpartiet har varit med i riksdagen länge. Den föregående socialdemokratiska regeringen styrde bland annat med hjälp av Miljöpartiet. Då var bland annat frågan om ägardirektiv för Vattenfall uppe. Under den tiden gjordes de gigantiska investeringarna i bland annat tysk brunkol. Det var inte bra. Det klagade vi på. Vi sade att Vattenfall inte höll sig till direktiven utan borde ha gått till riksdagen. Det var investeringar på 70–80 miljarder kronor redan på den tiden. Då klagade vi, men då sade inte Miljöpartiet någonting.

När Miljöpartiet till slut efter lång tid klagade gjordes ägardirektivet om enligt Miljöpartiets anvisningar. Det är de gamla ägardirektiven. Man fortsatte med kolkraften, investeringar i Tyskland, att flytta på byar och så vidare.

Jag är inte särskilt imponerad av Miljöpartiets track record när det gäller att påverka miljöpolitiken när det finns en reell möjlighet och chans. Men i opposition är det förstås lättare att klaga på en regering som försöker få till en mer koldioxidfri produktion.

Herr talman! Om det finns en fungerande kärnkraftsproduktion – eller vilken produktion som helst som fungerar och ger mer energi – sjunker priset. Det kan vi se nu. Ringhals var uppe i 99,8 procents produktionsnivå. Det är världsklass. Vi kanske inte behöver prata mer om denna produktionshicka för kärnkraften, eftersom det har varit gigantiska investeringsprogram och moderniseringsprogram. Nu är man återigen på väg upp i den världsklass som Sverige har befunnit sig i många år.

Det är klart att det finns ett direkt samband med att priset faller. Nu faller elpriserna – gudskelov. Det har ett direkt samband med att kärnkraften återigen producerar som den ska.

Anf. 107 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr talman! Jag trodde inte jag skulle behöva ge Eva Flyborg en historielektion. Socialdemokraterna styrde energipolitiken tillsammans med Vänsterpartiet och Centerpartiet. Miljöpartiet har aldrig någonsin varit delaktigt i de energipolitiska överenskommelserna.

Jag noterar också att Eva Flyborg inte svarar på min fråga om hur ny kärnkraft kan leda till billigare elpriser. Om vi ser till vad som händer runt om i Europa byggs kärnkraft på två platser, nämligen i Frankrike och i Finland – bygget Olkiluoto 3. Exemplet i Finland visar att kostnaden för bygget har fördubblats räknat från byggtidens start.

Att bygga ny kärnkraft tar lång tid, minst tio år. Även om Eva Flyborg får sin vilja igenom att bygga ny kärnkraft i morgon kommer det definitivt inte att vara någon lösning på de energiutmaningar vi står inför nu.

Jag undrar varför Folkpartiet aldrig tycks tala om miljöpotentialen i energieffektivisering – det som är absolut billigast och miljövänligast, det vill säga att minska elanvändningen. En genomsnittlig svensk konsumentar dubbelt så mycket el som en dansk, tysk eller engelsman. Det innebär också att en svensk är dubbelt så sårbar när vi får dessa elpristopp. En ansvarig energipolitik innebär att ställa om samhället till ett mindre energislukande samhälle. Jag vill veta när Eva Flyborg är beredd att minska elkonsumention i Sverige. Det är ett område där Sverige ligger allra sämst i hela EU.

Anf. 108 EVA FLYBORG (FP) replik:

Herr talman! Det pågår just nu ett stort arbete till exempel inom industrin, som jag tror att Lise Nordin är medveten om. Det går ut på att spara energi, att effektivisera verksamheten och så vidare. Det arbetet pågår med kraft. Jag har uttalat mig om det i olika sammanhang, och det vet Lise Nordin väl.

De uppgraderingar som har gjorts i de svenska kärnkraftverken har också förlängt tiden för drift till 60 år. Det innebär att det inte är lika bråttom som det var för bara några år sedan, innan Alliansen tog bort olika beslut om förbud att ens tänka på kärnkraft. Det har möjliggjort en uppgradering och modernisering av kärnkraften.

Till slut, herr talman, finns det någon typ av moment 22 i Miljöpartiets resonemang. Om kärnkraften nu är så dyr som Miljöpartiet tror – och kanske hoppas – byggs nämligen ingen kärnkraft, och då är allt väl. Jag hoppas och tror att vi med en ny teknik och de erfarenheter som ständigt görs kommer att komma ned i konkurrenskraftiga priser, och därför

kommer vi att kunna bygga ny kärnkraft. Det kommer att vara bra för Sverige – för jobben, för välfärden och för miljön.

Anf. 109 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Först vill jag påminna dig, Eva Flyborg, om att det är du och ditt parti som sitter i regeringsställning. Du pratar väldigt mycket om den tidigare, socialdemokratiska regeringen, men ni har nu suttit i en mandatperiod och är inne på er andra. Ta ansvar för det läge som är just nu och det som har varit under förra mandatperioden! Det gäller bland annat höga elpriser.

Förnuft ska råda. Ja, jag håller med Eva Flyborg om det, och därför tycker jag att vi ska försöka hitta en samsyn. Vi har lagt fram en tanke om vår elpriskommission där vi gemensamt skulle kunna sätta oss, vända och vrida på stenar och komma framåt. Hur ser Eva Flyborg på det?

Sedan är det självklart att man kommer in på kärnkraft när man diskuterar med Eva Flyborg. Hur många nya kärnkraftverk vill Eva Flyborg se? Jag vill också spinna vidare på Lise Nordins fråga: Hur menar Eva Flyborg att elpriserna i dag, nästa vinter och om två vintrar ska bli lägre med en kärnkraft som ska byggas om 20–30 år? Både Eva Flyborg och jag var på ett seminarium i går där vi fick reda på att en ny reaktor kanske inte blir lönsam på 20 år. Det kostar alltså väldigt mycket pengar.

Slutfrågan är: När kommer regeringen med förslag om lagstiftning så att direkta eller indirekta statliga subventioner till kärnkraft inte kan påräknas? Vi väntar på detta i riksdagen.

Anf. 110 EVA FLYBORG (FP) replik:

Herr talman! Vi tar ansvar. Min mycket enkla poäng är att energipolitik är någonting som är oerhört långsiktigt, ungefär som utbildningspolitiken är mycket långsiktig. Där ser man inte resultat direkt.

Socialdemokraterna undandrar sig hela sitt ansvar och vill inte erkänna tidigare misstag. Jag gick igenom vad elpriset beror på och dess olika delar, där Socialdemokraterna tidigare har genomfört alla dessa skattehöjningar som gör att ungefär 40 procent av elpriset är skatter och andra liknande pålagor. 20 procent är nätkostnader, och 40 procent är rörligt pris. Alla delar har påverkats av den tidigare politiken.

Detta var inte min huvudpoäng, men det förtjänar att förtäljas. Ibland blir det nämligen så att oppositionen kommer som från ett ingenstans, ett ickeland, och plötsligt finns det en situation. Den situationen har dock skapats av er, och det är det vi försöker reda ut.

Vad gäller samarbeten framöver tycker jag att energipolitiken är i behov av just sådana långsiktiga, blocköverskridande överenskommelser. Alla saker vi skulle kunna enas om är alltså bra. Det hoppas jag att vi kan återkomma till.

Till sist, herr talman: Elpriset nästa vinter beror mycket på de gigantiska arbeten som nu har gjorts i till exempel de svenska kärnkraftverken. Detta har redan resulterat i att elpriset sjunker ganska dramatiskt just nu. De uppgraderingar och moderniseringar som görs kommer vi alltså att se direkt påverkan av, inte minst nästa vinter. Det är svaret.

Anf. 111 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! När det gäller energipolitiken och långsiktigheten säger jag: Precis, det krävs långsiktighet, och därför krävs det blocköverskridande lösningar. Det var därför vi när vi var i regeringsställning försökte med blocköverskridande samarbete och ha en energipolitik tillsammans med Centern och Vänsterpartiet.

Eva Flyborg, du talar om skatter och andra pålagor som vi tillförde. Nu har ni suttit i regeringsställning i fyra år. Varför har ni då inte tagit bort dessa skatter och pålagor som vi, som Eva Flyborg säger, införde under vår tid? Nu har ju suttit ett tag; ni hade kunnat ta bort det under den tiden.

Riksdagsåret 2005/06 kom ett beslut, herr talman, om att kärnkraften skulle uppgraderas. Det kunde ni ha startat redan 2006. Då kanske vi inte hade sett det elpriset som har varit det senaste året. Det är nämligen som Eva Flyborg säger: När vi ser att kärnkraften går för fullt har vi elöverskott, och då sjunker priserna.

Det sades också i går på det elseminarium du och jag var på, Eva Flyborg, att den kärnkraft vi har i dag har en livslängd på 60 år när den har uppgraderats. 60 år! Vem vet hur det ser ut om tio år i Sverige? Vi kanske har en massa andra energikällor och ingen kärnkraft. Men i och med att ni satsar allting på att ni vill se en ny kärnkraft finns risken att penningarna tas från förnybar energi och går till kärnkraft.

Eva Flyborg sade till Lise Nordin att vår satsning på förnybar energi hämmar hela teknikutvecklingen för kärnkraften. Jag vill mena att det är tvärtom.

Anf. 112 EVA FLYBORG (FP) replik:

Herr talman! Det sade jag aldrig. Vi kan titta efter i protokollet sedan. Det har jag aldrig någonsin sagt.

Vi har en energipolitik som står tydligt på tre ben. Det ena är vattenkraften, och den kan till och med utvecklas framöver – utan att röra känsliga områden, till exempel nationalälvar eller andra vattendrag som är förbundna med dem. Jag tror att man skulle kunna utveckla vattenkraften en hel del. Det tror till och med branschen själv.

Vi har kärnkraften, som under många år har varit mycket styvmoderligt behandlad. Den har legat under nedläggningshot hela tiden, och det är klart att det spelar roll. Något annat är faktiskt inte tänkbart.

Vi har det förnybara, som är det nya benet. Jag skulle vilja säga att detta är den första regering som egentligen har gjort någonting riktigt åt den förnybara delen. Man kan tycka vad man vill om olika delars effektivitet eller produktivitet, och det kan också variera över tiden, men det är denna regering, med de fyra allianspartierna, som har tagit de stora stegen.

Det är nämligen lätt att prata i opposition och svårare att genomföra det som regering, men det har vi ändå klarat av. Biogasstrategi kommer framöver, och vi har värmesektorn till exempel. Vi har en mängd saker som kommer i utredningar och annat. Jag ser alltså framtiden an med tillförsikt.

Det finns också ett ansvar i att vara i opposition och säga: Ja, en del beslut som den socialdemokratiska regeringen fattade tidigare kanske inte var så bra – fine, men låt oss då gå framåt. Erkänn er del! Vi kanske

ska ta det som ett beröm, smicker eller något annat att vi ska åstadkomma förändringar i alla delar av hela Sveriges avlänga land på några få år när ni har haft regeringsmakten i 72 av de senaste 80 åren, tror jag att det är. Det finns en viss skillnad i vad man kan göra.

Glöm inte heller, herr talman, att Sverige och världen har genomgått en total kris de senaste åren. Nu börjar vi få fart på hjulen igen; högkonjunkturen kommer. Det har dock varit tuffa år.

Anf. 113 ERIK A ERIKSSON (C):

Herr talman, ärade kolleger och eventuella åhörare – vi ser en på läk-taren!

Det är energipolitiska frågor som debatteras, och det tycker jag att vi redan har gjort ett antal gånger under mandatperioden. Dessa frågor är viktiga och intressanta, och i dag är elpriset kanske det som är allra mest intressant för oss. Om vi tänker oss att det hade varit industrisemester nu när vi har denna debatt skulle dock bensinpriset vara det mest intressanta. Båda dessa prissättningar gör att vi kan fundera över om det verkligen finns en fungerande marknad alla gånger, eftersom priserna vid vissa tillfällen höjs extra mycket.

Av de kraftanläggningar för produktion som finns är många avskrivna sedan länge, och vi står inför stora investeringsbehov över tid. Det är lätt att i dag tro att vi kan sitta still med den kraftproduktion och de anläggningar vi har, men det krävs hela tiden nyproduktion och projektering för nyproduktion.

Debatten hittills har handlat om allt möjligt, känner jag, och vi känner igen det från tidigare debatter. Jag ska försöka att inte fastna för mycket i energislag, eftersom jag tycker att rimligen må bästa energislag vinna. Det är inte självklart att det blir så, men jag önskar att det blir så framdeles.

Regeringen har satt upp mycket ambitiösa mål för den generella användningen av förnybar energi. Minst 50 procent av den energi som vi använder år 2020 ska komma från förnybara energikällor. Det är klart högst inom EU. Och vi går längre än de minimikrav som ålagts oss i det nyligen beslutade förnybarhetsdirektivet.

En satsning på förnybar energi och effektivare energianvändning stärker svensk försörjningstrygghet och konkurrenskraft och ger svensk forskning och företagande en ledande roll i den globala omställningen till en kolsnål ekonomi. Vi, Centerpartiet och Alliansen, tvekar inte att säga att vi inom energi- och klimatpolitiken har historiska beslut bakom oss som skapar förutsättningar för den kursändring som nu är en realitet. Och jag är glad att Eva Flyborg nämnde de senaste årens stora bekymmer i världsekonomin med lågkonjunktur och finanskris samtidigt. Detta har gjort att ambitionerna som har funnits inte har kunnat verkställas. Det gäller naturligtvis inte bara Sverige utan också många andra länder.

Vår politik skapar efterfrågan på hållbara produkter och tjänster i Sverige och i hela Europa. Globala företag såväl i Vindeln som i större städer har fått nya möjligheter att utveckla sitt entreprenörskap och har fått nya och stora marknader. Hållbar utveckling och konkurrenskraft har fått förutsättningar att gå hand i hand. Detta är viktigt.

Det allra viktigaste är att omställningen av energisystemen skapar förutsättningar för en ekoeffektiv ekonomi. Det är centralt för att klara

klimatkrisen. En grön väg mot stärkt konkurrenskraft, välfärd och nya jobb är något som vi tar för givet många gånger i Sverige, men detta är ingen självklarhet. Alla vet att en kursändring behövs, och vi hör från oppositionen om lite andra ambitioner och mål. Men förutsättningar för efterfrågan på lösningar som ger företag säkerhet att investera i ny kunskap och teknik är viktigt. Då räcker det inte med stolta deklARATIONER, utan då är det ledarskap som gäller.

Jag menar att Alliansens energiöverenskommelse är historisk och riktig. Sedan finns det säkert anledning för oppositionen att granska den och förstås inte vara överens om alla slutsatser. Men den är viktig och den är historisk, för den tar ett avstamp i klimatarbetet. Och jag står bakom den, herr talman, till fullo i dagens läge. Som det ser ut nu har vi inget alternativ till den. Det viktiga är att vi får fortsätta att arbeta efter den.

Sveriges elproduktion är i stort sett koldioxidneutral. Den bygger i huvudsak på vattenkraft och kärnkraft. Ett högt prioriterat mål för regeringen och allianspartierna har varit att utveckla ett tredje ben i elproduktionen, för vi är övertygade om att både vindkraft och bioenergi har förutsättningar att ge miljövänlig och lönsam el och även stärka vår ekonomi. Men, återigen, att peka ut energislagen är egentligen inte poängen här, utan det är att visa att vi för över pengar genom elcertifikatssystemet till nya energiproduktionsgrenar.

Det stora intresset för stöd, som finns och har funnits, till bland annat solenergi har gjort att många, 400, har ansökt. Det har gjorts även de små energigrenarna har ökat, om än från låga nivåer för all del, men allt är ju smått i början av det som stort ska bli.

En grundläggande princip för tillväxtorienterad energipolitik är att utgå från marknadsbaserade styrmedel, där priset på energi ska ge tydliga signaler till förändrat beteende och investeringar i ny teknik. Styrmedel som till exempel elcertifikat säkerställer att mål nås, men skapar samtidigt konkurrens mellan energiteknikerna.

Som jag sade i min inledning, herr talman, är det inte alltid populärt att olika förnybara energislag tvingas konkurrera. Det är väl det vi märker i debatterna politiker emellan. Vi vill gärna tala oss varma för de energislag som vi känner extra för och där konkurrens är något som är positivt. Det är också viktigt för konsumenten, för generellt leder det på en fungerande marknad till att priser kan sänkas och att det ger möjlighet för en konsument att välja på en marknad. Just därför är detta bra.

Vi har levererat ett antal viktiga förändringar inom energipolitiken. Små producenter av el slipper betala nätavgift för mätning och rapportering av överskott som ska in på nät. Man kanske kan tycka att detta inte har så stor betydelse, men vi kan inte säga nej till någon del av elproduktion om vi ska klara klimatmålet. Det är görviktigt.

Vi har gjort en satsning på energiforskningen. Energiomställningen innebär höga ambitioner. Det konkretiseras genom en kontinuerlig satsning på energiforskning. Och låt mig säga att den har ökat med över 60 procent, från 815 miljoner till över 1 300 miljoner, jämfört med oppositionens senaste budget.

Regeringen har satt upp ett mycket ambitiöst mål för den generella användningen av förnybar energi. Minst 50 procent av den energi som används år 2020 ska komma från förnybara energikällor. Det är klart högst inom EU. Det är klart att det kunde ha varit ännu högre, men det är

högst inom EU. Vi drar nytta av att vi har mycket biomassa i Sverige men också en energiteknik som är i framkant.

För att utveckla tredje benet av elproduktionen har regeringen satt upp mål enligt elcertifikatssystemet i nivå med 25 terawattimmar ny förnybar elproduktion till år 2020. Detta mål genomförs genom den proposition som bereds för närvarande och troligtvis beslutas längre fram i år. Hittills har den förnybara elproduktionen ökat med ca 9 terawattimmar, framför allt i form av biokraft. Detta kan man rimligen inte tycka är negativt. Det är bra att vi har en diversifiering, att det finns alternativ.

Vi har lägst andel fossila bränslen i EU. Vi har ett försprång. Men låt oss inte bli stöddiga över det och styva i korken, utan låt oss med ödmjukhet visa för andra hur man kan gå framåt. Vi har sett inom EU-samarbetet att det finns länder som tar illa upp om vi inte har en ödmjuk ton i de här frågorna. Alla har inte de förutsättningar som Sverige har med mycket vattenkraft och mycket biomassa. Låt oss visa på goda exempel!

Jag ska försöka fatta mig någorlunda kort. Jag är Jössehåring och det brukar heta att vi Jössehåringar lovar och lovar. Men jag tycker att det är viktigt att vi får ha debatten här, att det har skrivits motioner och att många ledamöter i riksdagens kammare är intresserade av energifrågorna. Det som är positivt tycker jag att vi ska bejaka så att vi får en möjlighet att debattera och fundera. Att det finns skillnader mellan partierna här är alldeles uppenbart.

Vänsterpartiet ställde en konkret fråga här – jag vet inte om den kan komma upp i ett replikskifte – om vindkraftskooperativen. Men jag kan försöka svara på frågan direkt. Det finns lite olika syn mellan partierna på den här frågan. Centerpartiet har ju inte egen majoritet i kammaren, men inte ens om vi skulle lägga fram det förslag som Kent Persson och Vänsterpartiet anförde skulle vi nå majoritet för just det förslaget, enligt vår bedömning i dag. Inte desto mindre har vi försökt att komma fram i frågan.

Låt mig säga att vindkraftskooperativ och den formen av ägande av vindkraft – man kan äga annat genom Kooperation och ekonomisk förening – ändå är lönsamt i dag jämfört med om jag själv skulle köpa ett kraftverk. Det är alltså inte nattsvart, men det skulle naturligtvis kunna vara bättre. Jag är ju glad om en vänsterpartist är beredd att sänka skatter. Det har jag inget emot, utan det tycker jag är positivt att höra.

Biogas tänker jag inte beröra, utan det kommer Ola Johansson att nämna i sitt anförande. Det finns mycket att säga om det.

Nåväl, det här med en fungerande marknad, vad är då det? Och hur är det med den här elen som är så utskälld i dessa dagar? Det bygger egentligen på två delar, herr talman. Det är tillgång på el i det här fallet och på en fungerande marknad. Låt oss nu hjälpas åt att se till att det finns styrmedel och instrument som ger en fungerande marknad för konsumenternas bästa. Det tycker jag är ett gemensamt ansvar. Maud Olofsson som ansvarig minister har ju öppnat för en diskussion, kanske inte lagt det slutgiltiga förslaget – det tror jag inte alls – men ändå öppnat för att titta på de här frågorna. Jag hoppas att riksdagen kommer att ha en viktig roll här framöver för att se till att det blir en förändring på något sätt.

Helt kort, herr talman, ska jag säga något om bnp-siffror. Från 1990 till 2008 har utsläppen av växthusgaser minskat med ca 12 procent i Sverige. Under samma period har bnp ökat med runt 50 procent. Jag

tycker att det visar på att Sverige har kunnat gå framåt, att vi har varit förnuftiga och att vi har en utveckling och fortfarande ett välstånd som vi är vana vid och som vi vill fortsätta att ha. Men detta har icke gjorts av sig självt, utan det har krävt bland annat en viktig energiöverenskommelse.

Prot. 2010/11:70
10 mars

*Vissa energipolitiska
frågor*

I detta anförande instämde Ola Johansson (C).

Anf. 114 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr talman! Jag hör att Erik A Eriksson uttrycker goda ambitioner när det gäller energipolitiken. Jag tror att vi åtminstone i retoriken är ganska överens. Jag menar dock att man ibland också måste sätta ned foten när det gäller vilka konkreta förslag som behövs för att nå den utveckling vi vill ha.

Jag vill med Eriksson ta upp frågan om situationen där det kommunala vetot har blockerat dialogen och man inte alls har kommit framåt i vindkraftsutbyggnaden. Vi har också en situation där försvaret har stoppat utbyggnad av vindkraft på 10 procent av Sveriges yta. Detta leder till att många av de bästa vindlägena i Sverige försvinner.

Det kom nyligen en studie som visar att om vindhastigheten minskar med så lite som en halv meter per sekund ökar kostnaden för den förnybara energiproduktionen med 1 ½ miljard per år. Att man tappar dessa vindlägen leder alltså till ganska stora skillnader i vilket pris man får på vindkraft, vilket förstärker konkurrenskraften.

I sitt valmanifest 2010 betonade Alliansen att elkonsumenternas kostnader för den förnybara energin ska försöka hållas så låg som möjligt. Där har vi en gemensam ambition.

I nästa vecka kommer vi att rösta om dessa frågor. Här finns ett förslag som Centerpartiet kan välja att ta ställning för, nämligen att ta bort det kommunala vetot.

Tycker Eriksson och Centerpartiet att det är acceptabelt att priset på vindkraftsel blir högre på grund av att de bästa vindlägena försvinner?

Anf. 115 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Herr talman! Jag får tacka för repliken och möjligheten att utveckla frågan något mer. Självklart är det inte acceptabelt om det bromsar möjligheten till företagande. Oavsett om det är vindkraft, vågkraft eller någon annan kraftform är det inte positivt. Den som säger nej till etablering av något kraftslag och därigenom till mer elproduktion säger garanterat ja till ett högre energipris. Det är den bild vi har och också den bild som Miljöpartiet ger uttryck för.

Vindkraften är kontroversiell i vissa delar av landet. Det kommer inte att bli vindkraft över hela Sverige. Vindkraften kommer att finnas på ett antal platser men av olika skäl kanske inte på de bästa vindlägena.

Centerpartiet är för kommunalt veto; vi tycker att det är viktigt. Vi är också för en stark äganderätt. För oss har det varit centralt i hundra år. Det är inte självklart att det är vi i riksdagens kammare som ska peka ut platser, och det är därför kommunernas planering är viktig. Alla kommuner har av olika skäl inte varit på hugget när det gäller vindkraft. Man vill kanske inte ha vindkraft i en känslig skärgårdsmiljö till exempel.

Det kortfattade svaret på din fråga blir alltså ja. Det finns dock många olika förklaringar till det.

Anf. 116 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr talman! Eriksson avslutar med att svaret är ja. Svaret är alltså att man accepterar att priset på vindkraftsel blir högre på grund av att de bästa vindlägena försvinner.

Jag håller med om att det kommunala inflytandet är viktigt, men det kommunala vetot har lett till en helt annan utveckling. Din partikollega miljöminister Andreas Carlgren har uttalat att han är beredd att se över den situation som har uppkommit och att det kommunala vetot inte har lett till den dialog som var intentionen utan att det i stället har blockerat utbyggnaden av vindkraft.

Ställer sig Eriksson bakom de uttalanden som Carlgren har gjort om att se över det kommunala vetot? Eller är situationen låst och regeringen inte beredd att diskutera det kommunala vetot?

Anf. 117 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Herr talman! Vad Andreas Carlgren säger får stå för honom. Han är miljöminister med ett stort ansvar för dessa frågor och att vi klarar klimatmålen. Jag har talat om vad jag och Centerpartiet tycker, men det är väl viktigt för en miljöminister att få lufta lungorna ibland. Det kanske känns obekvämt för en och annan, men tar man ingen höjd i debatterna syns man aldrig.

Vid årsskiftet hade Sverige en vindkraftsproduktion på ca 3,5 terawattimmar, vilket var historiskt högt. År 2015 är den sannolikt på 5 terawattimmar.

Miljöpartiet som inte ingått någon energiuppställning har inte direkt visat på handlingskraft. Vår del i energiuppställningen har varit att komma framåt och få resultat. Vi kommer inte att få vindkraft överallt och kanske inte den billigaste vindkraften i alla lägen, men vi ökar utbyggnaden av vindkraft. I år har vi 3,5 terawattimmar, vilket är lika mycket som Oskarshamns första reaktor. Om fem år har vi 5 terawattimmar. Jag tycker att det händer ganska mycket i Sverige. Priset är fortfarande rimligt, och det finns investerare i vindkraft. Det är positivt.

Anf. 118 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Jag tackar Erik A Eriksson för anförandet. Jag fastnade lite på elcertifikatssystemet. Vi vet båda två att det var ett resultat av den socialdemokratiska regeringens överenskommelse med Centerpartiet och Vänsterpartiet om energipolitiken. Det blir lite genant när ni från den borgerliga sidan försöker få det till att det infördes av er, för så var det inte.

Konkurrensen mellan energislagen är viktig. En av grunderna för elcertifikatssystemet är att möjliggöra att det blir konkurrensneutralt. Samtidigt har vi smygvägen via budgeten en massa stöd till olika energislag, till exempel solvärme och biogas. Det har vi för att underlätta introduktion och sätta fart på satsningar.

Jag ställde frågor till Eva Flyborg tidigare om att de solvärme- och biogassatsningar som finns i budgeten ska fasas ut. Jag fick inget klart

svar från Eva, men jag kanske kan få det från dig, Erik, om hur Centerpartiet ser på detta.

Kommer förslagen att verkställas? Anser du att marknaden är tillräckligt mogen vad gäller solvärme så att den kan stå på egna ben utan stöd för introduktion? Gäller det även biogassatsningen?

Prot. 2010/11:70
10 mars

*Vissa energipolitiska
frågor*

Anf. 119 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Herr talman! Jag tackar Kent Persson för replik. När det gäller elcertifikatssystemet får väl vi som varit duktiga skryta. Vänsterpartiet får väl också skryta med att de lyckats med något i kammaren.

Vår energiöverenskommelse bottnar i att detta är ett system som fungerar på marknaden. Låt oss då använda de instrument som marknaden tycker fungerar. Det kanske inte är perfekt, men det kan man justera i efterhand. Så var inte ledsen!

Konkurrenssituationen får vi ständigt brottas med. Den kanske inte är perfekt. Vissa energislag har fortfarande stöd. Det är inte utfasat när det gäller bioenergin, för landsbygdsminister Eskil Erlandsson såg till att stödet till biogas finns inom Landsbygdsprogrammet. Han har alltså breddat möjligheten för satsning på biogas.

Det kanske finns en tröghet beroende på finanskrisen och lågkonjunkturen som har gjort att lantbruket inte har haft de ekonomiska muskler som Ann-Kristine Johansson talade om förut. Lantbruket är kanske närmast att småskaligt men effektivt kunna bygga ut biogasproduktionen.

Biogasanvändningen i bilar dubblerades nästan mellan 2006 och 2009, så kanske kan man ändå fasa ut stödet.

Anf. 120 KENT PERSSON (V) replik:

Herr talman! Utfasningen sker redan 2013, alltså om två år, och ärligt talat saknas det infrastruktur för biogas i stora delar av landet i dag. Det vet vi alla.

Jag är inte ledsen, och jag har heller inget behov av att stå här och skryta. Det är jag för vuxen för.

Jag får fortfarande inget klart besked när det gäller solvärme. Är marknaden mogen? Står den på egna ben? Det vore klädsamt att ge svar på den frågan. Det ger en viktig signal till marknaden. Hur blir det framöver? Blir det en utfasning som det står i budgetpropositionen, eller kan vi förvänta oss ett initiativ från de borgerliga partiernas sida för att säkerställa en fortsatt utveckling av solvärme och solenergi? Det är den energikälla som bedöms ha den största potentialen när det gäller att säkra energitillgången i världen framöver, åtminstone om man får tro de länder som har lite ambitioner inom det här området. Det är det som ökar mest i världen näst efter vindkraften.

Anf. 121 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Herr talman! Utvecklingen av solceller är inte längre bara en vision. Som jag sade i mitt anförande har ca 400 anläggningar ansökt om det här stödet. Det motsvarar ungefär 6,5 gigawatt. Det är inte jättemycket, men någonstans måste man börja. Solenergi handlar om solcellspaneler för produktion av el. I min hemkommun finns det en fabrik som tillverkar det helt och hållet för export. Det handlar också om uppvärmning som är ett komplement till ackumulatortankar. Det är absolut lönsamt i dag. Det

kan man räkna hem. Det beror förstås på hur många år man vill kalkylera för. Man kan spara rätt mycket pengar på en sådan investering, och då tycker jag inte att staten ska stoppa in pengar. För elproduktion med hjälp av solpaneler behöver man nog det stödet på sikt, gärna över ett elcertifikatssystem.

Att det inte finns biogas i stora delar av landet beror ju på att landet är glest befolkat. Vi kan inte förvänta oss att det ska finnas biogas i hela Sverige. Det tror jag inte ens Vänsterpartiet vill. Vi får ha olika energislag så att vi kan ta oss fram med våra fordon.

Jag noterar att Kent Persson sade att havsbaserad vindkraft ligger på is. Man får väl resa upp verken!

Anf. 122 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag har en fråga till Erik A Eriksson. Jag hade ett replikskifte med Eva Flyborg nyss. Hon pratade om S-regeringens energipolitik med skatter och pålagor. Det var ju en överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centern och Vänsterpartiet. Det vore intressant med en kommentar. Jag tycker att vi hade en bra gemensam energipolitik.

Jag begärde replik för att jag ville resonera lite med Erik A Eriksson om biogassatsningen. Både du och jag kommer från Värmland. I Säffle kommun finns flera lantbrukare som har många idéer om hur man kan utveckla den lokala biogassatsningen. Många i Sverige ser möjligheten i den lokala biogasen.

I betänkandet ser jag att arbetet bereds. Hur lång tid tar det innan ni kommer med ett förslag när det gäller detta? Tiden går fort.

Varför vill ni inte ha ett nationellt mål, som flera motioner tar upp? Bland annat en centerpartistisk motion som jag tycker är bra tar upp att det behövs ett nationellt planeringsmål för biogasens utveckling och att det behöver tas fram en biogasstrategi. Det håller jag helt med om. Det finns en stor potential, och det behövs politisk vilja och stöd.

Anf. 123 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Herr talman! Tack för repliken. Som jag sade i mitt anförande kommer Ola Johansson att tala om biogasfrågan. Därför nämnde jag inte biogas i mitt anförande. Men när jag får en fråga ska jag naturligtvis svara.

Flera partier har bland annat på sina kongresser och stämmor efterfrågat biogasstrategier. Det kommer rimligen att bli en biogasstrategi, men vi är inte där ännu. Vissa saker tar längre tid, och det kan man ju förbanna eller vara ledsen över och tycka att det sätter käppar i hjulet.

Lågkonjunktur och finanskris gjorde att utvecklingen av de mindre, småskaliga anläggningarna gick i stå. Det fanns helt enkelt inte kapital fram till produktion. Idéerna fanns, och det fanns kunnigt folk. Man hade färdiga koncept för små anläggningar för anrikning i gasklocka. Det är det småskaliga, det som är nära jordbruket som jag tror att Ann-Kristine Johansson syftar på.

Det finns en möjlighet genom Landsbygdsprogrammet. Det är väldigt lite utnyttjat hittills. Som jag sade till Kent Persson förut finns det möjligheter här. Men det kräver också att det finns riskvilligt eller annat kapital från företagsägare. Om staten skyfflar in pengar och det inte finns

någon vettig företagare som styr upp det hela är jag rädd att pengarna är bortkastade.

Prot. 2010/11:70
10 mars

Anf. 124 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Om staten skyfflar in pengar och det inte finns någon vettig företagare som tar emot, sade Erik A Eriksson. Det finns hur många vettiga företagare som helst på landsbygden. Det vet jag att Erik A Eriksson vet. Vi har många bland annat i Värmland som vill utveckla lokal biogas.

Erik A Eriksson säger att det kan ta tid men att det är rimligt att det blir framöver, och att vi har haft en lågkonjunktur. Det är just därför det krävs politisk vilja och ambition och stöd för att utveckla branschen ännu mer. Det ger jobb på landsbygden när man tar fram ny teknik och demonstrationsanläggningar. Det är sådant som vi kan sätta upp mål och ambitioner för så att det går framåt. Det ger jobb på landsbygden och vi får en levande landsbygd. Det ger det gröna kretsloppet – gödsel från korna går in i tanken och ut kommer en restprodukt som vi kan gödsla marken med.

Jag tror mycket på det lokala, men jag tror också att det behövs mycket mer politisk ambition.

Anf. 125 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Herr talman! För ca 20 år sedan fick en lantbrukare Bengtsson i Snarstad norr om Karlstad stödpengar till en anläggning – ganska stor för att vara på en gård. Han hade ingen köpare av gasen. Då spelar det ingen roll hur mycket man producerar.

Alliansregeringen gjorde en satsning på så kallade miljöbilar. Det har gjort att försäljningen av biogas till bilar har dubblats mellan 2006 och 2009. Det måste hänga ihop hela vägen.

När det kommer till biogassatsningar finns det nog inte så stora politiska motsättningar mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet och Alliansen, men vi måste se till att det finns en infrastruktur. Jag menar allvar: Finns det inte riskvilligt kapital blir det ingen satsning, även om staten skjuter till aldrig så mycket.

Att det finns duktiga företagare är jag den första att skriva under på, men de måste ju också bli bemötta på ett respektabelt sätt så att det inte blir som för Bengtsson, att det inte fanns någon efterfrågan på den gas som han producerade. I dag är marknaden mer mogen för detta, och det finns ett antal mackar.

Anf. 126 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Herr talman! Energi, elkonsumention och produktion är frågor som engagerar och berör. Nu ska vi återigen debattera dessa viktiga frågor i kammaren.

Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

Energifrågorna är viktiga för samhället; det är vi alla överens om. Sveriges invånare, privathushåll och den svenska industrin vill ha långsiktiga lösningar. De vill ha en säker energiförsörjning till konkurrenskraftiga priser. De två senaste vintrarnas elbrist och höga elpriser har satt dessa frågor ännu tydligare på kartan.

*Vissa energipolitiska
frågor*

Dagens debatt tar sin utgångspunkt i de motioner på det här området som blev inlämnade under den allmänna motionsperioden. Motionerna tar upp frågor som omfattar förslag om allt från våra orörda älvar och kärnkraftens spillvatten till regionalt engagemang när det gäller satsningar på förnybar energi. Alla motionerna visar på ett stort engagemang. De har självklart olika politiska förtecken.

Alliansregeringens energipolitik bygger på en bred överenskommelse. Vår politik står stadigt på tre ben: vattenkraften, kärnkraften och den nya förnybara energin. Överenskommelsen sätter ramarna för en utveckling som ständigt pågår.

En säker energiförsörjning är förutsättningen för arbeten och tillväxt, och arbeten och tillväxt är i sin tur förutsättningen för en fortsatt välfärd i Sverige.

Herr talman! Ett politikområde måste röra sig i takt med samhället. Samtidigt är det viktigt att vi håller fast vid den riktning som är utstakad. Velighet skapar osäkerhet. I alliansregeringens energiöverenskommelse finns det därför några viktiga punkter som jag gärna vill lyfta fram. Det handlar om att energiförsörjningen ska vara säker och stabil. Det handlar om att vi har öppnat upp för nya investeringar inom kärnkraften. Det handlar om att vattenkraften ska bibehållas och utvecklas. Men vi har inga förslag om att bygga ut våra orörda nationalälvar. Tvärtom är vi mycket angelägna om att dessa nationalskatter ska vårdas. Vi säger att ny förnybar energi ska utvecklas. Vi har ett mål till 2020 om 50 procent förnybar energi. Vi har vindkraftsmålen som är satta till 30 terawattimmar till 2020. Vi har också sagt att vi vill ha en fossiloberoende fordonsflotta till 2030.

Energi- och klimatöverenskommelsen innehåller mycket mer, bland annat lyfter vi fram energieffektiviseringsområdet som jag i dag anser är ett av de viktigaste områdena för att komma åt höga elpriser och elbrist. Där har vi mycket att arbeta med, och det är ett mycket viktigt område som jag tycker är engagerande och spännande.

I dag ska vi inte diskutera vår historiska energi- och klimatöverenskommelse utan motioner inlämnade under allmänna motionstiden.

Herr talman! Det är 25 motioner som handlar om vindkraft, vattenkraft, värmemarknad, biogas och ytterligare några motioner där vikten av regionala satsningar tas upp.

I motionerna som handlar om vindkraft lyfter man fram frågor om möjligheterna för utbyggnad och kompletterande stöd för havsbaserad vindkraft. Vi i Alliansen har ett mål om 50 procent förnybar energi till 2020, och för vindkraften är målet 30 terawattimmar.

Det är klart att ett mål i sig själv inte skapar kilowattimmar. Därför har vi i dag ett elcertifikatssystem som är generellt och inte riktar sig till något speciellt kraftslag. Vi anser att det är viktigt att det mest kostnadseffektiva kraftslaget byggs ut först. Just nu övervägs emellertid ett elcertifikatssystem som är gemensamt med Norge. Denna översyn kommer självklart att kunna påverka utformningen av dagens elcertifikatssystem, även när det gäller den havsbaserade vindkraften.

Vattenkraften levererar i dag 50 procent av det som går åt för vår elförbrukning. Det är det renaste kraftslag som vi har. Vi har i vår alliansöverenskommelse valt att lyfta fram vattenkraften som ett av de tre ben som vår energiöverenskommelse ska stå på. Vattenkraften är traditionellt

också ett av de mest tillförlitliga kraftslagen. Magasinen fylls på när det regnar och när snön smälter. Men under de två senaste åren har det inte varit som det brukar vara. Vi har haft torra somrar och snöfattiga vintrar, och bristen på regn har inte kunnat kompenseras.

Jag läste nyss i Expressen att vattenmagasinen inte har varit så tomma som de är just nu sedan vintern 1969–1970. Det visar hur beroende vi är av regnet, och vi kanske inte bör klaga så mycket när det ser ut som det gör i dag.

De tomma vattenmagasinen i kombination med extrem kyla och för många stopp i våra kärnkraftsreaktorer vid fel tidpunkt har under vintern drivit upp elpriserna. Det har också visat oss hur beroende vi är av en stabil elförsörjning.

Trots de senaste årens problem med sinande vattenmagasin är vattenkraftens roll fortfarande central både för vår nuvarande och för vår framtida elförsörjning. Den bör effektiviseras och utvecklas.

I några av de inlämnade motionerna lyfter man fram en oro för att den biologiska mångfalden ska ta stryk, medan man i andra motioner lyfter fram behovet av att den småskaliga vattenkraften ska inventeras, effektiviseras och utvecklas. Självklart är hänsynen till den biologiska mångfalden och behovet av ett mer effektivt utnyttjande viktiga faktorer, och vi arbetar redan med dem.

Jag vill framhålla vikten av ett bibehållet högt effektuttag när det gäller vattenkraften. Det är viktigt både för de kilowattimmar som den i dag levererar in till vårt elsystem och med tanke på vattenkraftens viktiga roll när det gäller vindkraftsutbyggnaden och behovet av reglerkraft.

Herr talman! Framtidens energiförsörjning handlar inte bara om vad som värmer våra hus och gör att våra lampor lyser, utan det handlar i allra högsta grad även om vad som ska driva våra transporter.

Före den här debatten i kammaren i dag har jag varit på Svenska Petroleuminstitutet och lyssnat på vad oljebolagen tycker att vi bör satsa på framöver. Det var mycket spännande, och jag tror att både jag och Anders Ygeman från Socialdemokraterna var mycket tydliga med att även oljebolagen har en stor roll när det gäller omvandlingen från en olje- och fossilberoende fordonsflotta till en olje- och fossiloberoende fordonsflotta.

Under allmänna motionstiden skrevs flera motioner om biogasens viktiga roll i transportsektorn, som flera talare tidigare har lyft fram. Biogasen kan produceras nära konsumenten. Den kan produceras med råvaror från lokalsamhället och är i dag ett av våra renaste drivmedel, inte bara när det gäller utsläpp från fordonen utan även när det gäller de totala livscykelutsläppen.

Lantbruket producerar redan biogas, och potentialen är stor, vilket lyfts fram här. Detsamma gäller våra avloppsreningsverk och biologiskt avfall från hushållen.

Vi i Alliansen ser biogasen som en välkommen del av vår energiförsörjning. Men vi inser också att biogasen inte ensam kan producera tillräckligt med drivmedel för vår framtida fordonsflotta. Men vi satsar på biogasen.

Ett mycket bra exempel på detta i dag är Gobigasprojektet i Göteborg som är ett samarbetsprojekt mellan kommunen, Energimyndigheten och ett privat bolag. Projektet har beviljats 220 miljoner kronor i stöd från

Energimyndigheten samtidigt som kommunen och det privata bolaget har gått in i detta. Jag tycker att detta är mycket bra exempel på hur vi kan växla upp våra skattekronor och få ett bra resultat på biogasens område. Fördelen med att ha en privat aktör med i detta är att denna kan föra vidare den teknik som utvecklas i Göteborg och hitta nya investeringsmöjligheter och investeringsprojekt.

Just nu remissbehandlas en övergripande biogasstrategi. Remisstiden går ut den 4 april. Då har vi remissvaren. Jag är förväntansfull och ser fram emot att vi kan få en övergripande biogasstrategi för Sverige.

Herr talman! Vi i Sveriges riksdag kan fatta kloka beslut om hur vi ser på utvecklingen mot det hållbara samhället. Men trots det är det ute i kommunerna som arbetet ska ske. Att engagemanget i Sverige är stort visar motionerna om regional utvecklingspotential. Frågan om stöd till teknikupphandling lyfts fram. Det är en viktig och aktuell fråga. I vårt energieffektiviseringsprogram som gäller för perioden 2010–2014 finns ett stöd för just teknikupphandling och marknadsintroduktion.

Herr talman! Alliansens energipolitik syftar till att skapa ett hållbart samhälle med tillväxt, arbeten och välfärd. Vi arbetar med energipolitiken inom ramen för vår överenskommelse. Men det betyder inte att energipolitiken inte utvecklas. Den är i ständig rörelse. Vi måste ständigt förbättra våra verktyg för att nå våra mål. Dessa mål kräver också att vi drar åt samma håll och att vi alla har målen klara framför oss. Det är dessa utmaningar som vi varje dag måste arbeta med.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag tacka alla motionärer för deras inspel i denna viktiga debatt. Även om motionerna inte kommer att bifallas nu kommer de att ha påverkan på den utveckling som vi ser i vår energipolitik framöver.

Anf. 127 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr talman! Denna debatt har hittills innehållit många repliker. Jag ska därför försöka vara kort och koncis.

Jag vill ta upp Cecilie Tenfjord-Toftbys uttalande om att det energislag som är mest kostnadseffektivt är det som bör byggas ut. När regeringen gör bedömningen av vad som är mest kostnadseffektivt, kommer man då att ta hänsyn till de subventioner som kärnkraften ges? Jag vill påminna om att regeringen har fått ett uppdrag av riksdagen att ta fram en definition av hur stor kärnkraftssubventionen är och en plan för hur man ska se till att ny kärnkraft inte ges en sådan subvention.

Anf. 128 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik:

Herr talman! Kärnkraften ingår inte i elcertifikatssystemet, så det mest kostnadseffektiva energislaget inom elcertifikatssystemet är inte kärnkraften. När vi förra våren fattade kärnkraftsbeslutet var det väldigt tydligt att inga statliga subventioner skulle utgå. Det är ingen ändring i vår politik på det området.

Fortfarande tycker jag att det, om vi har statliga medel och målet är att till år 2020 ha uppnått 50 procent förnybar energi, är mycket viktigt att vi använder varje skattekrona så att vi får mesta möjliga förnybar energi för våra skattebetalares pengar.

Anf. 129 LISE NORDIN (MP) replik:

Herr talman! Jag instämmer fullständigt i att vi ska använda skattepengarna så att vi får mesta möjliga förnybar energi för dem. Men jag tycker inte att jag fått svar på frågan om vad regeringen avser att göra beträffande kärnkraftssubventionerna.

Nyligen besökte Vattenfall riksdagens energinätverk och fick då en direkt fråga om hur de såg på lönsamheten med att bygga ny kärnkraft i Sverige. Svaret vi gavs var: Ja, det beror på vilka ekonomiska villkor politiken ger oss.

Vi har en situation där det redan nu börjar spekuleras i medierna kring olika intressenter som vill bygga ny kärnkraft i Sverige. Deras beslut beror förstås till stor del på vilka villkoren är. Därför är det av yttersta vikt att regeringen tar frågan på allvar och återkommer med uppdraget om en definition och en åtgärdsplan när det gäller ny kärnkraft.

Jag tolkar nuvarande situation, att regeringen inte agerar, som att man håller hoppet uppe hos exempelvis Vattenfall om att statliga subventioner ska ges.

Anf. 130 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik:

Herr talman! Det är inte Vattenfall utan Sveriges riksdag som avgör hur lagstiftningen i Sverige ska se ut.

Nästan varje dag blir jag uppvaktad av olika lobbyorganisationer som väldigt gärna ser att vi ändrar villkoren för just dem så att de får en bättre förtjänst och så att de kan investera och bygga i Sverige. Men när vi fattade kärnkraftsbeslutet skulle inga statliga subventioner utgå. Vattenfall kan önska att det beslutet inte skulle se ut som det gör, men det ser ut som det gör. Fram till den dagen riksdagen fattar ett annat beslut på området – vi har ju i dag haft diskussioner om att riksdagen är fri att fatta de beslut som den vill – står beslutet från förra våren fast.

Som Lise Nordin påpekat har vi gett regeringen i uppdrag att återkomma till riksdagen om hur vi konkret, i praktiken, ska tolka beslutet. Självklart är jag mycket angelägen om att vi på det här området så snart som möjligt får ett svar från regeringen. Jag tror att det skulle underlätta. Också våra kärnkraftsproducenter efterfrågar tydlighet, långsiktighet och klarhet om vilka förutsättningar som ska gälla för just deras energislag. Precis som det är med alla andra energislag vill man när man kontaktar oss ha förutsägbarhet och långsiktighet i våra beslut.

Anf. 131 LARS ISOVAARA (SD):

Herr talman! Energipolitik är ett av de områden som minst lämpar sig för tvära kast och mer eller mindre lynniga beslut. Beslut som fattas kan vanligtvis inte verkställas inom de närmaste åren, och för att få fullt utslag kan flera decennier hinna förflyta.

Det kan handla om nödvändig teknikutveckling eller teknikupphandling. Det kan handla om byggande av infrastruktur i form av ledningsnät eller produktionsanläggningar. Inte minst kan det, kanske i en del fall den viktigaste faktorn, handla om att erhålla olika typer av tillstånd för att slutgiltigt så att säga kunna sätta spaden i jorden. Det sistnämnda har nu blivit en realitet vad vindkraften anbelangar. Jag tänker på diskussionen om det kommunala vetot.

När det gäller tidsaspekten är det värt att i sammanhanget nämna att det beträffande den storskaliga utbyggnaden av vattenkraften i Luleälven – svensk vattenkrafts flaggskepp – i stort sett tog 50 år från byggstart till fullbordande.

Utan att vara någon som helst expert inom miljölagstiftningen och därmed förknippade tillståndsprövningar kan jag nog ha modet att konstatera att tillståndsprövningarna vid byggstarten av Porjus år 1910 knappast kan jämföras med de krav som ställs nu hundra år senare.

Förra seklet levde vi i ett Sverige där det, hur främmande det än kan låta för våra öron, kunde startas storskaliga vattenkraftsbyggen mitt i en nationalpark.

Herr talman! Om vindkraften finns det sannerligen mycket att säga. Jag har inte för avsikt att längre uppehålla mig vid just den punkten men vill delge kammaren en del reflexioner.

Vissa lyfter fram att kärnkraften kan ersättas av vindkraft. Vi sverigedemokrater är positiva till vindkraften, men den kan inte ersätta kärnkraften till rimliga kostnader. En orsak till detta är att elnätet är uppbyggt för en situation där vattenkraft i norr står för cirka hälften av landets effektbehov. Samtidigt är den andra hälften av elproduktionen i form av kärnkraft placerad nära konsumenterna.

Att helt ersätta kärnkraften med vindkraft skulle medföra stora tekniska problem. Till detta kommer att vindkraften fluktuerar i produktion. Kort sagt kan man säga att det svenska elnätet rent tekniskt inte är uppbyggt för vindkraft.

Kärnkraften är en baskraft som är nödvändig för elnätets stabilitet och uppbyggnad och för konsumenternas geografiska placering. Vindkraften bör ses som ett nyttigt komplement, inte som en ersättning.

För att förstärka elnätet och för att kunna ta hand om denna vindel kommer det onekligen att krävas stora resurser. Hur dessa kostnader kommer att belasta slutkonsumenten i form av framtida nätavgifter kan man verkligen fundera över.

Herr talman! Vi lider sannerligen ännu av det olyckliga beslut som fattades i början av 1980-talet där en avveckling av kärnkraften till år 2010 sattes som mål. En del kompletterande olyckliga beslut har dessutom fattats under resans gång. Jag tänker på nedläggningen av Barsebäck. Återigen hävdar jag: Energiförsörjningen är sannerligen inget lämpligt ämne för kortsiktig populism. Långsiktighet och ansvar måste och, förutsätter jag, ska vara ledord vid besluten.

Vi kan också se hur beslutet om kärnkraften i praktiken även påverkat utbildningen av elkraftsingenjörer och eltekniker. Behovet av dessa yrkesgrupper är just nu stort, för att inte säga mycket stort.

Enligt Svensk Energi behöver ca 7 000 elkraftsingenjörer och tekniker utbildas till år 2014. Ett tag ansåg man att det helt enkelt inte fanns någon framtid för dessa yrkesgrupper. Kärnkraften skulle ju ändå läggas ned. Dessutom rådde mer eller mindre ett lagstadgat tankeförbud.

Jag vill dessutom hävda att vi nu till viss del kan avläsa en av konsekvenserna av kärnkraftsbeslutet i våra allt dyrare elräkningar. Vilken ägare av kärnkraftsanläggningar ville investera i förbättringar av aggregaten om kärnkraften ändå skulle läggas ned? Detta avspeglas direkt på drifttillgängligheten inom kärnkraftsproduktionen.

Finsk kärnkraftsindustri har enligt uppgift år efter år en drifttillgänglighet på 95 procent. Vattenfalls Forsmark 1 och 2 hade en drifttillgänglighet på 90–91 procent i snitt åren 1984–2007.

Är det någonting som är förödande för ett gott företagsklimat så är det just osäkerhet. Det gäller även för elproduktionsindustrin.

Herr talman! Jag kommer bara att som hastigast beröra biodrivmedlen som egentligen inte direkt berör betänkandet som sådant. Men efter att ha tagit del av Riksrevisionens nyligen utgivna rapport *Biodrivmedel för bättre klimat – Hur används skattebefrielsen?* finns det verkligen anledning att fundera på hur effektiv en skattestyrning av energimarknaden egentligen är.

Jag ska citera några meningar i rapporten: ”Granskningen visar att skattebefrielsen är ett dyrt och trubbigt sätt att minska utsläppen av växthusgaser.” Vidare: ”Det skattebortfall som uppstår till följd av skattebefrielsen har ökat stadigt sedan 2000 och uppgår i dag till omkring 2 miljarder kronor per år. De utsläppsreduktioner som användningen av biodrivmedel gett upphov till innebär därmed en kostnad för staten på omkring 3 kronor per kg/koldioxidminskning. I jämförelse med till exempel koldioxidskatten på 1,05 kronor per kg/koldioxid är en fullständig skattebefrielse för biodrivmedel därmed en relativt dyr åtgärd för att minska utsläppen av växthusgaser.” Slutligen: ”Eftersom skattebefrielsen framför allt bidragit till låginblandning av biodrivmedel har den heller inte haft någon större teknikdrivande effekt.”

Med dessa avslutande ord yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 132 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Biogas har en potential att utvecklas. Det var redan klockan tre i dag som Ann-Kristine Johansson konstaterade detta, och det gläder mig speciellt att hon är kvar ännu denna sena timme. Det kommer att bli en viktig komponent i den framtida energiförsörjningen, framför allt inom transportsektorn.

En av fördelarna med biogas utöver den uppenbara klimatnyttan är att det går att framställa högvärdigt bränsle från restprodukter och avfall. Det sluter kretsloppet. Att sluta cirkeln, att bruka utan att förbruka – det är inte längre någon våt dröm hos en radikal ungdomsförbundare, utan som 50-årig centerpartist får jag nu vara med i en tid då visioner blir till handling.

Mycket händer av sig självt genom lokala initiativ från kommunpolitiker, lantbruksföretag och energibolag. Kommuner har gått före och ställt höga miljökrav när de har handlat upp transporter och kollektivtrafik. De fordonstillverkare som tidigt tog fram gasbilar för fossilgas har sett till att det i dag finns en teknik som går att utveckla vidare. Alliansen har lyckats ganska bra med att skapa en miljövänligare fordonsflotta. Det måste faktiskt erkännas. Utöver det finns det stöd till forskning och stöd till investeringar. Landsbygdsstödet finns. Det finns också beskattningsfördelar kring biogasen.

Nu har regeringen gett Energimyndigheten, Jordbruksverket och Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram en biogasstrategi som jag hoppas ska utgöra avstampet för att kunna nå ännu längre i min visions riktning. Biogasstrategin anger att det finns en potential på 16 terawattimmar, och

då handlar det bara om den rötade delen. Utöver det kommer förgasad biomassa, alltså skogsprodukter, som kan leverera så mycket som 40 terawattimmar bioenergi.

Herr talman! Biogasstrategin är framtagen nu. Den ligger här på mitt bord och är på 185 sidor. Efter remissomgången i vår ska den leda fram till ett, som jag tror och hoppas, offensivt ställningstagande för biogasen som en del av det tredje benet, som Cecilie Tenfjord-Toftby talade om här tidigare. Det är ett tredje ben i vår energiproduktion som på ett mer miljövänligt sätt kan ta hand om avfall och restprodukter och som kan vara ett sätt att skapa bättre utkomstmöjligheter för hårt pressade lantbruksföretag. De gröna näringarna blir en del av lösningen på klimatkrisen.

Eftersom jag själv hade en motion som avslogs här i kammaren strax före jul vill jag här slå ett slag för några saker som finns med i biogasstrategin.

Ett av förslagen är att vi ska ha ett metanreduceringsstöd på 20 öre per producerad kilowattimme energi från stallgödseln. Jag vet av egen erfarenhet att det här är någonting som behövs för att många av de biogasprojekt som redan har kommit långt i planeringen ska känna sig fria att gå vidare med sin investering.

Ett annat förslag är att miljöersättningen för vallodling även ska kunna omfatta sådan vall som används för energiproduktion, alltså att man ska kunna få ett miljöersättningsstöd även för vall som används för energiproduktion.

Man säger att olika aktörer behöver samverka och att det behövs ett regelverk som gör det möjligt att ansluta sig till befintlig infrastruktur för gas. Det är också angeläget att säkerställa att det finns effektiva rutiner för miljöprovning och tillståndprocesser.

Herr talman! De motioner som har väckts har jag ingenting emot. De understryker och bekräftar snarare de ambitioner som vi nu lever upp till. Biogasstrategin, som är omfattande, på 185 sidor, innehåller ett fyrtiotal konkreta förslag. Den ska ut på remiss till ett hundratal instanser, och den är tillbaka igen om en månad. Mycket av det som föreslås här finns med i strategin.

Jag känner mig trygg med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservation nr 4.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 16 mars.)

14 § Tingsrättsorganisationen

Föredrogs
justitiekommitténs betänkande 2010/11:JuU27
Tingsrättsorganisationen.

Anf. 133 KRISTER HAMMARBERGH (M):

Herr talman! Vi befinner oss i demokratins finrum, svenska riksdagens kammare. Här för vi samtal, och här debatterar vi, mestadels sakfrågor men ibland också formfrågor, vilket är fallet i dag. I dag ska vi

nämligen diskutera ett initiativ från Socialdemokraterna, någonting som kallas utskottsinitiativ.

Sverige har ibland en lite ovanlig lösning för hur vi styr vårt land jämfört med många länder. Vi har självständiga myndigheter. I många andra länder kan exempelvis polisen sortera direkt under ett så kallat ministerium, politiskt styrt. Så fungerar det inte i vårt land. Vi har en riksdag, vi stiftar lag och vi beställer lagstiftning. Vi kontrollerar det regeringen gör, och vi har ett antal verktyg för det som vi har arbetat fram under lång tid, under en lång historia. Jag tror att vi som svenskar och svenska riksdagsledamöter kan vara relativt stolta i den bemärkelsen att vi anses ha en stabil, välutvecklad och genom praxis och breda överenskommelser under många år rättsordning och demokrati som många har respekt för.

Därför tror jag att det är väldigt viktigt att vi när vi gör förändringar och byter praxis gör det ganska övervägt och genomtänkt.

Vår regering styr landet bland annat genom att styra myndigheter med så kallade regleringsbrev. Myndigheterna ska agera självständigt i enlighet med de direktiv de får, den budget och de förutsättningar som vi ger och med de regleringsbrev som regeringen ger. Vi i vår tur har möjlighet att påverka politiken, har initiativrätt och har motionsrätt under den allmänna motionsperioden. Vi har rätt att motionera med följdmotioner när propositioner kommer. Men det finns också möjlighet till så kallat utskottsinitiativ. Därtill har vi naturligtvis kontrollmakten med frågeinstitutet och KU:s roll.

Att Sverige har självständiga myndigheter innebär bland annat att statsråden inte får ingripa i myndigheternas pågående ärenden. Det är väldigt viktigt. Det kallas populärt ministerstyre, och har vi en vaken opposition brukar det snabbt leda till en KU-anmälan och en utredning inom konstitutionsutskottets ramar. Regeringen måste helt enkelt lugnt avvakta till dess att en myndighet har lagt fram och färdigbehandlat ett förslag innan ett statsråd går ut och agerar.

De här arbetsformerna har vi som sagt utvecklat under en väldigt lång tid, och det har vi gjort genom breda överenskommelser. Jag tror att vi har velat ha de breda överenskommelserna just därför att vi respekterar demokratin.

Nu får vi dock en debatt i dag som handlar om just ett så kallat utskottsinitiativ. Och jag må säga att det är förvånande, för det är väldigt ovanligt till sin karaktär. Bakgrunden är följande.

En av våra myndigheter – vi har många – har arbetat fram en promemoria med datum den 25 januari där man har förslag om förändring på vissa av landets tingsrätter. Man gör det här på ett vanligt svenskt rättssäkert sätt, helt enkelt genom att remittera och låta de berörda få lämna in synpunkter. De synpunkterna är inte färdiginlämnade ännu därför att man har tid på sig till i morgon. Sedan vet vi inte vad som händer. Det kan vara så att Domstolsverket lämnar in propåer till regeringen, kanske, eller också gör man det inte. Det är inte upp till ansvarigt statsråd att gå in i den diskussionen, och egentligen kanske vi inte heller borde göra det utan avvakta och se om det kommer ett förslag. När förslaget har kommit tar regeringen ställning till det, och där kommer också vår möjlighet att påverka.

Skulle det vara på det sättet – vilket vi inte vet – att Domstolsverket kommer med en rapport, då kommer ärendet med all säkerhet att hamna här, i Sveriges riksdags kammare. Vi vet som sagt inte.

Vad är då ett utskottsinitiativ? Jo, när Sverige fick en enkammarriksdag 1970 beslutades det att det skulle ges en möjlighet för ett utskott att ta egna, självständiga initiativ. Man uttalade rätt tydligt att det gällde att vara restriktiv. Man skulle vara varsam. Och man skulle eftersträva politisk enighet. Konstitutionsutskottet har vid ett flertal gånger uttalat sig om just detta, senast mig veterligt riksdagsåret 2006/07, då man upprepade detta.

Det finns en anledning till att konstitutionsutskottet står fast vid detta år efter år. Det är helt enkelt så att man vill att detta instrument, denna initiativrätt, inte ska missbrukas så att den leder till politiskt käbbel eller används som ett instrument för grundlösa anklagelser mot politiska motståndare eller för att försöka ge sken av att motståndaren skulle ha någon särskild politisk uppfattning.

I själva verket har man gjort en uppdelning i litteraturen. Normalt ska det handla om frågor som rör riksdagen och myndigheterna, eller så korrigerar man eller kompletterar felaktigheter och förbiseenden för att vinna tid, i stället för att skicka tillbaka ärendet till regeringen. Oftast sker det i samråd med regeringen. Det kan vara konsekvensändringar eller kompletteringsbeslut, oftast i fråga om lagstiftning. Det kan också vara en fråga utanför riksdagen.

Är detta vanligt, kan man fråga sig. Vi kan nöja oss med att titta tillbaka tio år – man kan gå längre tillbaka – och ser då att justitieutskottet har gjort detta sex gånger. Vad har man då gjort?

Korrigeringar har skett vid tre tillfällen. År 2000/01 var det en ändring i brottsbalken. Sedan tog det ett tag. Vi fick vänta ända till 2005/06 innan nästa förändring gjordes. Även då var det en ändring i brottsbalken. Sedan kommer vi till 2007/08, och då var det en ändring i rättegångsbalken.

De övriga korrigeringarna har skett vid ett antal tillfällen. Det skedde faktiskt vid två tillfällen föregående riksdagsår, då det egentligen gällde samma fråga.

Allt detta har skett med eniga utskott, i politisk enighet och därför att man behövde korrigera något.

En enda gång under dessa tio år har det skett i fråga om en fråga som väckts utifrån. Då handlade det om ett initiativ då man ville att regeringen skulle ta fram statistik, rapporter och en skrivelse beträffande narkotikan i samhället. Det handlade alltså inte om att påverka myndigheters arbetsituation och de förslag som de arbetar med.

När vi jobbar med våra demokratiska instrument – det finns nu en utredning som heter Eumotutredningen som diskuteras – är det viktigt att vi gör det i brett samförstånd och vårdar och är rädda om de demokratiska instrument som vi har.

Jag skulle gärna diskutera domstolsfrågor i dag. Men frågan är inte mogen. För vår del handlar det om att vi med förvåning ser att det här initiativet har tagits innan saker är färdigberedda.

Jag konstaterar att jag vid senare tillfälle gärna tar upp debatten om hur Socialdemokraterna har gjort med domstolarna tidigare och hur vi räddade Haparanda tingsrätt. Men den debatten tar vi vid senare tillfälle.

Jag yrkar bifall till reservationen i utskottet.
(Applåder)

Anf. 134 JOHAN PEHRSON (FP):

Herr talman! Detta är ett litet udda ärende. Vi har en situation där Sverigedemokraterna, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har gjort en ringdans där man har funnit varandra och känner: Nu är det dags att agera.

Jag tillhör dem som, när jag uppfostrar mina barn, nogsamt säger: Allt man kan göra, det ska man inte göra eller bör man inte göra.

Det ni håller på med nu är fullt möjligt att göra. Men det är extremt olämpligt. Ni ställer den svenska förvaltningsprocessen på ända. Jag har mycket svårt att förstå syftet med detta, annat än att det är ett gemensamt intresse från fyra partier i opposition, i er iver att krama varandra och dela ut nålstick till regeringen.

Med detta sagt kan man konstatera att frågan är väckt med anledning av att Domstolsverket har ett uppdrag att ständigt se över sin inre och yttre organisation, vilket är ett rimligt uppdrag till en myndighet, i det här fallet just till Domstolsverket när det gäller våra domstolar.

Ser man det historiskt kan man se att vi har genomgått en hel del renodling av verksamheten som det har rätt bred enighet om. Däremot har det varit en hel del diskussion om den yttre organisationen.

Man kan konstatera att det också tidigare har varit debatter när vi har haft den här ordningen. Även om vi från tidigare opposition aldrig har kommit på att ta några utskottsinitiativ så har vi diskuterat lämpligheten. I rask takt slogs det ju svenskt rekord i domstolsnedläggningar. De låg som på pärlband och avskaffades och lades ned av Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Jag är dock lite glad att man nu – vad jag förstår av förslaget i betänkandet – har insett att det kanske inte alltid var det bästa. Det är ingen slump att de domstolar som nu diskuteras i en promemoria från Domstolsverket är kvar. Det var därför att vi då lyckades rädda dem undan nedläggningarna. Socialdemokraterna hade säkert velat gå längre.

Under detta ligger en stor utmaning: att utveckla svenska domstolar. Jag vill hålla med föregående talare om att vi får diskutera det vid ett annat, lämpligare tillfälle. Det är ju klart att vi måste ta upp frågan med rekrytering, autonomi och hur vi – oavsett den yttre organisationen – långsiktigt försörjer våra domstolar med de absolut bästa juristerna, för att känna att vi har en rättsstat i den toppklass som vi alla är överens om att vi ska ha även framgent.

Just nu är det förvånande att se hur fyra oppositionspartier gör det man kan, fast man inte borde, i sin vilja att välta upp och ned på svensk förvaltningstradition. Det är inte särskilt imponerande.

Bifall till reservationen!
(Applåder)

Anf. 135 JOHAN LINANDER (C):

Herr talman! Precis som har nämnts var det under åren 1999–2006 som nästan hälften av landets tingsrätter lades ned. Den socialdemokratiska regeringen – med stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet – gick igenom län för län och lade i princip ned alla tingsrätter utom en i varje län.

Vi hade hårda debatter om de nedläggningarna här i kammaren. Jag och Centerpartiet bekämpade dåvarande justitieminister Thomas Bodströms centralisering av rättsväsendet. Men den rödgröna majoriteten hade bestämt sig för att det var stora enheter som gällde. Det var det sätt som man skulle organisera svenskt domstolsväsen på.

Jag letade faktiskt fram ett gammalt kammarprotokoll från november 2004 för att se vad Socialdemokraterna sade i debatten. Jag tänkte citera lite av vad Socialdemokraternas dåvarande talesperson i justitieutskottet för domstolsfrågor, Göran Norlander, sade. Han uttryckte sig så här:

”Medborgarna har rätt att ställa krav på snabbhet och kvalitet på domstolsväsendet. Det är därför viktigt att vi har tillräckligt stora domstolar som har underlag för att bedriva verksamhet på ett rättssäkert sätt.

På många håll är domstolarna för små för att bedriva en effektiv verksamhet. Det är också viktigt att domstolarna har en personal som är tillräckligt stor för att ej vara för sårbar vid till exempel sjukdomar. Renodling av verksamheten gör att den dömande verksamheten blir kvalitetshöjande. En större domstol ges också möjlighet till specialisering och en bättre beredningsorganisation.”

Under 2005 lades till exempel Västerviks, Oskarshamns, Arvika, Värnamo, Bollnäs, Enköping och Trelleborgs tingsrätter ned. Med andra ord: Flera tingsrätter lades ned som var lika stora eller till och med större än vad några av de fyra nu aktuella i Domstolsverkets förslag.

Då kan man fundera. Tingsrätter som då var för små för att överleva var alltså större än vad några av de nu fyra aktuella är. Det är uppenbart att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har ändrat uppfattning i frågan om vilken storlek en tingsrätt ska ha för att vara välfungerande. Jag tycker att det är jättebra. Nu har ni närmast er den hållning som vi i Centerpartiet har haft under många år. Men man tycker att ni skulle ha kunnat komma fram till den här insikten lite tidigare. Då hade ni inte behövt lägga ned alla dessa tingsrätter som ni lade ned under första halvan av 2000-talet.

Men samtidigt är det något som inte stämmer, för ni har faktiskt inte ångrat tidigare nedläggningar. Man kan läsa den text i utskottets betänkande som Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet står bakom. Där står det:

”Tingsrättsorganisationen genomgick stora förändringar mellan åren 1999 och 2006. De förändringar som då genomfördes medförde att kraven på en effektiv tingsrättsorganisation med hög kvalitet i dömandet samt tillgänglighet, servicenivå och säkerhet uppnåddes.”

Man kan fundera på vad ni egentligen menar när ni då lade ned tingsrätter som i vissa fall var större än dem som vi nu diskuterar. Då var det för att uppnå tillgänglighet, servicenivå och kvalitet. Men nu gäller tydligen inte det längre. Kan ni förklara vad ni menar, mer än att ni nu sitter i opposition och då satt i regeringsställning?

Man kan, fru talman, snabbt konstatera att det här med en tydlig linje i politiken inte är Socialdemokraternas starkaste gren. Det här är inte första gången som frågan om riksdagens eller regeringens behandling av ofärdiga förslag från Domstolsverket är uppe för diskussion här i kammaren.

Redan 1999 hade justitiekommittén uppe en liknande fråga. Då fanns det en motion om dåvarande Falköpings tingsrätt. I utskottet var till exempel nuvarande föräldralediga utskottsordföranden Morgan Johansson ledamot. Utskottets majoritet uttalade: ”När det gäller Falköpings tingsrätt finns ännu inget förslag, och utskottet anser att riksdagen inte bör uttala sig i frågan nu.”

Då skulle justitiekommittén inte uttala sig eftersom det inte fanns något färdigt förslag. Men nu ska vi alltså göra det.

Några år senare, 2005, höll Domstolsverket på att utreda om Alingsås tingsrätt skulle läggas samman med Göteborgs tingsrätt. Den kristdemokratiska riksdagsledamoten Ingemar Vänerlov ställde en muntlig fråga till dåvarande justitieminister Thomas Bodström om hans åsikt, om utredningen skulle komma fram till att Alingsås tingsrätt skulle läggas ned – det här skedde under frågestunden här i riksdagen. Då svarade Thomas Bodström att det skulle vara konstitutionellt olämpligt att lova någonting. Han fortsatte vidare:

”Utredningsarbetet inom Domstolsverket måste få fortgå. Man måste få prova olika möjligheter för att sedan kunna komma med förslag.”

Detta sade Thomas Bodström 2005.

Det är uppenbart att någonting har hänt med Socialdemokraternas rättspolitik sedan Thomas Bodström for till USA. Det är nästan så att man börjar sakna honom.

Fru talman! Jag och Centerpartiet står bakom en decentraliserad tingsrättsorganisation, precis som vi har gjort sedan den dåvarande socialdemokratiska regeringen påbörjade tingsrättsnedläggningarna 1999. Men nu röstar vi inte om tingsrätternas vara eller inte vara. Vi röstar om hur utskottsinitiativ ska användas.

Det är konstitutionellt mycket tveksamt om riksdagen ska kräva att regeringen ska ta avstånd från en myndighets förslag innan förslaget ens har kommit. Jag tycker att oppositionen borde förstå detta. Men tyvärr är det inte så. Då tvingas vi i Centerpartiet tillsammans med våra vänner i Alliansen att reservera oss mot det här sättet att använda utskottsinitiativ.

Reservationen innehåller inte någonting i själva sakfrågan om tingsrätternas vara eller inte vara. Det får vi återkomma till när det faktiskt finns ett förslag att diskutera och ta ställning till.

Med detta vill jag önska Håkan Juholt lycka till med att styra upp det socialdemokratiska partiet och också yrka bifall till reservationen.

(Applåder)

Anf. 136 CAROLINE SZYBER (KD):

Fru talman! Jag vill redan från början klargöra en sak: Det finns inget färdigt förslag som lämnats till riksdag eller regering. Det föreligger ännu inget politiskt förslag. Så för mig kan debatten i dag inte handla om ja eller nej till nedläggningar.

Om jag ska tolka tanken hos några här i dag så verkar oppositionspartierna vilja gå in och styra en myndighet. Man vill alltså säga nej till en

rapport som ännu inte lagts fram för regeringen eller riksdagen. Enligt mig är detta ett anmärkningsvärt förhållningssätt.

Ett rättssamhälle kräver fungerande domstolar. Alla tingsrätter, även de små, är betydelsefulla. Den lokala tingsrätten är en viktig del av rättssamhället och är ett led i att upprätthålla förtroendet för rättsväsendet. Ett levande tingshus påminner invånarna om rättssamhällets närvaro. Det är viktigt med närhet i samband med rättegångar, inte minst för vittnen och nämndemän.

Kristdemokraternas mål under den förra mandatperioden, med den nya domstolsorganisationen, var att det skulle vara ett livaktigt, kompetent och lokalt förankrat rättsväsen med hög kvalitet. Vi uteslöt då inte en förändring av tingsrättsorganisationen som helhet. En viss specialisering kan vara nödvändig för att möta de krav som samhällsutvecklingen medför. Detta gäller än i dag. Men en förändring får aldrig göras utan hänsyn till ett helhetsperspektiv.

Därför måste jag vara ärlig. Det här utskottsinitiativet och den här debatten – vad gäller det? Vi har inget att yttra oss om. Tanken med ett utskottsinitiativ är inte att man ska kommentera en rapport som inte är färdig. Det pågår en process. Nu vill man föregå en process, och det gör att processen inte får ro.

Vad hände med myndigheternas oberoende? Vad hände med lyhörda politiker? Vad hände med att vi i Sverige inte har ministerstyre och därför bör invänta vad remissinstanserna säger?

Det publiceras rapporter från myndigheter varje dag. Beredningen vid Domstolsverket är inte avslutad. Remisstiden har inte gått ut. Det är en oroande utveckling att man från riksdagens sida går in innan det har blivit politik av rapporterna och försöker styra en myndighet som ligger under regeringen.

Det är viktigt att värna kvaliteten i den dömande verksamheten. Under de senaste tio åren har vi sett hur ärendetillströmningen till domstolarna har ökat. Vi i Alliansen satsade under den förra mandatperioden – och vi gör det även denna – på domstolarna för att återställa ordningen, så som det ska vara. Socialdemokraterna å sin sida valde under förra mandatperioden i sina skuggbudgeter att dra ned på landets domstolar. Socialdemokraterna, som själva lade ned hälften av Sveriges tingsrätter i början av 2000-talet, har helt plötsligt blivit tingsrätternas största beskyddare.

Besparingarna som gjordes under förra mandatperioden, när Socialdemokraterna regerade, och i skuggbudgeterna under förra mandatperioden gjordes under en tid då antalet inkomna brottmål förväntades öka. Det visar återigen den bristande helhetssyn som finns hos oppositionen. Socialdemokraternas besparingar på domstolar motsvarar 6 000 brottmål per år som inte kan hanteras.

Som sagts tidigare i dag – jag tycker att det tål att upprepas – är tanken hos de partier som lagt fram utskottsinitiativet alltså att man ska säga till regeringen att avvisa ett förslag från Domstolsverket, ett förslag som Domstolsverket inte ens är klar med. Då har man inte riktigt förstått processen. Detta initiativ är ett perfekt exempel på en myndighetsutövning.

Jag yrkar bifall till reservationen.

(Applåder)

Anf. 137 MATTIAS JONSSON (S):

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i det betänkande vi nu debatterar och avslag på reservationen.

Föregående talare frågade precis varför vi ska ha den här debatten. Jo, vi ska ha den här debatten just därför att Domstolsverket har tagit fram ett förslag, och det förslaget innebär att fyra tingsrätter föreslås läggas ned. Vi vill förekomma hellre än förekommas här i riksdagen, eftersom det är risk att förslaget blir verklighet.

Jag har inte hört någon i Alliansen ta ställning till frågan såsom förslaget ser ut. Men det har faktiskt förekommit ställningstaganden vid ett antal tillfällen från ett antal alliansledamöter i medierna lokalt emot att man ska stänga tingsrätter. I riksdagen verkar det dock inte vara aktuellt.

Bakgrunden är som sagt att Domstolsverket i en promemoria har föreslagit sammanslagna tingsrätter. Det gäller Eksjö, Hässleholm, Mora och Norrtälje. Vi socialdemokrater ser allvarligt på förslaget. Vi gillar inte att det föreslås att ytterligare tingsrätter läggs ned. Därför har vi lagt fram ett utskottsinitiativ i justitieutskottet, och jag måste fråga, med anledning av det vi har hört inledningsvis i denna debatt, om vi inte skulle ha rätt att lägga fram ett utskottsinitiativ. Tycker Alliansen att vi gör fel? Hade vi inte rätt att göra det?

Vi har givetvis förhoppningen att kammaren ställer sig bakom initiativet så att vi får en majoritet i riksdagen. Initiativet innebär en tydlig signal från riksdagen till regeringen om att ytterligare förändring av tingsrättsorganisationen inte får innebära att fler domstolar läggs ned nu. Vi menar att det finns en poäng med att redan i ett tidigt skede sända detta budskap till regeringen.

Vi känner alla till historien. Den borgerliga alliansen hann knappt sätta sig i regeringsställning förrän de genomförde nedläggningar av ett antal tingsrätter. Sedan följdes detta upp av ytterligare nedläggningar när antalet länsrätter halverades.

Men nu får det vara stopp på utarmningen av domstolsorganisationen. Det är signalen från vår sida, och jag har som sagt goda förhoppningar om att en majoritet av riksdagens ledamöter står bakom detta viktiga budskap.

Vi socialdemokrater har tidigare pekat på de negativa konsekvenserna av neddragningar av ett antal domstolar. Servicenivån i landet försämras, och medborgarnas avstånd till domstolarna ökar. Den lokala förankringen är viktig, inte minst när det gäller ärenden som rör Försäkringskassan, kommunen eller socialnämnden. Sådana ärenden rör ofta människor som är ganska utsatta.

Neddragningar av antalet domstolar innebär även att kommuner förlorar kvalificerade arbetstillfällen. Det minskar möjligheterna för att hela landet ska leva.

Nu ökar också antalet mål i domstolarna. I samtliga av dessa fyra domstolar ökar antalet brottmål, vilket talar emot ytterligare nedläggningar. Ytterst handlar alltså detta om att värna förtroendet för rättsväsendet.

Jag måste även säga att jag är något förvånad över Alliansens märkliga kappvänderpolitik. I början av 2000-talet gjordes en stor reform av domstolsväsendet. Den var nödvändig. Vi socialdemokrater tog ett hel-

hetsgrepp. Då fanns det tingsrätter med en domare, och i vissa fall gick det upp till ett par tre veckor innan ett ärende kom upp i domsalen.

Därför gjordes en rad nödvändiga förändringar där små tingsrätter slogs ihop. Samtidigt fick flera tingsrätter särskilda kansliorter och tingsställen. Efter den reformen nåddes en bra nivå med hänsyn till kravet på en effektiv tingsrättsorganisation med hög kvalitet i dömandet samt tillgänglighet, servicenivå och säkerhet.

Då stod de borgerliga kritiska och reserverade sig emot de nödvändiga förändringarna som inte heller gick så långt den gången som förslaget från Domstolsverket ursprungligen såg ut. Tanken var att det skulle vara ännu hårdare tag.

Efter att Alliansen agerat mot förändringar i opposition hann ni knappt hamna i regeringsställning förrän ni lade ned ytterligare domstolar. Vi agerade i linje med vad vi sagt innan att med den förändring vi hade gjort så räckte det med nedläggningar och sammanslagningar av tingsrätter.

Efter att Domstolsverket i januari redovisat sin promemoria om ytterligare neddragningar går flera borgerliga företrädare som jag nämnde ut lokalt i medierna och kritiserar ytterligare nedläggningar, vilket naturligtvis är lovvärt. Men samtidigt reserverar de sig i riksdagen mot vår skrivelse om att förhindra ytterligare nedläggningar. Kör man ett dubbelspel? Försöker man vinna röster på lokalplanet samtidigt som man i riksdagen tycker något annat? Det verkar lite märkligt.

Det är inte min sak att döma hur märkligt det är eller om det är ett dubbelspel. Det får väljarna avgöra, men jag kan inte låta bli att tycka att det känns något konstigt.

Fru talman! Jag vill återigen yrka bifall till förslaget i utskottsbetänkandet och vill även tacka Johan Linander för lyckönskningar angående den socialdemokratiska valberedningens förslag till ny partiordförande.

I detta anförande instämde Kerstin Haglö och Elin Lundgren (båda S), Maria Ferm (MP) samt Lena Olsson (V).

Anf. 138 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik:

Fru talman! Jag tänkte ställa några frågor. Jag ska ta dem i tur och ordning så att Mattias Jonsson får en möjlighet att svara.

Först vill jag fråga om du anser att Domstolsverket har behandlat sitt ärende färdigt och att det finns en slutprodukt. Det vill jag att du svarar på. Vi ska ju prata om saker som de är.

Sedan tänkte jag också tacka för den beskrivning som du gjorde av Socialdemokraterna och historiken kring nedläggningen av domstolar. Den var väldigt belysande. Vi känner väl till den.

Jag ska också påminna om, och det kanske du inte känner till, att precis just när vi tog över regeringsmakten och Beatrice Ask vandrade in som justitieminister och efterträdde Thomas Bodström så tog hon tag i en hel del färdiga utredningar. Det innebär bland annat att de opolitiska tjänstemännen gjorde en liten rundtur i Norrland, och det innebar att Haparanda tingsrätt inte lades ned, vilket hade föreslagits.

Historiebeskrivningen var alltså delvis rätt vad gäller Socialdemokraterna men haltade lite grann i beskrivningen av oss.

Jag skulle nu vilja fråga, förutom den första frågan om du anser att det här är färdigbehandlat, om du tycker att vi ska ha självständiga myndigheter som ska kunna arbeta på utan att statsråd eller någon annan ska gå in i deras ärendehantering.

Det var två frågor.

Så har jag en tredje fråga, och det är vad du anser om konstitutionsutskottets uttalande om hur man ska använda sig av utskottsinitiativ. Man har ju sagt att man ska vara varsam och att man ska eftersträva politisk enighet. Anser du att konstitutionsutskottet genom alla dessa år har haft fel? Anser du att vi ska införa en nyordning?

Jag har kvar en fråga till nästa replikomgång.

Anf. 139 MATTIAS JONSSON (S) replik:

Fru talman! Jag ställde också en fråga som jag antagligen inte får något svar på. Det var om ni i Alliansen anser att vi gör fel som lägger fram ett utskottsinitiativ.

Domstolsverket har lagt fram ett förslag som är ute på remiss. Efter remissrundan kommer förslaget antagligen att landa på regeringens bord. Vi menar att såsom det ser ut i det förslaget just nu, med fyra föreslagna tingsrättsnedläggningar, är det så pass allvarligt så vi vill förekomma i den frågan. Vi vill att riksdagen talar om sin mening till regeringen.

Vi kan låta frågan gå och inte göra någonting, och den hamnar på regeringens bord. Riksdagen har faktiskt delegerat möjligheten för en regering att fatta beslut om nedläggning. Säger inte riksdagen sin mening riskerar detta förslag att klubbas igenom, och det vill vi förhindra.

Krister Hammarbergh har en partiledare som påstår sig vara en resultatriktad politiker. Vill man ha en förändring eller vill man se till att stoppa ytterligare nedläggningar av tingsrätter får man använda sig av de möjligheter som finns, i det här fallet ett utskottsinitiativ i riksdagen. Det har vi tagit, och vi känner att det är helt rätt. Vi hoppas att det blir en majoritet i kammaren som gör att det blir bekymmersamt för regeringen att faktiskt fatta ett beslut.

Utöver det skulle jag vilja säga att det kanske är ett antal personer också inom Alliansen som är ute och pratar för att inte stänga ned ytterligare tingsrätter. Varför går det bra att prata i medierna, ställer jag mig frågan, men inte ställa sig bakom vårt förslag i kammaren.

Anf. 140 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik:

Fru talman! Jag ska påminna om att det inte finns några förslag. Det vi nu diskuterar är ett utskottsinitiativ.

Jag ställde tre frågor. Jag fick delvis svar på den första. Men frågan var om det fanns en färdigbehandlad produkt från Domstolsverket. Det svarade du inte på. Du sade att det fanns en första rapport. Du medgav att den är under remissbehandling och att det inte är färdigt. Jag antar att du inte kommer att svara på den frågan, men jag tror att vi kan vara överens om att den inte är färdigbehandlad. Du får gärna bekräfta det.

Däremot svarar du inte på om du anser att Domstolsverket i fortsättningen ska vara en självständig myndighet. Använd gärna den sista repliken till det.

Använd gärna också den sista repliken till att kommentera lite grann vad konstitutionsutskottet har sagt genom åren. Har du respekt för det eller vill du ha en nyordning? Det var min fråga.

Nu har du hunnit grunna lite grann på det där så du kanske är redo för ytterligare en fråga också. Ser du någon som helst begränsning av hur vi ska använda oss av utskottsinitiativet? Det är det den här debatten handlar om.

Jag vill instämma i Johan Linanders lyckönskning till Håkan Juholt. Det är helt uppenbart att han har väldigt mycket att göra.

Anf. 141 MATTIAS JONSSON (S) replik:

Fru talman! Beatrice Ask stod i talarstolen och sade: Jag är inte rätt person att svara på frågan så som läget är just nu när det gäller det förslag som ligger ute. Om inte ministern är rätt person att svara på frågan får vi i oppositionen faktiskt fråga er som sitter i riksdagen hur ni anser att vi ska hantera frågan och om vi kan få en majoritet i kammaren som jag var inne på tidigare. Det anser vi är rätt.

Jag tror att man vanligtvis ska vara försiktig med att använda sig av ett utskottsinitiativ. Men när vi har delegerat den här frågan till regeringen för att den faktiskt ska kunna fatta beslut är det också en skyldighet från vår sida att agera om vi ser att det finns en möjlighet att göra det. Den möjligheten finns.

Det var så här tidigare också när det gällde vem som var ute och sade vad. En alliansföreträdare var faktiskt ute i medierna lokalt. Det bästa vore, påstår alliansföreträdaren, om Hässleholm och Kristianstad agerade gemensamt och framförde värdet av att båda tingsrätterna fanns kvar. Det säger alliansföreträdaren, att agera gemensamt. Varför agerar inte alliansföreträdarna i riksdagen för att se till att stoppa de föreslagna nedläggningarna av de här fyra tingsrätterna? Det undrar jag.

Anf. 142 JOHAN LINANDER (C) replik:

Fru talman! Det är uppenbart att Socialdemokraternas talesperson i de här frågorna, Mattias Jonsson, inte har förstått skillnaden mellan att som politiker och som parti tycka och uttrycka saker å ena sidan och å andra sidan begära att riksdagen ska fatta beslut i frågan i det här läget, innan det ens finns ett förslag att ta ställning till. Det är klart att vi som politiker, vilket jag har gjort – du har till och med redan återgett vad jag har sagt – kan tycka i både den ena och den andra frågan. Det har vi all rätt att göra. Men det är en helt annan sak än om riksdagen ska fatta beslut. Det är en helt annan sak att kräva att regeringen eller justitieministern ska uttala en ståndpunkt i en fråga som ännu inte har kommit på regeringens bord. Skulle justitieministern göra det hade ni varit snabba. Då hade det blivit en KU-anmälan för ministerstyre direkt. Den skillnaden måste man kunna se.

Jag ställde ett antal frågor i mitt anförande. Mattias Jonssons anförande gick ju ut på att Socialdemokraterna tidigare lade ned sisådär 40–45 tingsrätter för att de var för små. Det behövdes, men de här fyra ska absolut inte läggas ned, för de är inte så små. Det stämmer ju inte. Jag kan ta Skåne som exempel eftersom jag är skåning. Trelleborgs tingsrätt lade ni ned. Den domsagan var större än vad Hässleholms domsaga är nu. Varför var det då rätt att lägga ned Trelleborgs tingsrätt? Varför

tyckte ni att det höjde kvaliteten? Det behövdes verkligen, det var absolut nödvändigt, trots att den var större än Hässleholms tingsrätt är nu.

Prot. 2010/11:70
10 mars

Anf. 143 MATTIAS JONSSON (S) replik:

Fru talman! Under den tid som vi hade regeringsmakten motionerade Alliansen – 2003, 2004 och 2005 tror jag att det var – om att den här typen av frågor som riksdagen har fattat beslut om att delegera till regeringen ska hanteras så att riksdagen får tycka till om det är så att man ska göra förändringar i domstolsorganisationen. Det var ett återkommande motionerande. Nu när vi har tagit ett initiativ för att låta riksdagen ge sitt besked och skapa en uppfattning i den här frågan är det inte intressant att ställa sig bakom.

Jag kan notera, Johan Linander, att du också har varit ute och varit kritisk till nedläggning av de här föreslagna tingsrätterna. Jag förstår inte, som jag också nämnde i mitt anförande, det här dubbelspelet. Vi sade när vi var i regeringsställning att vi tog ett helhetsgrepp. Vi gjorde stora förändringar. Det var rejäla neddragningar. Vi ansåg att de var väl avvägda, att de var behövliga och att de var viktiga. Ni var emot de förändringarna. Sedan kom ni till regeringsmakten och gjorde ytterligare förändringar. Men vi sade när vi hade gjort våra förändringar: Det räcker nu. Vi behöver inte göra fler. Den linjen har vi hållit därefter. Vi fortsätter att hålla den. Det är inga fram och tillbakavängningar utan här håller vi det vi sade när vi gjorde de stora förändringarna. Det är precis samma linje.

Anf. 144 JOHAN LINANDER (C) replik:

Fru talman! Det verkar vara svårt att få fram kommunikationen här. Det är självklart att jag har varit ute och tyckt till i tingsrättsfrågan. Det har jag gjort under nio år som riksdagsledamot. Jag har varit med och kritiserat Socialdemokraternas nedläggningar av tingsrätt efter tingsrätt. Jag står kvar vid Centerpartiets politik, den decentraliserade politiken att det är viktigt att ha samhällsservice nära medborgarna, inklusive rättsväsendet.

Vi kan till exempel se på polisstationerna. Under Socialdemokraternas tid lades polisstation efter polisstation ned. Nu ökar antalet polisstationer när Alliansen styr. Men det var ett sidospår.

Det är klart att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om tingsrätterna. Så har det ju varit hur länge som helst. Ska förändringar i domstolsorganisationen göras kommer man till riksdagen, även om man inte behöver, genom en skrivelse. Den skrivelsen kan riksdagsledamöterna motionera på. Det blir ett betänkande i justitieutskottet som sedan debatteras här i kammaren. Det är precis den ordningen vi säger här att vi vill ha men som ni inte godtar längre. Ni har ju inte väntat på att det finns ett förslag att debattera.

Det ni vill göra är att styra en myndighet att inte lägga fram det förslag som de har tänkt. Ni vill göra det som en minister inte skulle få göra, för då är det ministerstyre. Det vill ni att riksdagen ska göra i stället. Vad ska man kalla det? Riksdagsstyre av myndigheterna. Men vi kan inte KU-anmäla er för det.

Förklara så att eventuella tittare eller lyssnare, eller jag till exempel, kan förstå varför det var rätt att 2005 lägga ned den större Trelleborgs

*Tingsrätts-
organisationen*

tingsrätt, för det säger ni. Fortfarande säger du det. Det var då rätt att lägga ned den tingsrätten. Men nu skulle det vara fel att lägga ned Hässleholms mindre tingsrätt. Jag vill inte lägga ned Hässleholms tingsrätt heller, men förklara varför ni har ändrat ståndpunkt!

Anf. 145 MATTIAS JONSSON (S) replik:

Fru talman! Det har påståtts att vi med det här utskottsinitiativet hindrar Domstolsverket att lägga fram förslag till regeringen. Det stämmer inte. Det är helt fel. Vi lägger fram ett utskottsinitiativ för att tala om hur riksdagen anser att regeringen ska agera om det färdiga förslaget innebär nedläggningar av ytterligare tingsrätter. Det hindrar inte på något sätt Domstolsverket från att lägga fram förslag. Så är det inte.

Det som gör mig förvånad över retoriken är att det hela tiden är en diskussion om formalia i fråga om utskottsinitiativet, men det finns ingen som säger något om uppfattningen att tingsrätterna ska finnas kvar eller om de ska läggas ned – förutom tidigare diskussioner.

Det finns ett förslag från Domstolsverket, och det är ute på remiss. Hur förslaget exakt kommer att se ut när det hamnar på regeringens bord vet vi inte. Men vi vill att riksdagen ska tala om sin uppfattning om regeringen får ett färdigt förslag där det föreslås ytterligare nedläggningar av tingsrätter. Jag tycker att ni kan ställa er bakom detta och inte gömma er bakom formalia för att sedan lokalt på orterna säga att ni är emot nedläggningar av ytterligare tingsrätter. Det rimmar illa.

Anf. 146 MARIA FERM (MP):

Fru talman! Riksdagen är den yttersta beslutsfattaren i landet och har i princip rätt att fatta beslut om alla olika saker och i alla typer av ärenden. Det finns vissa undantag såsom myndighetsutövning mot enskild med mera, men principen är att riksdagen är den yttersta beslutsfattaren. Ett exempel på detta är utskottens möjlighet att ta egna initiativ i viktiga frågor enligt 3 kap. 7 § i riksdagsordningen. Det är en möjlighet som har använts när viktiga frågor har stått på spel eller när regeringen av olika skäl inte har kunnat agera. Ett annat exempel är den enskilde ledamotens rätt att motionera under allmänna motionstiden eller med anledning av en proposition, för att på så sätt driva politiken i en viss riktning.

Under riksdagsåret 2005/06 medförde detta bland annat att en majoritet i riksdagen fattade beslut om ändringar i skollagen för ökad frihet för vissa förskoleverksamheter. Det är något som visar att riksdagen kan utöva egen makt.

Justitieutskottets majoritet har nu tagit initiativ till ett tillkännagivande till regeringen om att förändringar av tingsrättsorganisationen inte får innebära nedläggningar av fler domstolar. Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut.

Under åren 1999–2007 skedde omfattande nedläggningar av tingsrätter i Sverige, och antalet minskade från 96 till 55. Statskontoret påpekar i rapporten *Sammanslagna tingsrätter – En utvärdering* att övervägande skäl talar för att nedläggningarna fått de effekter riksdagen och regeringen har avsett. Därefter har beslut fattats om att fler nedläggningar inte ska ske i Norrland. Ändå har ytterligare tingsrätter lagts ned.

Antalet tingsrätter har således minskat från 96 till 55. Därefter har antalet förvaltningsdomstolar kraftigt minskat, vilket har medfört att en-

skilda parter i exempelvis mål om tvångsomhändertagande har fått avsevärt mycket längre att resa än vad som förr var fallet. Enskildas avstånd från domstolarna har ökat.

Domstolsverket har nu på eget initiativ börjat utreda en sammanslagning av Eksjö och Jönköpings tingsrätter, Hässleholms och Kristianstads tingsrätter, Mora och Falu tingsrätter samt Norrtälje och Attunda tingsrätter. Domstolsverket anför som huvudsakliga skäl effektiviseringsskäl och till viss del arbetsmiljöskäl. Utredningen har skickats på remiss av verket. Om förslagen genomförs kommer de att medföra att det i hela Dalarna finns bara en tingsrätt, att det i Jönköpings län finns bara en tingsrätt, att det i norra Storstockholm finns två tingsrätter och att det i norra Skåne finns bara en tingsrätt.

Om Mora tingsrätt läggs ned får detta en väsentlig innebörd för hela Dalarna och särskilt boende i norra Dalarna. Om Norrtälje tingsrätt läggs ned innebär detta att hela norra Stockholms län hänvisas till en enda tingsrätt. I min egen region blir innebörden att det i hela före detta Kristianstads län finns bara en enda tingsrätt. Avstånden till domstolar ökar som sagt väsentligt, vilket innebär att allt från parter tillgång till domstolar till elevers möjligheter till studiebesök och allmänhetens möjligheter till kunskap om rättsväsendet, och hur det faktiskt fungerar, kraftigt försämras.

På samma sätt som det kan finnas ett egenvärde i att ha många förtroendevalda i en kommun eller ett landsting för att öka befolkningens förtroende för systemet, kan det finnas ett behov av att enskilda ska veta var deras domstol finns, var de kan få sin rättvisa. Det får inte bli så att rättvisan och domstolen blir något illusoriskt, något förbehållet välutbildade jurister i storstäder. Sveriges domstolar finns till för landets befolkning.

Jag vill avsluta mitt anförande med att säga att det är positivt att vara med och skicka ett budskap om att stoppa nedläggningen av fler tingsrätter i Sverige. Om det är så att Mora tingsrätt har en sårbar arbetssituation med befintlig bemanning se då till att ändra bemanningen. Brist på arbete finns ju enligt Domstolsverkets statistik över inkomna och avgjorda mål inte. Jag är stolt över att kunna bidra till att stoppa nedläggningen av fler tingsrätter.

I detta anförande instämde Kerstin Haglö, Mattias Jonsson och Elin Lundgren (alla S) samt Lena Olsson (V).

Anf. 147 JOHAN LINANDER (C) replik:

Fru talman! Jag hade inte tänkt att begära replik på Maria Fermes anförande, men eftersom jag inte fick något som helst svar från Mattias Jonsson på mina frågor tänkte jag ställa dem till Maria Ferm också.

Först tänkte jag ge en bild av tingsrättsnedläggningarna. Du nämnde tidsspannet 1999–2007. Jag lät riksdagens utredningstjänst ta fram en lista på alla tingsrätter som har lagts ned. Jag ska inte läsa upp alla, men jag kan nämna att 2007 lades två tingsrätter ned. Det hände faktiskt lite. År 2006 lades en tingsrätt ned, och år 2005 var det 13 tingsrätter. Det här var bara för att få en bild av hur det såg ut innan Alliansen tog över och efter.

Låt mig gå över till frågan. Eftersom Maria Ferm också representerar Skåne, Malmö valkrets, tänkte jag att vi kunde prata lite om de skånska

tingsrätterna. Från Centerpartiets sida har vi motsatt oss nedläggningen av till exempel Trelleborgs tingsrätt. Vi menar att det blev betydligt sämre tillgänglighet för medborgarna. Det har inte ökat effektiviteten att tvinga trelleborgarna att åka till Ystad. Det var en centraliseringsiver som den socialdemokratiska regeringen stödd av Miljöpartiet och Vänsterpartiet stod för.

Trelleborgs domsaga har fler invånare än vad nuvarande Hässleholms domsaga har. Då var argumentet att Trelleborgs tingsrätt var för liten. De argumenten använde Miljöpartiet också. Men de gäller tydligen inte nu. Kan du förklara skillnaden eller vad som har hänt däremellan, varför tingsrätten då var för liten för att fungera men att i dag är en mindre tingsrätt, en domsaga med färre invånare, stor nog, enligt er syn och vår syn, att fungera på ett effektivt sätt?

Anf. 148 MARIA FERM (MP) replik:

Fru talman! Jag noterar att Johan Linander bara pratar om och kritiserar nedläggningar av tidigare tingsrätter. Det är nedläggningar som är genomförda, men det är ingenting som säger att vi ska lägga ned fler. Någonstans måste det finnas en bortre gräns för hur många tingsrätter som kan läggas ned. Det här är en så pass tydlig gräns. Annars blir det för stora avstånd, och den lokala förankringen kommer att gå förlorad.

Det är symtomatiskt för hela debatten att det är många diskussioner om tidigare nedläggningar snarare än om dagens sakfråga. Det stämmer att det har skett många nedläggningar tidigare, och nu vill vi förhindra att ännu fler läggs ned. Vad jag kan se finns ingen från Alliansen som över huvud taget uttrycker att man är emot att fler tingsrätter läggs ned. Det är lätt att säga att man är motståndare i lokala medier, men det är otroligt svårt att säga det i riksdagen.

Jag tycker att det är märkligt om man inte kan rösta för ett utskottsinitiativ där man skickar ett budskap om att riksdagen inte vill att fler tingsrätter ska läggas ned men samtidigt kan säga det i lokala medier.

Jag har funderat på om det är så att man inte vill göra det för att man är rädd att det skulle se lite hycklande ut om man sedan röstar för ett förslag om att lägga ned tingsrätterna när det väl kommer hit till riksdagen.

Anf. 149 JOHAN LINANDER (C) replik:

Fru talman! Maria Ferm kan nog läsa i protokollet sedan, men jag kan säga det en gång till: Från Centerpartiets sida har vi inga som helst problem att säga att vi står fast vid den politik vi har drivit ända sedan tingsrättsslakten påbörjades 1999. Vi vill ha ett decentraliserat rättsväsen, inklusive Domstolsverket. Det är inga problem för mig att säga det; det har jag gjort många gånger i denna kammare.

Man måste dock kunna se skillnaden mellan att vi som partier och politiker säger och tycker saker, vilket är en sak, och att riksdagen fattar beslut. Då har riksdagen nämligen sagt att det ska vara på ett visst sätt innan det ens finns ett förslag att ta ställning till. Det är en mycket märklig ordning ni nu inför i och med detta.

Sedan måste jag konstatera att Maria Ferm inte kan svara. Jag går tillbaka till gamla beslut och vad ni har sagt i tidigare debatter för att försöka få fram någon slags stringens i politiken. Vad är det som gör att

en sak var rätt då men inte är det nu? Vad är det som har hänt under tiden? Jag har inte fått något svar från Mattias Jonsson, och jag har inte fått något svar från Maria Ferm heller. Hon har dock en replikchans till.

Jag skulle också vilja ta upp det du sade om en tingsrätt i varje län, Maria Ferm. Jag håller med om att det var ett väldigt fyrkantigt sätt att se på rättsväsendet, men det var precis det ni höll på med 1999–2006. Man lade ned varenda tingsrätt i Värmland förutom en, och man lade ned varenda tingsrätt i Blekinge förutom en. I Västmanland lade man ned varenda tingsrätt förutom en, och så vidare.

Det är dock lätt att nu stå i opposition och tycka något helt annat. Jag är i varje fall glad att vi står fast vid den politik vi har drivit hela tiden. Det känns tryggast så.

Anf. 150 MARIA FERM (MP) replik:

Fru talman! Jag förstår att du mycket hellre vill diskutera tidigare nedläggningar av tingsrätter än det faktum att det finns förslag om att fler ska läggas ned, Johan Linander.

Jag har hört flera gånger i denna debatt att det inte finns något förslag. Det finns faktiskt ett förslag från Domstolsverket som är ute och remissbehandlas. Det finns heller ingenting som säger att vi från riksdagen inte skulle kunna uttala oss om att vi inte vill att fler tingsrätter ska läggas ned. Skulle det vara så att vi inte kunde göra det skulle vi inte heller ha denna debatt. Vi skulle inte ha den möjligheten.

Även om ni har diskuterat mycket formalia tycker jag att kritiken har varit väldigt svag. Den handlar om att vi kanske borde avvakta, vilket jag har hört från Moderaternas håll, eller att man ska behandla detta varsamt och eftersträva en stor enighet. Det kan vi absolut tycka, men när man säger att man inte borde göra detta eftersom vi borde eftersträva en stor enighet innebär det att det finns en oenighet i sakfrågan. Annars skulle det väl inte vara något problem. Ett utskottsinitiativ kräver en stor enighet. Om det är så att vi är eniga i frågan borde ni inte heller vara emot utskottsinitiativet.

Å andra sidan har det kommit fram kritik om att detta kanske inte är en tillräckligt stor fråga. Det tycker jag också är ganska märkligt när ni har varit ute i lokala medier och just visat att det är en jätteviktig fråga och att det är viktigt att vi inte lägger ned tingsrätter. Sedan lyckas ni inte göra något så enkelt som att skicka ett budskap till regeringen i frågan.

Ni har också jämfört detta med ministerstyre, till exempel. Vi är dock inte ministrar. Vi är riksdagsledamöter. Vi har all möjlighet att ta detta initiativ, men ni väljer medvetet att inte göra det. Det tycker jag är beklagligt, och jag hoppas ändå att det går igenom i riksdagen.

(Applåder)

Anf. 151 KENT EKEROTH (SD):

Fru talman! Jag ska verkligen inte vara långrandig. Vi har väl hört det mesta vid det här laget.

Vi ställer oss bakom betänkandet som det ser ut, och vi menar att tingsrätterna ska vara kvar i nuvarande form. Sedan får vi se vad det blir för förslag från Domstolsverket. Blir det inget sådant förslag är det bra, och blir det ett sådant förslag tycker jag att det kan vara bra att skicka signalen redan nu att vi inte vill att några nya tingsrätter ska läggas ned.

Anf. 152 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Som siste man på talarlistan är det väldigt intressant att lyssna på debatten om vad vi får och inte får när det gäller utskottsinitiativet, som man ser som en formsak.

Jag läste en artikel, ”Värna Mora tingsrätt”, som jag i stort sett kan ställa mig bakom. Där kommer det upp vad denna fråga handlar om: Vad tycker man i sak om detta? Här i riksdagen får vi inget svar på den frågan i dag, konstigt nog. I medierna har vi dock fått svar om vad man tycker i sakfrågan. Jag betraktar mig själv som lika mycket politiker i medierna som här i riksdagen, och jag vill faktiskt ha svar på frågan: Får vi inte ta detta initiativ? Den frågan vill jag ställa till Alliansen.

När man tittar på utskottets övervägande ser man att det längst ned, sammanfattningsvis, står vad vi i majoriteten tycker. Sedan finns det en reservation där man kör mycket formalia. ”Sammanfattningsvis”, avslutar man i reservationen, ”anser vi att riksdagen bör avslå förslaget”. Det sitter ju ihop. Ni säger att detta är en formsak, men ni säger ingenting i sakfrågan.

Jag har också hört från talarstolen att det var en reformering av tingsrätterna. Under min tid här i riksdagen under förra mandatperioden hade vi dock 21 länsrätter som blev 12 förvaltningsrätter. Det har jag inte hört att ni har kommenterat så mycket. Johan Linander hakar upp sig på att man gjorde en reformering av tingsrätterna. Det är väl ingen ursäkt för att inte nu ta detta initiativ och säga: Stopp, nu går vi inte längre. Nu är det nog; nu har vi lagt ned nog.

Det är inget förslag, säger man. Men Domstolsverket har faktiskt ett förslag ute. Det är ett förslag. Jag förstår inte hur ni resonerar över huvud taget. Som sagt, frågan är: Får vi göra detta? I riksdagen måste man väl kunna ta initiativ. Det är ju här politiken ska bedrivas. Verkligheten förändras, dessutom. Gör alltså inte detta bara till en formfråga, utan stå för sakfrågan om ni gör det även i medierna!

När det gäller att myndigheter ska vara självständiga har jag haft många olika debatter i denna kammare för att få myndigheter att samverka så att vi ska ha någon slags service på landsbygden. Detta är ytterligare ett steg mot att vi på landsbygden snart kommer att bo i våra bilar. Vi ska nämligen åka hur långt som helst för att träffa till exempel Försäkringskassan, där det också är förändringar på gång. Det blir medborgarna som får sitta och betala sina resor för att ha kontakt med myndigheterna.

Detta initiativ går ut på att det nu får vara nog. Vi måste sätta ned fötterna. Landsbygdens befolkning behöver också service. Att styra sina myndigheter kan man visst göra utan att för den skull bedriva ministerstyre och så vidare. Det kan man göra genom regleringsbrev etcetera.

Jag vill också påminna om att revisorerna har kritiserat regeringen för dess dåliga styrning av sina myndigheter.

Frågorna kvarstår: Får vi tycka i den här frågan? Också sakfrågan kvarstår. Läs i utskottsbetänkandets sammanfattning vad majoriteten tycker, och läs er sista mening!

Jag yrkar bifall till förslaget till beslut i betänkandet och avslag på reservationen.

I detta anförande instämde Kerstin Haglö och Mattias Jonsson (båda S) samt Maria Ferm (MP).

Anf. 153 JOHAN PEHRSON (FP) replik:

Fru talman! Ja, det går jättebra att Lena Olsson tar utskottsinitiativ. Hon kan ta 200 olika utskottsinitiativ. Det finns alla möjliga saker som myndigheter hittar på som vi bör utreda och kontrollera.

Vi kan ju stå här hela nätterna och debattera. Känns det bra för dig ställer jag upp. Men vi kanske kan be några andra att göra det, för det finns annat här i livet än detta. Och det finns ju inget färdigt förslag.

Jag tillhör dem som på fullt allvar menar att Domstolsverket och andra myndigheter har ett löpande uppdrag att se över sin verksamhet. De lägger fram den här promemorian, och jag kan säga att jag tycker att den har klara brister och att deras förslag verkar konstigt. Men man måste åtminstone ha respekt för och lyssna på andra. Det kan ju komma fram intressanta fakta som inte du och jag har, eller hur? Därför tycker jag att det är viktigt att man följer den ordningen. Sedan kan det ändå landa i att vi i den här riksdagen kommer fram till att vi absolut inte ska lägga ned till exempel Mora tingsrätt. Det verkar dumt. Jag delar den uppfattningen. Du undrade om jag inte kunde säga det, och det kan jag väl göra. Men så fort det tas ett initiativ och en myndighet som vi är överens om ska vara självstyrande ska utreda något, måste man åtminstone låta dem få jobba. Sedan kan man tycka och kommentera saker. Men att agera och stoppa varje gång det är något som vi initialt inte tycker verkar vettigt är en väldigt udda arbetsordning för Sveriges parlament. Det ställer liksom hela vår förvaltningstradition på ända.

Det här sker bara för att du har möjlighet, därför att du har så otroligt bra handlag med Sverigedemokraterna. Ni vill förena er med Miljöpartiet och sossarna i detta sätt att stifta lagar, utveckla våra myndigheter och förbättra Sverige. Jag tycker bara att det är ett förvånande sätt. Du får gärna redovisa vilka nästa utskottsinitiativ är som du tänker ta med Sverigedemokraterna och varför.

Anf. 154 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Jag hör att Johan Pehrson är väldigt upprörd och överdriver lite. Han kan stå här hela natten, och vi kan ta 200 utskottsinitiativ. Nu har vi tagit ett, som jag har varit med om under min tid. När ska vi i oppositionen få tycka till om saker och ting som riksdagsledamöter?

Det här ligger inom justitieutskottets område. Det är Domstolsverket som har skickat ut ett förslag som är ett förslag. Sedan har du synpunkter på det, och det var väl rätt okej synpunkter. Men läs sista meningen i majoritetens text i utskottsbetänkandet, för det är ju precis det ni avslår, Johan Pehrson.

Jag tycker att det är ganska raljant. Det låter precis som om vi skulle ha tagit hundratals utskottsinitiativ. Så är det ju inte. För oss är den här frågan väldigt angelägen.

Jag har inte varit ute i pressen, som en del alliansföreträdare, och tyckt i sakfrågan. Jag har fått frågan på senare tid och har då sagt vad jag tycker i sakfrågan. I pressen vågar vi diskutera sakfrågan, men när vi kommer till Sveriges parlament får vi inte tycka i frågan. Det är en väldigt konstig ordning.

Anf. 155 JOHAN PEHRSON (FP) replik:

Fru talman! Vi får ju tycka saker hela tiden. Jag har uppfattat att Lena Olsson har åsikter oavbrutet. Jag har hela tiden hört henne tycka saker i riksdagen, så det är väl inga problem. Men frågan är bara om man ska ta ett utskottsinitiativ för ett förslag som ännu inte är levererat. Eller upplever Lena Olsson att förslaget har skickats till justitieutskottet för att vi ska ta tag i det nu? I så fall har brevet gått fel. Men det har ju inte kommit något sådant brev.

Detta är ute på remiss till andra myndigheter. Sedan kanske de lägger fram ett förslag till regeringen som sedan ska fatta ett beslut. Då blir det verkligen politik. Om det skulle bli ett förslag från regeringen tycker jag verkligen att det ska hit och debatteras.

Vad gäller Mora tingsrätt kan vi stå sida vid sida och säga att förslaget verkar knasigt. Det är väl inte så svårt. Men för den skull kan man inte ta ett utskottsinitiativ.

Arbetsmiljöverket, Jordbruksverket, Trafikverket och alla möjliga myndigheter har utredningar som är ute på remiss. Men ska det bli utskottsinitiativ av allt detta så fort vi tycker något?

Det här handlar om att Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna har funnit varandra med ledsagare från Miljöpartiet och Socialdemokraterna. Ni tillsammans tycker att det här är så viktigt och har då landat på att ni ska ge ett nålstick här. Gör det, men om ni ska fortsätta med det är det ett kraftfullt brott mot svensk förvaltningstradition. Jag menar att det är ett tveksamt sätt att använda möjligheten till utskottsinitiativ, åtminstone om man ser det historiskt.

Anf. 156 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Jag hör vad Johan Pehrson säger, och jag skulle inte tilllåta mig själv att falla så lågt som att påstå att vi står här och begår brott, som Johan Pehrson gör. Vi har tagit ett utskottsinitiativ, därför att vi tycker att vi ska värna de tingsrätter som vi har kvar i dag, att de ska få vara kvar.

Du har ju lite samma åsikt. Det borde inte vara ett så stort problem för dig att stödja förslaget i betänkandet, så jag förstår faktiskt inte vad du snackar om.

Anf. 157 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik:

Fru talman! Jag ska bara korrigera Lena Olsson. Hon har varit med och tagit utskottsinitiativ förut. Om hon hade läst de papper som hon har fått från utskottskansliet och från riksdagens utredningstjänst, som har gått igenom allt detta med utskottsinitiativ, hade hon sett att hon var med och tog initiativ också förra året. Och då gjordes det på det sätt som det normalt sett brukar göras. Jag redogjorde lite grann för det tidigare. En av punkterna är att snabbt kunna korrigera saker som har blivit fel. Men du var med.

Jag är inte jätteförvånad, Lena Olsson, över att du tycker om det här. Att du och Sverigedemokraterna faller in i det här passar liksom in i bilden. Däremot har vi, om jag ska vara riktigt ärlig, blivit djupt bekymrade över Socialdemokraterna, eftersom det inte var ni som tog initiativet utan Socialdemokraterna. Det bekymrar oss.

Hela diskussionen som har varit i dag, där utskottsinitiativ jämförs med vad som skrivs på en insändarsida och vad som slängs in i lokala medier som Norrbottens-Kuriren, Ljusnan eller vad det nu skulle kunna vara för tidning, förvånar mig inte. Själva förvåningen var hur utskottsinitiativet såg ut när vi fick det till utskottet den 3 februari. Det såg faktiskt ut som en insändare och ingenting annat. Det såg inte ut som ett utskottsinitiativ. Som sagt, Håkan Juholt har mycket att göra.

Vi vill ta ansvar för Sveriges domstolsväsen, men vi har också respekt för riksdagens arbetsformer och för svensk konstitution. Och vi tycker att förändringar och praxisförändringar ska ske ganska brett.

Mattias Jonsson medgav nu i slutet av sitt inlägg att det inte finns något färdigt förslag. Du har fortfarande hävdats motsatsen. Eller delar du Mattias Jonssons uppfattning?

Jag skulle också vilja att du kommenterar KU:s yttrande om varsamhet och politisk enighet, därför att ingen av er har velat göra det tidigare. Anser ni att konstitutionsutskottet har haft fel alla dessa år?

Anf. 158 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! För att ta det sista först ville väl inte KU alls yttra sig i den här frågan, om jag har förstått det rätt, utan det var vår kanslipersonal som skulle ta reda på det här den här gången. Och det är fullt okej. Vi får absolut ta det här initiativet.

Sedan får jag väl be om ursäkt, Krister Hammarbergh, för att jag glömde det utskottsinitiativ som du tog upp. Nu blir det också fört till protokollet. Men det kanske var en gång då det passade Krister Hammarbergh väldigt bra. Vi tog det initiativet, och det var okej. Den ena gången passar det, den andra gången passar det inte.

Vad Krister Hammarbergh vill para ihop oss med för folk är också olika från gång till gång. Jag tänker inte sänka mig till den nivån.

Krister Hammarbergh säger att Alliansen tar ansvar. Det gör vi i oppositionen också. Det har varit en stor reformering av tingsrätterna. Nu tycker vi att det är nog. Det är vi i vår fulla rätt att tala om i Sveriges riksdag.

Att alliansföreträdare hellre för sakfrågan i debatt i tidningarna och inte törs göra det i Sveriges riksdag är beklagligt.

Det här *är* ett förslag från Domstolsverket.

Anf. 159 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik:

Fru talman! Jag känner mig lite skolläroraktig när jag nu säger att det inte var en gång utan två gånger ni gick med på det hela. Det var också ett fall av politisk enighet, och det var något vi snabbt behövde korrigera.

Det finns alla möjligheter att dryfta frågor i Sveriges riksdag. Frågeinstitutet är en sådan möjlighet. Man kan ställa skriftliga frågor, och vi kan ha interpellationsdebatt på interpellationsdebatt. Frågan har redan förekommit i flera interpellationsdebatter, och ministern har svarat.

Det är ingen slump att ministern inte uttalar sig om ett pågående ärende som Domstolsverket har. Lena Olsson har en replik till, och jag undrar lite oroligt: Om Beatrice Ask uttalade sig skulle du då KU-anmäla henne eftersom du har möjlighet att göra det? Det vore bra att klargöra det.

Man ska dock inte jämföra interpellationer med utskottsinitiativ, för det är två olika saker.

Det vi med en dåres envishet kommer att hävda tills vi har en stor och bred politisk överenskommelse är att vi ska följa KU:s yttranden om hur utskottsinitiativ ska användas. Det handlar inte om detta ärende, utan konstitutionsutskottet har gjort sådana yttranden sedan 1970 och framåt, senast 2006/07. Det står också i de papper du har fått, Lena Olsson. Det hade varit bra om du hade läst dem.

Anf. 160 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Jag påminner Krister Hammarbergh om att KU inte ville bereda detta ärende, utan man överlät åt kanslipersonalen att ta reda på hur detta skulle gå till eftersom det är ett område där vi får tycka. Det hör till vårt område i rättsväsendet. Domstolsverket hör till detta.

Vi är i vår fulla rätt att ta ett initiativ och skicka en hälsning till regeringen att vi tycker att det är nog. Man har lagt ned tillräckligt många tingsrätter. Låt dem som finns vara kvar, och låt oss bland annat värna Mora tingsrätt. Tack för en bra artikel, Johan!

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 16 mars.)

15 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Proposition

2010/11:91 Fortsatt tillämpning i fråga om Iran av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner

EU-dokument

KOM(2011)60 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén En EU-agenda för barns rättigheter

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 9 mars

2010/11:363 Åtgärder mot fusk med arbetsmarknadsstöden

av Maria Stenberg (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2010/11:364 Upprättelse för barn som vanvårdats och kränkts

av Wiwi-Anne Johansson (V)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2010/11:365 Ny reglering av elnätspriser
av *Peter Hultqvist* (S)
till närings- och energiminister Maud Olofsson (C)
2010/11:366 Gränsvärden för kemikalier
av *Jens Holm* (V)
till miljöminister Andreas Carlgren (C)

Prot. 2010/11:70
10 mars

den 10 mars

2010/11:367 Ny socialförsäkring för både sjuka och arbetslösa
av *Gunvor G Ericson* (MP)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 15 mars.

17 § Kammaren åtskildes kl. 19.03.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanrådets början till ajourneringen kl. 13.54,
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.49,
av talmannen därefter till och med 14 § anf. 135 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanrådets slut.

Vid protokollet

MADELEINE GABRIELSON HOLST

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om aktuell debatt	1
3 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	2
4 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	2
5 § Anmälan om inkommen granskningsrapport från Riksrevisionen	2
6 § Övergripande miljöfrågor m.m.	3
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11: MJU10	3
Anf. 1 JOHAN LÖFSTRAND (S)	3
Anf. 2 ÅSA ROMSON (MP)	4
Anf. 3 JOSEF FRANSSON (SD)	6
Anf. 4 JENS HOLM (V)	8
Anf. 5 LARS HJÄLMERED (M)	9
Anf. 6 ÅSA ROMSON (MP) replik	11
Anf. 7 LARS HJÄLMERED (M) replik	12
Anf. 8 ÅSA ROMSON (MP) replik	13
Anf. 9 LARS HJÄLMERED (M) replik	13
Anf. 10 ANITA BRODÉN (FP)	14
Anf. 11 ROGER TIEFENSEE (C)	15
Anf. 12 JENS HOLM (V) replik	17
Anf. 13 ROGER TIEFENSEE (C) replik	18
Anf. 14 JENS HOLM (V) replik	18
Anf. 15 ROGER TIEFENSEE (C) replik	19
Anf. 16 ÅSA ROMSON (MP) replik	19
Anf. 17 ROGER TIEFENSEE (C) replik	20
Anf. 18 ÅSA ROMSON (MP) replik	20
Anf. 19 ROGER TIEFENSEE (C) replik	21
Anf. 20 IRENE OSKARSSON (KD)	21
(Beslut fattades under 12 §.)	23
7 § Vissa immaterialrättsliga frågor	24
Näringsutskottets betänkande 2010/11: NU11	24
Anf. 21 INGEMAR NILSSON (S)	24
Anf. 22 MARIA WETTERSTRAND (MP)	25
Anf. 23 KENT PERSSON (V)	26
Anf. 24 MATS ODELL (KD)	27
Anf. 25 OLOF LAVESSON (M)	29
(forts. 9 §)	32
Ajournering	32
Återupptagna förhandlingar	32
8 § Frågestund	32
Anf. 26 TREDJE VICE TALMANNEN	32
<i>Läns- och regionindelning</i>	<i>32</i>
Anf. 27 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S)	32
Anf. 28 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	33

Anf. 29 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (S).....	33
Anf. 30 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	33
<i>Satsning på järnvägen</i>	34
Anf. 31 ANNIKA LILLEMETS (MP).....	34
Anf. 32 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M)	34
Anf. 33 ANNIKA LILLEMETS (MP).....	34
Anf. 34 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M)	34
<i>Statliga bolag</i>	35
Anf. 35 ELISABETH SVANTESSON (M)	35
Anf. 36 Statsrådet PETER NORMAN (M)	35
Anf. 37 ELISABETH SVANTESSON (M)	35
Anf. 38 Statsrådet PETER NORMAN (M)	36
<i>Nystartszoner</i>	36
Anf. 39 ERIK ALMQVIST (SD)	36
Anf. 40 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	36
Anf. 41 ERIK ALMQVIST (SD)	36
Anf. 42 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	37
<i>Upprättelse för fosterhemsplacerade barn</i>	37
Anf. 43 WIWI-ANNE JOHANSSON (V).....	37
Anf. 44 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	37
Anf. 45 WIWI-ANNE JOHANSSON (V).....	38
Anf. 46 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	38
<i>Barnfattigdom</i>	38
Anf. 47 CARINA MOBERG (S).....	38
Anf. 48 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	39
Anf. 49 CARINA MOBERG (S).....	39
Anf. 50 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	39
<i>Utvisning av romer</i>	40
Anf. 51 SHADIYE HEYDARI (S).....	40
Anf. 52 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	40
Anf. 53 SHADIYE HEYDARI (S).....	40
Anf. 54 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M)	40
<i>Kvalitetsskillnader i cancervården</i>	41
Anf. 55 ULF NILSSON (FP)	41
Anf. 56 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	41
Anf. 57 ULF NILSSON (FP)	41
Anf. 58 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	41
<i>Miljöregler för fartygsbränsle</i>	42
Anf. 59 SVEN-ERIK BUCHT (S)	42
Anf. 60 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M)	42
Anf. 61 SVEN-ERIK BUCHT (S)	42
Anf. 62 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M)	43
<i>Ätstörningar och tandhälsa</i>	43
Anf. 63 ROLAND UTBULT (KD).....	43

Anf. 64 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	43
Anf. 65 ROLAND UTBULT (KD).....	44
Anf. 66 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	44
<i>Avvisning av romer</i>	44
Anf. 67 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V).....	44
Anf. 68 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	44
Anf. 69 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V).....	45
Anf. 70 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	45
<i>Provet för servering av alkohol</i>	45
Anf. 71 SOLVEIG ZANDER (C).....	45
Anf. 72 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	46
Anf. 73 SOLVEIG ZANDER (C).....	46
Anf. 74 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	46
<i>Lokala servicekontor</i>	46
Anf. 75 PETER HULTQVIST (S).....	46
Anf. 76 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	47
Anf. 77 PETER HULTQVIST (S).....	47
Anf. 78 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	47
<i>Gemensamt europeiskt ansvar för asylsökande</i>	48
Anf. 79 BORIANA ÅBERG (M).....	48
Anf. 80 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	48
Anf. 81 BORIANA ÅBERG (M).....	48
Anf. 82 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	48
<i>Pendeltågstrafiken till Stockholm</i>	49
Anf. 83 JESSIKA VILHELMSSON (M).....	49
Anf. 84 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M).....	49
Anf. 85 JESSIKA VILHELMSSON (M).....	50
Anf. 86 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M).....	50
<i>Högekostnadsskyddet</i>	50
Anf. 87 MARGARETA SANDSTEDT (SD).....	50
Anf. 88 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	50
Anf. 89 TREDJE VICE TALMANNEN.....	51
9 § (forts. från 7 §) Vissa immaterialrättsliga frågor (forts. NU11).....	51
Anf. 90 EVA FLYBORG (FP).....	51
Anf. 91 LARS ISOVAARA (SD).....	52
(Beslut fattades under 12 §.).....	54
10 § Vissa energipolitiska frågor	54
Näringsutskottets betänkande 2010/11:NU12.....	54
Anf. 92 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S).....	54
Anf. 93 LISE NORDIN (MP).....	56
Anf. 94 KENT PERSSON (V).....	58
Anf. 95 MATS ODELL (KD).....	61
(forts. 13 §).....	62
Ajournering	62
Återupptagna förhandlingar	62

11 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 9 mars.....	63	Prot. 2010/11:70
AU3 En förnyad arbetsmiljöpolitik med en nationell handlingsplan 2010–2015.....	63	10 mars
12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	65	
MJU10 Övergripande miljöfrågor m.m.....	65	
NU11 Vissa immaterialrättsliga frågor.....	66	
13 § (forts. från 10 §) Vissa energipolitiska frågor (forts. NU12)	67	
Anf. 96 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik	67	
Anf. 97 MATS ODELL (KD) replik	67	
Anf. 98 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik	68	
Anf. 99 MATS ODELL (KD) replik	68	
Anf. 100 EVA FLYBORG (FP).....	69	
Anf. 101 KENT PERSSON (V) replik.....	70	
Anf. 102 EVA FLYBORG (FP) replik.....	71	
Anf. 103 KENT PERSSON (V) replik.....	71	
Anf. 104 EVA FLYBORG (FP) replik.....	72	
Anf. 105 LISE NORDIN (MP) replik	72	
Anf. 106 EVA FLYBORG (FP) replik.....	72	
Anf. 107 LISE NORDIN (MP) replik	73	
Anf. 108 EVA FLYBORG (FP) replik.....	73	
Anf. 109 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik	74	
Anf. 110 EVA FLYBORG (FP) replik.....	74	
Anf. 111 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik	75	
Anf. 112 EVA FLYBORG (FP) replik.....	75	
Anf. 113 ERIK A ERIKSSON (C).....	76	
Anf. 114 LISE NORDIN (MP) replik	79	
Anf. 115 ERIK A ERIKSSON (C) replik.....	79	
Anf. 116 LISE NORDIN (MP) replik	80	
Anf. 117 ERIK A ERIKSSON (C) replik.....	80	
Anf. 118 KENT PERSSON (V) replik.....	80	
Anf. 119 ERIK A ERIKSSON (C) replik.....	81	
Anf. 120 KENT PERSSON (V) replik.....	81	
Anf. 121 ERIK A ERIKSSON (C) replik.....	81	
Anf. 122 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik	82	
Anf. 123 ERIK A ERIKSSON (C) replik.....	82	
Anf. 124 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik	83	
Anf. 125 ERIK A ERIKSSON (C) replik.....	83	
Anf. 126 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M).....	83	
Anf. 127 LISE NORDIN (MP) replik	86	
Anf. 128 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik.....	86	
Anf. 129 LISE NORDIN (MP) replik	87	
Anf. 130 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik.....	87	
Anf. 131 LARS ISOVAARA (SD)	87	
Anf. 132 OLA JOHANSSON (C).....	89	
(Beslut skulle fattas den 16 mars.).....	90	
14 § Tingsrättsorganisationen.....	90	
Justitieutskottets betänkande 2010/11:JuU27	90	

Anf. 133 KRISTER HAMMARBERGH (M).....	90
Anf. 134 JOHAN PEHRSON (FP)	93
Anf. 135 JOHAN LINANDER (C).....	94
Anf. 136 CAROLINE SZYBER (KD).....	95
Anf. 137 MATTIAS JONSSON (S).....	97
Anf. 138 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik.....	98
Anf. 139 MATTIAS JONSSON (S) replik	99
Anf. 140 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik.....	99
Anf. 141 MATTIAS JONSSON (S) replik	100
Anf. 142 JOHAN LINANDER (C) replik.....	100
Anf. 143 MATTIAS JONSSON (S) replik	101
Anf. 144 JOHAN LINANDER (C) replik.....	101
Anf. 145 MATTIAS JONSSON (S) replik	102
Anf. 146 MARIA FERM (MP).....	102
Anf. 147 JOHAN LINANDER (C) replik.....	103
Anf. 148 MARIA FERM (MP) replik.....	104
Anf. 149 JOHAN LINANDER (C) replik.....	104
Anf. 150 MARIA FERM (MP) replik.....	105
Anf. 151 KENT EKEROTH (SD).....	105
Anf. 152 LENA OLSSON (V).....	106
Anf. 153 JOHAN PEHRSON (FP) replik	107
Anf. 154 LENA OLSSON (V) replik.....	107
Anf. 155 JOHAN PEHRSON (FP) replik	108
Anf. 156 LENA OLSSON (V) replik.....	108
Anf. 157 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik.....	108
Anf. 158 LENA OLSSON (V) replik.....	109
Anf. 159 KRISTER HAMMARBERGH (M) replik.....	109
Anf. 160 LENA OLSSON (V) replik.....	110
(Beslut skulle fattas den 16 mars.)	110
15 § Bordläggning.....	110
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	110
17 § Kammaren åtskildes kl. 19.03.	111

Tryck: Elanders, Vällingby 2011